

GŁÓWNY INSPEKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

**INFORMACJA o realizacji zadań
Inspekcji Ochrony Środowiska
w 2014 roku**

**INFORMACJA o realizacji zadań
Inspekcji Ochrony Środowiska
w 2014 roku**

Warszawa, czerwiec 2015 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	8
II. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA	9
1. Charakterystyka najważniejszych zadań realizowanych w 2014 r.	10
2. Realizacja zadań kontrolnych	11
2.1. Liczba zakładów w ewidencji Inspekcji Ochrony Środowiska	11
2.2. Liczba przeprowadzonych kontroli	12
3. Wyniki kontroli zakładów i stwierdzone naruszenia	12
3.1. Kontrole zakładów I kategorii ryzyka	14
3.1.1. Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR)	14
3.1.2. Stacje demontażu pojazdów	15
3.1.3. Przedsiębiorcy, którzy wystąpili z wnioskiem o uzyskanie pozwolenia na prowadzenie stacji demontażu	16
3.1.4. Zakłady przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	16
3.1.5. Wielkoprzemysłowe fermy tuczu trzody chlewnej wymagające pozwolenia zintegrowanego	17
3.2. Kontrola zakładów II kategorii ryzyka	18
3.2.1. Zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR)	18
3.2.2. Oczyszczalnie ścieków powyżej 2000 RLM	18
3.2.3. Strzępiarki	19
3.3. Kontrole zakładów III, IV i V kategorii ryzyka	20
3.3.1. Instalacje wymagające posiadania pozwoleń zintegrowanych (tzw. Instalacje IPPC)	20
3.3.2. Utrzymanie czystości i porządku w gminach	21
3.3.3. Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych	23
3.3.4. Zdarzenia z udziałem substancji niebezpiecznych i nadzór nad usuwaniem skutków poważnych awarii	24
3.3.5. Obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych	25
3.3.6. Organizmy genetycznie zmodyfikowane	26
3.3.7. Urządzenia i opakowania w zakresie nadzoru rynku	26
3.3.8. Sprzęt i zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny	27
3.3.9. Podmioty nie umieszczone w wykazie marszałka województwa, podejrzane o prowadzenie demontażu pojazdów	28
3.3.10. Punkty zbierania pojazdów	28

3.3.11. Postępowanie z bateriami i akumulatorami oraz zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami	29
3.3.12. Substancje zubożające warstwę ozonową	29
3.3.13. Kontrola zawartości siarki w paliwach	30
3.3.14. Instalacje i urządzenia zawierające PCB; dekontaminacji urządzeń oraz zbierania i unieszkodliwiania PCB	31
3.3.15. Kontrola realizacji zadań objętych „Programem likwidacji bomb ekologicznych”, w tym mogilników	31
3.4. Inne działania	32
3.4.1. Wykonywanie obowiązku zapewnienia sieci zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji przez wprowadzających pojazdy	32
3.4.2. Wydawanie zaświadczeń i opinii oraz udzielanie informacji	33
3.4.3. Skargi	33
3.4.4. Interpelacje i zapytania parlamentarzystów	34
4. Działania pokontrolne wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska	35
4.1. Wnioski do organów ścigania	38
4.2. Wymierzanie kar	38
4.2.1. Wydane decyzje ogółem	38
4.2.2. Liczba decyzji dot. kar bieżących	39
4.2.3. Kary za okres trwania naruszenia i inne naruszenia	40
4.2.4. Kary odroczone, zawieszono lub rozłożono na raty	41
4.2.5. Stan zadłużenia z tytułu nieściągniętych kar	42
4.3. Podział środków uzyskanych z tytułu nałożonych kar pieniężnych	43
4.4. Decyzje ustalające koszty ponoszone w związku z prowadzeniem kontroli przestrzegania wymagań ochrony środowiska	44
4.5. Decyzje wstrzymujące działalność lub użytkowanie instalacji	44
4.6. Postępowanie egzekucyjne w sprawie decyzji o charakterze niepieniężnym	45
4.7. Realizacja zadań organu II instancji	45
5. Projekty pomocowe w zakresie działalności kontrolnej	48
5.1. Monitoring efektów realizacji projektu PL0100 „Wzrost efektywności działalności Inspekcji Ochrony Środowiska na podstawie doświadczeń norweskich”	48
5.2. „Zakupy sprzętu do szybkiej oceny ryzyka w przypadku wystąpienia poważnej awarii, organizacja systemu monitoringu dynamicznego przeciwdziałania poważnym awariom, w tym organizacja systemu i sieci teleinformatycznych”	49

III. TRANSGRANICZNE PRZEMIESZCZANIE ODPADÓW	50
1. Decyzje w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów	51
1.1. Przywóz odpadów do Polski	52
1.2. Wywóz odpadów z Polski	55
1.3. Tranzyt odpadów przez terytorium kraju	56
2. Wzmocnienie kontroli i nadzoru nad transgranicznym przemieszczaniem odpadów	57
2.1. Udział w projektach IMPEL TFS	57
2.2. Współpraca z innymi organami w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów	57
3. Kontrole krajowych instalacji przetwarzania odpadów	58
4. Nielegalne przemieszczanie odpadów	58
4.1. Odpady w postaci uszkodzonych pojazdów	58
4.2. Pozostałe odpady	60
IV. MONITORING ŚRODOWISKA	64
1. Charakterystyka zadań Państwowego Monitoringu Środowiska	65
2. Monitoring jakości powietrza	66
2.1. Badania i ocena jakości powietrza	66
2.2. Ocena pięcioletnia zanieczyszczenia powietrza na potrzeby ustalenia odpowiedniego sposobu wykonywania ocen rocznych	71
2.3. Pomiary stanu zanieczyszczenia powietrza pyłem PM 2,5 dla potrzeb monitorowania procesu osiągnięcia krajowego celu redukcji narażenia	73
2.4. Monitoring tła regionalnego	75
2.5. Badania tła zanieczyszczenia atmosfery na stacjach w Łebie, Jarczewie, na Śnieżce i w Puszczy Boreckiej, wg programów międzynarodowych	76
2.6. Wykorzystanie metod modelowania matematycznego w ocenie i prognozach jakości powietrza	78
2.7. Badania chemizmu opadów atmosferycznych i ocena depozycji zanieczyszczeń do podłoża	81
2.8. Wzmocnienie systemu oceny jakości powietrza w ramach projektów finansowanych ze środków MF EOG 2009-2014	82
2.9. Badania stanu warstwy ozonowej oraz pomiary natężenia promieniowania UV-B nad Polską	83
3. Monitoring jakości wód	84
3.1. Badania i ocena jakości wód w rzekach i zbiornikach zaporowych	84

3.2. Badania i ocena jakości wód w jeziorach	87
3.3. Badania jakości wód przejściowych i przybrzeżnych oraz Morza Bałtyckiego	92
3.4. Badania i ocena osadów dennych w rzekach i jeziorach	94
3.5. Monitoring jakości wód podziemnych	95
4. Monitoring jakości gleby i ziemi	96
5. Monitoring przyrody	97
5.1. Monitoring ptaków, w tym monitoring obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSOP) Natura 2000	97
5.2. Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych	100
5.3. Monitoring lasów	104
5.4. Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego	106
6. Monitoring hałasu	107
7. Monitoring pól elektromagnetycznych	111
8. Monitoring promieniowania jonizującego	113
9. Oceny i prognozy	114
10. Infrastruktura informacji przestrzennej w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	115
V. ZADANIA LABORATORIÓW	
I AUTOMATYCZNYCH SIECI POMIAROWYCH	119
VI. UPOWSZECHNIANIE INFORMACJI	
O ŚRODOWISKU I DZIAŁALNOŚCI INSPEKCJI	
OCHRONY ŚRODOWISKA	123
1. Charakterystyka zadań	124
2. Udostępnianie informacji o środowisku	124
3. Publikacje tematyczne	127
4. Prasa, radio, telewizja	128
5. Inne formy upowszechniania informacji	129
VII. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA	132
1. Charakterystyka zadań	133
2. Współpraca Inspekcji Ochrony Środowiska z instytucjami i agendami Unii Europejskiej	133
2.1. Udział IOŚ w pracach Europejskiej Agencji Środowiska	133
2.2. Udział w pracach IMPEL	134

2.3. Udział w pracach komitetów i grup roboczych Unii Europejskiej oraz programach Komisji Europejskiej	136
3. Udział Inspekcji w wypełnianiu zadań wynikających dla Polski z konwencji i umów międzynarodowych	137
3.1. Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego (Konwencja Helsińska)	137
3.2. Konwencja Bazylejska o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych	138
3.3. Pozostałe konwencje i umowy międzynarodowe	139
4. Współpraca dwustronna	140
4.1. Republika Białorusi	140
4.2. Republika Czeska	141
4.3. Republika Federalna Niemiec	141
4.4. Republika Litewska	142
4.5. Republika Słowacka	143
4.6. Ukraina	144
VIII. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA, PROBLEMY EKONOMICZNO-PRAWNE	146
1. Zmiany w organizacji Inspekcji	147
2. Porozumienia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska	147
3. Tworzenie i opiniowanie projektów aktów prawnych	148
3.1. Projekty aktów prawnych	148
4. Opiniowanie projektów aktów prawnych i innych dokumentów	148
5. Materiały przedkładane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska Ministrowi Środowiska i innym organom	150
6. Koordynacja działań Inspekcji	152
7. Szkolenia	153
8. Zagadnienia kadrowe	154
9. Zagadnienia ekonomiczno-finansowe	156
IX. PODSUMOWANIE	158

I. WSTĘP

Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest zobowiązany przedkładać Ministrowi Środowiska corocznie, w terminie do 31 maja – zgodnie z art. 4a ust.1 pkt. 9 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska – sprawozdanie z działalności Inspekcji w roku poprzednim.

„Informacja o realizacji zadań Inspekcji Ochrony Środowiska w 2014 r.” przedstawia wykonanie przez Inspekcję ustawowych zadań we wszystkich obszarach jej działania, w tym; kontroli przestrzegania prawa ochrony środowiska, kontroli rynku, przeciwdziałania poważnym awariom, kontroli transgranicznego przemieszczania odpadów, badania i ocen stanu środowiska. Omówione zostały także obowiązki Inspekcji obejmujące upowszechnianie informacji o środowisku oraz współpracę międzynarodową, w tym realizację zadań powierzonych Głównemu Inspektorowi przez Ministra Środowiska. Zaakcentowano również udział Inspekcji w tworzeniu i opiniowaniu prawa, a także szkoleniu pracowników.

Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Ochrony Środowiska do planowania działalności organów Inspekcji Ochrony Środowiska w 2014 r., a także koniecznością wypełniania ustawowych obowiązków, za priorytetowe zadania i cele w 2014 r. przyjęto:

- kontrolę spełniania wymogów ochrony środowiska przez instalacje wymienione w Traktacie Akcesyjnym,
- sprawdzenie realizacji zadań własnych gmin oraz regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych,
- kontrolę międzynarodowego przemieszczania odpadów niebezpiecznych oraz organizację wspólnych akcji inspekcyjnych ze Służbą Celną, Strażą Graniczną, Inspekcją Transportu Drogowego, Policją,
- poprawę jakości powietrza i spełnienie standardów określonych przepisami prawa,
- poprawę jakości wód śródlądowych i Morza Bałtyckiego oraz gospodarowania zasobami wód,
- poprawę jakości klimatu akustycznego i zmniejszenie narażenia na działanie pól elektromagnetycznych,
- zapewnienie danych i ocen stanu poszczególnych komponentów środowiska.

Niektóre z zadań Inspekcja wykonywała wspólnie z innymi służbami, między innymi, z Inspekcją Transportu Drogowego, Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej, Narodowym i wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, Państwową Inspekcją Sanitarną, Państwową Strażą Pożarną, Policją, Służbą Celną, Strażą Graniczną, Urzędem Transportu Kolejowego – za co wszystkim tym instytucjom serdecznie dziękuję.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska
Jerzy Kuliński

II. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

II. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

1. Charakterystyka najważniejszych zadań realizowanych w 2014 r.

Najważniejsze zadania w 2014 r. to:

- kontrola spełniania wymogów ochrony środowiska przez instalacje wymienione w Traktacie Akcesyjnym,
- sprawdzenie realizacji zadań własnych gmin oraz regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych ujętych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami w zakresie znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹,
- ocena wykonywania zadań KPOŚK² przez aglomeracje ≥ 2000 RLM³, które osiągnęły lub mają osiągnąć oczekiwany efekt do dnia 31 grudnia 2015 r.
- kontrola działalności w zakresie recyklingu pojazdów oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Prowadzone były również kontrole tematyczne dotyczące w szczególności:

- instalacji IPPC (Integrated Pollution Prevention and Control – Zintegrowane Zapobieganie i Ograniczanie Zanieczyszczeń),
- instalacji energetycznego spalania paliw,
- działań związanych z likwidacją „bomb ekologicznych”,
- zakładów dużego ryzyka (ZDR) i zakładów zwiększonego ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
- wytwarzania, zbierania i przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów,
- substancji zubożających warstwę ozonową,
- zawartości siarki w ciężkim oleju opałowym oraz w oleju do silników statków żeglugi śródlądowej.

Celem wszystkich kontroli było sprawdzenie przestrzegania wymagań ochrony środowiska poprzez ocenę:

- przestrzegania decyzji administracyjnych,
- wpływu zakładu na środowisko,
- skuteczności rozwiązań zabezpieczających środowisko,
- wyników pomiarów emisji i innych warunków korzystania ze środowiska prowadzonych przez podmioty korzystające ze środowiska.

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska prowadzili kontrole w sposób jednolity w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, przy pomocy Informatycznego Systemu Wspomagania Kontroli (ISWK) wykorzystywanego zarówno do planowania kontroli przy pomocy wielokryterialnego systemu szacowania ryzyka, jej prowadzenia przy pomocy określonych zasad oraz list kontrolnych i formularzy oraz działań pokontrolnych⁴.

¹ Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r., poz.1 399 ze zm.

² KPOŚ – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków.

³ RLM – Równoważna liczba mieszkańców.

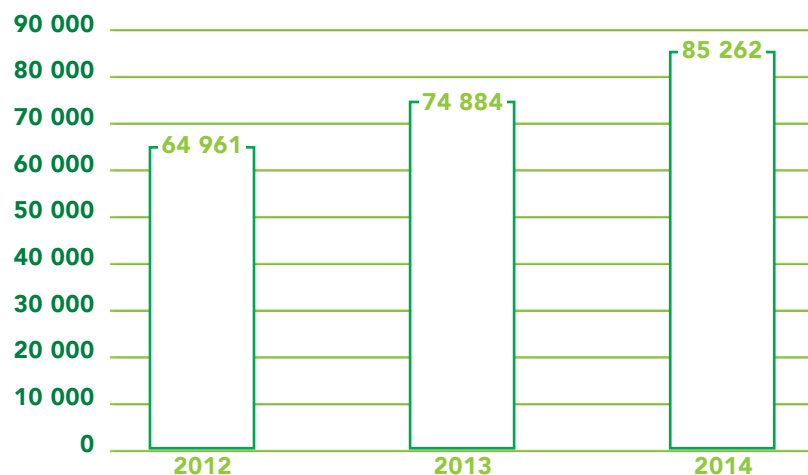
⁴ Informatyczny System Wspomagania Kontroli dokumentacja systemu uwzględnia Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej nr 2001/331/WE ustalające minimalne kryteria działania inspekcji ochrony środowiska w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

2. Realizacja zadań kontrolnych

2.1. Liczba zakładów w ewidencji Inspekcji Ochrony Środowiska

Na koniec 2014 r. w ewidencji były 85 262 zakłady. W porównaniu do 2013 r. liczba zakładów w ewidencji wzrosła o 10 378 (tj. o 12%). Wzrost liczby zakładów spowodowany jest przede wszystkim nowymi obowiązkami Inspekcji Ochrony Środowiska.

Liczba zakładów w ewidencji WIOŚ w latach 2012-2014

Bazując na wymaganiach przepisów prawa zakłady podzielono na pięć kategorii:

- I kategoria (1 615 zakładów) – kontrola 1 raz w roku: np. zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii, stacje demontażu pojazdów, a także inne zakłady, dla których wykonana analiza ryzyka wykazała znaczące oddziaływanie na środowisko,
- II kategoria (4 906 zakładów) – kontrola 1 raz na 2 lata: np. zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii, a także m. in. oczyszczalnie ścieków powyżej 2000 RLM,
- III kategoria (9 120 zakładów) – kontrola 1 raz na 3 lata: w tym np. potencjalni sprawcy poważnych awarii (inni niż zaliczeni do kategorii I i II), oczyszczalnie ścieków poniżej 2000 RLM (powyżej 5m³/d) wymagające pozwolenia, zakłady, które uzyskały nowe pozwolenie określające zakres i warunki korzystania ze środowiska,
- IV kategoria (41 467 zakładów) – kontrola 1 raz na 4 lata: w tym zakłady inne niż zaliczone do kategorii I, II, III, które wymagają uregulowania stanu formalno-prawnego korzystania ze środowiska,
- V kategoria (28 154) – zakłady nie objęte planowaniem rocznym, dla których nie jest określana częstotliwość kontroli: zakłady niewymagające pozwoleń na korzystanie ze środowiska poddawane doraźnej kontroli, np. na wniosek o podjęcie interwencji, na wniosek o wydanie zaświadczenia.

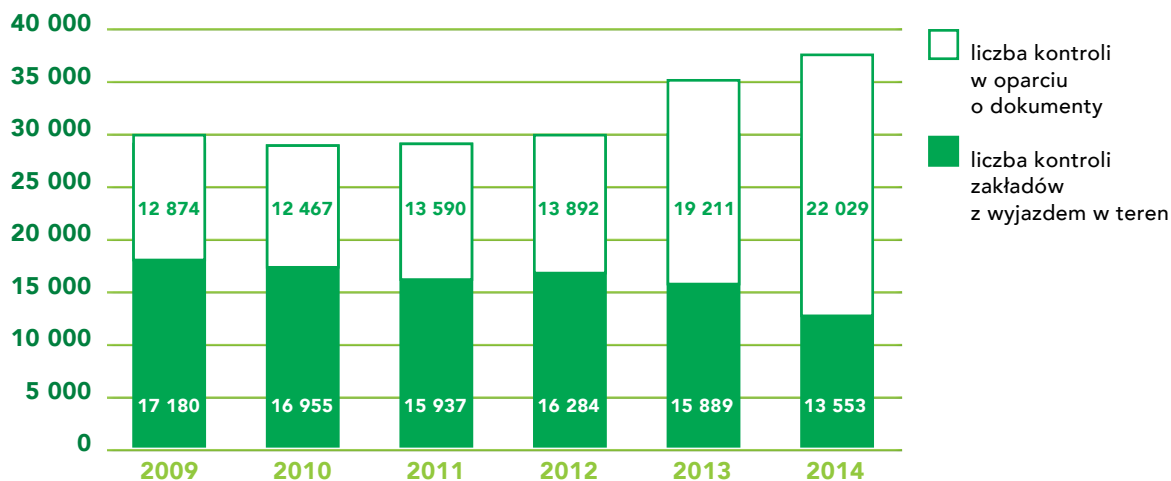
2.2. Liczba przeprowadzonych kontroli

W roku sprawozdawczym Inspekcja Ochrony Środowiska przeprowadziła łącznie 36 722 kontrole, w tym:

- 13 553 kontrole z wyjazdem w teren,
- 35 582 kontrole zakładów, z tego 22 029 kontroli dokumentacyjnych w tym 12 484 kontroli automonitoringu prowadzonego przez zakłady,
- 434 kontrole transportów,
- 706 kontroli z wyjazdem w teren bez ustalonego podmiotu.

Wzrost liczby kontroli dokumentacyjnych podyktowany był zmianą przepisów m.in. ustawy o odpadach⁵ oraz znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁶, a tym samym kompetencji IOŚ.

Liczba kontroli przeprowadzonych w latach 2009-2014

3. Wyniki kontroli zakładów i stwierdzone naruszenia

W 2014 r. w trakcie 11 550 kontroli stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska co stanowi 31,4% wszystkich kontroli. W zależności od rodzaju kontroli udział kontroli, które wykazały naruszenia przepisów ochrony środowiska jest następujący:

- kontrole zakładów w terenie – około 51%,
- kontrole dokumentacyjne – około 20%.

⁵ ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U., poz.21 z późn. zm.)

⁶ znowelizowana ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r., poz.1 399).

Wśród stwierdzonych naruszeń było:

- ▣ 96% naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko,
- ▣ 4% naruszeń mogących spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Głównymi przyczynami stwierdzonych podczas kontroli naruszeń były m.in.: niezajomość przepisów prawa, mała świadomość ekologiczna, słaba kondycja ekonomiczna części przedsiębiorstw, brak odpowiedniego nadzoru ze strony kierownictwa kontrolowanych zakładów.

Naruszenia stwierdzone w trakcie kontroli wg województw w 2014 r.

L.p.	Województwo	Liczba kontroli zakładów		Liczba kontroli stwierdzających naruszenia wymagań ochrony środowiska		% udział kontroli stwierdzających naruszenia do liczby kontroli	
		w terenie	dokumentacyjnych	w terenie	dokumentacyjnych	w terenie	dokumentacyjnych
1	dolnośląskie	898	1 898	451	74	50	4
2	kujawsko-pomorskie	738	828	320	83	43	10
3	lubelskie	965	1 640	404	252	42	15
4	lubuskie	685	498	231	28	34	6
5	łódzkie	703	2 283	397	814	56	36
6	małopolskie	1 038	2 170	484	824	47	38
7	mazowieckie	1 954	4 031	1 248	542	64	13
8	opolskie	429	102	180	32	42	31
9	podkarpackie	877	1 327	383	420	44	32
10	podlaskie	761	1 509	228	414	30	27
11	pomorskie	578	951	252	295	44	31
12	śląskie	941	1 403	520	160	55	11
13	świętokrzyskie	309	348	167	21	54	6
14	warmińsko-mazurskie	623	527	280	101	45	19
15	wielkopolskie	1 487	2 222	1 007	348	68	16
16	zachodniopomorskie	567	292	311	71	55	24
	Razem	13 553	22 029	6 863	4 479	Średnio 51	Średnio 20

Do naruszeń mogących spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska należały m.in.:

- zły stan techniczny lub nieprawidłowa eksploatacja urządzeń do oczyszczania ścieków i odprowadzanie nieoczyszczonych lub niewystarczająco oczyszczonych ścieków do wód lub ziemi, w tym również bez pozwolenia wodno-prawnego,
- zanieczyszczenie gruntu substancjami niebezpiecznymi,
- zanieczyszczenie gruntu m.in. na skutek niewłaściwego składowania lub magazynowania odpadów,
- niewłaściwa gospodarka odpadami, w tym magazynowanie odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych,
- ponadnormatywny hałas,
- ponadnormatywna emisja zanieczyszczeń do powietrza, w tym produktami spalania,
- poważne awarie, np. zanieczyszczenie wód płynących mazutem, pożary, zanieczyszczenie wody.

Spalone paleta-pojemniki
z przetworzonym olejem

Zanieczyszczony odstożnik
wody deszczowej

Usuwanie skutków wycieku
mazutu do Wisły

3.1. Kontrola zakładów I kategorii ryzyka

3.1.1. Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR)

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy przeprowadzili 197 kontroli zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR). Skontrolowali 183 zakłady zaliczone do tej kategorii (4 zakłady po kontroli zmieniły klasyfikację). Wg stanu na 31.12.2014 r. w rejestrze IOŚ znajdowało się 180 ZDR.

W 2014 r. nie został skontrolowany zakład AmeriGas Polska Spółka z o.o. – Rozlewnia Gazu Płynnego w Widelce. Zakład ten dokonał zgłoszenia jako ZDR w drugiej połowie 2014 r.

Stwierdzono 31 naruszeń przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 29 naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko,
- 2 naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Stwierdzone naruszenia dotyczyły w szczególności nieposiadania aktualnej dokumentacji ZDR (tj. zgłoszenia, programu zapobiegania awariom, raportu o bezpieczeństwie, wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego). W związku ze stwierdzonymi naruszeniami zastosowano następujące działania:

- wydano 26 zarządzeń pokontrolnych,
- udzielono 14 pouczeń,
- nałożono 7 mandatów karnych,
- skierowano 1 wniosek do organów ścigania,
- skierowano 10 wystąpień do organów administracji rządowej i samorządowej.

3.1.2. Stacje demontażu pojazdów

W wykazach marszałków województw wg stanu na 31 grudnia 2014 r. znajdowało się ogółem 930 stacji demontażu pojazdów.

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 959 kontroli stacji demontażu pojazdów. W przypadku 57% kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W wyniku działań kontrolnych stwierdzono 413 przypadków naruszeń przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 361 naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko,
- 52 naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W przypadku naruszeń mogących spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska stwierdzono niespełnianie minimalnych wymagań dla stacji demontażu (63 przypadki) – głównie braku lub nieoznakowania pojemników na wymontowane odpady (17 przypadków), prowadzenia określonych czynności poza wyznaczonymi sektorami (17 przypadków), nieszczelnych powierzchni w sektorach (10 przypadków), braku separatora i systemu odprowadzania ścieków przemysłowych (5 przypadków), braku sorbentów (3 przypadki) oraz braku wagi (1 przypadek). W wyniku stwierdzonych naruszeń zastosowano następujące działania:

- wydano 357 zarządzeń pokontrolnych,
- udzielono 153 pouczenia,
- nałożono 82 mandaty karne,
- wymierzono 65 kar pieniężnych, w tym:
  - ▶ 63 decyzje w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za naruszenie przepisów o odpadach⁷,
  - ▶ 1 decyzja w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za naruszenie przepisów ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji⁸,
  - ▶ 1 decyzja w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za naruszenie przepisów ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów⁹,

⁷ Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21, ze zm.).

⁸ Ustawa z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 140).

⁹ Ustawa z dnia 29 czerwca 2007r. o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów (Dz. U. Nr 124 poz. 859 ze zm.).

- skierowano 152 wystąpienia do innych organów, w tym najwięcej – 120 do marszałków województw.

3.1.3. Przedsiębiorcy, którzy wystąpili z wnioskiem o uzyskanie pozwolenia na prowadzenie stacji demontażu

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 106 kontroli podmiotów, które wystąpiły o wydanie pozwolenia na wytwarzanie odpadów w związku z prowadzeniem stacji demontażu, w których skontrolowano 103 podmioty. W przypadku 83% kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W wyniku przeprowadzonych kontroli wykryto naruszenia w przypadku 17 kontroli podmiotów.

Stwierdzone podczas kontroli naruszenia dotyczyły m.in.: braku pozwolenia na użytkowanie budynku lub placu stacji demontażu pojazdów, braku pozwolenia wodno-prawnego na wprowadzanie do urządzeń kanalizacyjnych będących własnością innych podmiotów, ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego oraz braków w zakresie wymaganego wyposażenia kontrolowanej instalacji. W związku ze stwierdzonymi naruszeniami zastosowano następujące działania:

- wydano 7 zarządzeń pokontrolnych,
- udzielono 1 pouczenie,
- skierowano 24 wystąpienia do innych organów, w tym najwięcej – 18 do marszałków województw.

3.1.4. Zakłady przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego

W 2014 r. w rejestrze prowadzonym przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska¹⁰ wpisanych było 180 przedsiębiorców prowadzących zakłady przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska w 2014 r. przeprowadzili łącznie 193 kontrole zakładów przetwarzania. W 118 przypadkach (61%) nie stwierdzono nieprawidłowości. W wyniku działań kontrolnych stwierdzono 141 przypadków naruszeń przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 137 naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko,
- 4 naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W przypadku naruszeń mogących spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska stwierdzono prowadzenie działalności bez wymaganego zezwolenia (brak pozwolenia wodnoprawnego, brak zezwolenia na zbieranie i transport odpadów). W związku ze stwierdzonymi naruszeniami zastosowano następujące działania:

- wydano 69 zarządzeń pokontrolnych,

¹⁰ Rejestr przedsiębiorców i organizacji odzysku sprzętu elektrycznego i elektronicznego prowadzony jest na podstawie art. 235 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 r. poz. 21 ze zm.) w związku z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużyтым sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2013 r. poz. 1155 ze zm.).

- ❑ udzielono 42 pouczenia,
- ❑ nałożono 17 mandatów karnych,
- ❑ skierowano 17 wystąpień do innych organów.

3.1.5. Wielkoprzemysłowe fermy tuczu trzody chlewnej wymagające pozwolenia zintegrowanego

Wojewódzcy inspektorzy prowadzą co roku kontrole wielkoprzemysłowych ferm trzody chlewnej pod kątem posiadania planów nawożenia. Ustalono, że na 154 instalacje do chowu i hodowli świń wymagających pozwolenia zintegrowanego, wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. pozwolenie zintegrowane posiadały 153 instalacje. W stosunku do 1 instalacji wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzi postępowanie w sprawie wstrzymania jej użytkowania. Stwierdzono 55 przypadków naruszeń przepisów ochrony środowiska, w tym:

- ❑ 54 – naruszenia formalne bez istotnego wpływu na środowisko,
- ❑ 1 – naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Stwierdzone naruszenia dotyczyły m.in.:

- ❑ nieinformowania wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska o zakresie wykonania zarządzeń pokontrolnych,
- ❑ nieterminowego przekazywania do organu ochrony środowiska pozytywnie zaopiniowanych planów nawożenia,
- ❑ braku lub niewłaściwie prowadzone pomiary ujmowanych wód podziemnych,
- ❑ nieprowadzenia wykazów emisji zanieczyszczeń,
- ❑ nieprowadzenia badań wód opadowych odprowadzanych do odbiornika,
- ❑ nieprowadzenia pomiarów monitoringowych hałasu w środowisku,
- ❑ niewykonywanie badań na zawartość azotu w gnojowicy oraz badań gleb,
- ❑ nieprzekazywania raportu o emisjach gazów cieplarnianych do KOBIZE,
- ❑ prowadzenie ewidencji odpadów niezgodnie z przepisami,
- ❑ nieprzekazywania marszałkowi województwa sprawozdań nt. odpadów i sposobów gospodarowania nimi,
- ❑ braku uzgodnionego z okręgową stacją chemiczno-rolniczą planu nawożenia,
- ❑ stosowania i przechowywania nawozów niezgodnie z zasadami i warunkami określonymi w przepisach,
- ❑ braku pozwolenia zintegrowanego.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- wydano 46 zarządzeń pokontrolnych,
- udzielono 50 pouczeń,
- nałożono 23 mandaty karne,
- skierowano 44 wystąpienia do organów administracji rządowej i samorządowej,
- wszczęto 6 postępowań w sprawie wymierzenia kary pieniężnej,
- wydano 1 decyzję w sprawie wstrzymania użytkownika instalacji eksploatowanej bez uzgodnionego planu nawożenia.

3.2. Kontrola zakładów II kategorii ryzyka

3.2.1. Zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR)

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy przeprowadzili 120 kontroli w zakładach o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (skontrolowano 115 ZZR). Wg stanu na 31.12.2014 r. w rejestrze Inspekcji Ochrony Środowiska znajdowało się 213 ZZR. W trakcie kontroli stwierdzono 38 naruszeń przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 37 naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko,
- 1 naruszenie mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska (zanieczyszczenie środowiska w wyniku wycieku mazutu do Wisły).

Stwierdzone naruszenia formalne dotyczyły w szczególności nieposiadania aktualnej dokumentacji ZZR (tj. zgłoszenia, programu zapobiegania awariom). Podjęto następujące działania:

- wydano 37 zarządzeń pokontrolnych,
- udzielono 18 pouczeń,
- nałożono 4 mandaty karne,
- wymierzono 1 karę pieniężną,
- skierowano 18 wystąpień do organów administracji rządowej i samorządowej.

3.2.2. Oczyszczalnie ścieków powyżej 2000 RLM

W 2014 r. w ramach kontroli oczyszczalni ścieków o wielkości powyżej 2000 RLM, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili ogólnopolski cykl kontrolny pn. „Ocena wykonania zadań KPOŚK przez aglomeracje $\geq$ 2000 RLM, które osiągnęły lub mają osiągnąć oczekiwany efekt do dnia 31 grudnia 2015 r., wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.”. Objęto nim wszystkie, tj. 1 313 aglomeracje priorytetowe, ujęte w obwieszczeniu Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (M.P. Nr 62 poz. 589)

w celu określenia:

- jaka wielkość RLM powstającego w aglomeracjach priorytetowych ładunku odprowadzana jest do oczyszczalni ścieków,
- czy sprawność oczyszczalni ścieków obsługujących aglomeracje w usuwaniu ładunku zanieczyszczeń zapewnia spełnienie wymogów Dyrektywy Rady 91/271/EWG,
- czy stopień redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu powstającego w aglomeracjach priorytetowych dla realizacji zadań KPOŚK wynosi 75%.

W 128 oczyszczalniach wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili pomiary jakości ścieków dopływających i odpływających w zakresie wskaźników: BZT_5 , $CHZT_{Cr}$, zawiesina ogólna, azot ogólny i fosfor ogólny. Wyniki pomiarów oraz ustalenia dokonane podczas kontroli wykazały, że wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.:

- w 7 województwach (dolnośląskie, lubuskie, łódzkie, małopolskie, podkarpackie, śląskie i świętokrzyskie) mogą wystąpić trudności z realizacją zadań KPOŚK w terminie wynikającym z Traktatu Akcesyjnego, tj. do 31 grudnia 2015 r.,
- sprawność oczyszczalni ścieków w aglomeracjach priorytetowych jest wysoka, co świadczy o spełnianiu wymagań Dyrektywy Rady 91/271/EWG,
- prognozowany w KPOŚK stopień redukcji substancji biogennych na poziomie 75% może nie zostać osiągnięty na koniec 2015 r.

W trakcie 107 kontroli stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska:

- brak pozwolenia wodno-prawnego na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi (8 przypadków),
- naruszenie warunków korzystania ze środowiska określonych w pozwoleniach na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi (99 przypadków), poprzez:
  - ▶ nie wykonanie pomiarów jakości ścieków w wymaganej liczbie lub częstotliwości (5 przypadków),
  - ▶ naruszenie warunku jakości lub ilości odprowadzanych ścieków (94 przypadki).

W przypadkach stwierdzonych naruszeń wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska podjęli przewidziane prawem działania pokontrolne.

3.2.3. Strzępiarki

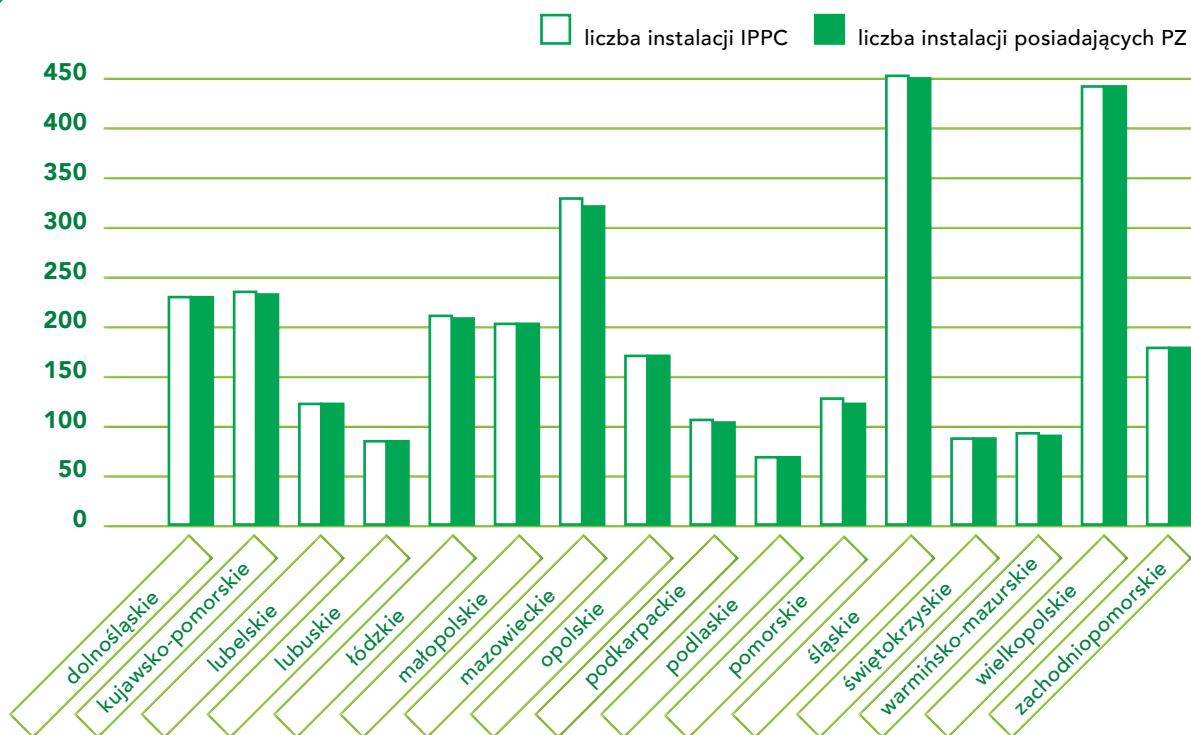
W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 9 kontroli strzępiarek, z czego w przypadku 7 kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Natomiast w 2 kontrolach wykryto naruszenia, które znalazły się w kategorii obejmującej naruszenia formalne bez istotnego wpływu na środowisko, dotyczyły one m.in.: złej klasyfikacji odpadów pochodzących ze strzępienia, naruszenia warunków pozwolenia wodno-prawnego, niewywiązania się z obowiązku przekazania wioś wyników pomiarów jakości ścieków kierowanych do kanalizacji innego podmiotu. Wydano 1 zarządzenie pokontrolne.

3.3. Kontrole zakładów III, IV i V kategorii ryzyka

3.3.1. Instalacje wymagające posiadania pozwoleń zintegrowanych (tzw. instalacje IPPC)

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska ustalili, że w Polsce na dzień 31 grudnia 2014 r. funkcjonowało 3 237 instalacji IPPC, z czego 3 210 (99,2%) instalacji posiadała pozwolenie zintegrowane.

▲ Liczba instalacji podlegających obowiązkowi uzyskania pozwolenia zintegrowanego (stan na 31.12.2014 r.)

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 1 609 kontroli instalacji IPPC.

W trakcie kontroli stwierdzono 728 naruszeń przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 708 (97,3%) naruszenia formalne bez istotnego wpływu na środowisko,
- 20 (2,7%) naruszeń związanych z zagrożeniem lub zanieczyszczeniem środowiska.

Stwierdzone naruszenia dotyczyły m.in.:

- przekazywania po terminie wyników pomiarów,
- nierzetelnego prowadzenia ewidencji,

- ▣ złego stanu technicznego i braku urządzeń chroniących przed niekontrolowaną emisją substancji niebezpiecznych do środowiska,
- ▣ odprowadzania wód popłucznych ze stacji uzdatniania wody do wód bez pozwolenia wodno prawnego.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- ▣ wydano 573 zarządzenia pokontrolne,
- ▣ udzielono 432 pouczenia,
- ▣ skierowano 378 wystąpień do organów administracji rządowej i samorządowej,
- ▣ nałożono 202 mandaty karne,
- ▣ wydano 56 decyzji wymierzających administracyjne kary pieniężne.

Zgodnie z ustaleniami 99,2% instalacji posiada wymagane przepisami pozwolenia zintegrowane. W stosunku do pozostałych toczą się postępowania przed organami ochrony środowiska właściwymi do wydania pozwolenia oraz w wojewódzkich inspektoratach ochrony środowiska w sprawie wstrzymania użytkowania instalacji bez pozwolenia zintegrowanego.

Od dnia 5 września 2014 r.¹¹ rozszerzony został zakres rodzajów instalacji, których prowadzenie wymaga uzyskania pozwolenia zintegrowanego. Prowadzący te instalacje mają obowiązek uzyskania pozwolenia zintegrowanego do dnia 30 czerwca 2015 r. Według wstępnie dokonanego rozpoznania przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska obowiązek ten będzie dotyczył prowadzących 183 instalacje.

3.3.2. Utrzymanie czystości i porządku w gminach

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska w 2014 r., w ramach realizacji ogólnokrajowego cyklu kontrolnego przestrzegania przez gminy przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹² oraz kontroli regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, przeprowadzili kontrole kolejnych 10% gmin z każdego województwa.

Kontrolą objęto ogółem 288 gmin oraz 10 związków międzygminnych, w tym 14% gmin miejskich, 56% gmin wiejskich i 30% gmin miejsko-wiejskich. W trakcie 209 kontroli stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska.

W wyniku kontroli gmin stwierdzono, że nastąpiła ogólna poprawa w sposobie i stopniu wdrażania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w gminach w porównaniu do sytuacji z dnia 1 lipca 2013 r. obserwowanej na terenie całego kraju oraz wyników poprzedniego cyklu kontrolnego.

¹¹ W roku 2014 weszły w życie zmiany wprowadzone do ustawy Prawo Ochrony Środowiska w związku z implementacją dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola).

¹² ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1 399, z późn. zm.).

W trakcie kontroli stwierdzono m.in., że:

- nastąpił znaczny postęp w osiągnięciu wymaganych ustawą poziomów:
  - ▶ recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych w postaci papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła: ok. 70% skontrolowanych gmin osiągnęło wymagany poziom 10% za 2012 r. oraz ok. 87% skontrolowanych gmin osiągnęło wymagany poziom 12% za 2013 r.,
  - ▶ recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych: ok. 75% skontrolowanych gmin osiągnęło wymagany poziom 30% za 2012 r. oraz ok. 95% skontrolowanych gmin osiągnęło wymagany poziom 36% za 2013 r.,
  - ▶ ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania: ok. 68% skontrolowanych gmin osiągnęło wymagany poziom 75% za 2012 r. oraz ok. 75% skontrolowanych gmin osiągnęło wymagany poziom 50% za 2013 r.
- wszystkie skontrolowane gminy wywiązały się z obowiązku sporządzania rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, jednakże 7% skontrolowanych gmin nieterminowo przekazało sprawozdanie za 2012 r. oraz ok. 3% skontrolowanych gmin nieterminowo przekazało sprawozdanie za 2013 r.,
- w 5 gminach nie zorganizowano przetargu na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości lub odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów,
- 25% gmin przeprowadziło kontrole podmiotów odbierających odpady od właścicieli nieruchomości z wizją w terenie udokumentowane protokołami z kontroli, natomiast ok. 46% skontrolowanych gmin sprawdzało prawidłowość wypełniania przez te podmioty warunków zawartych w umowach,
- wszystkie gminy wywiązały się z obowiązku działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, natomiast ok. 97% gmin prowadzi regularną działalność edukacyjną i informacyjną,
- wszystkie gminy wywiązały się z obowiązku prowadzenia rejestru działalności regulowanej, natomiast pełną weryfikację spełniania wszystkich niezbędnych wymagań przez podmioty odbierające odpady komunalne, składające wnioski o wpis do rejestru działalności regulowanej, prowadzi 27% gmin,
- wszystkie skontrolowane gminy umożliwiły selektywne zbieranie odpadów komunalnych w gminach, niemniej jednak z obowiązku ustanowienia selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmującego co najmniej następujące frakcje odpadów: papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła i opakowań wielomateriałowych oraz odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji wywiązało się 87% gmin, natomiast ok. 13% gmin uchwaliło selektywne zbieranie odpadów komunalnych, jednak nieobejmujące wszystkich wymaganych ustawą frakcji, w tym w podziale na tzw. „frakcję suchą” i „frakcję mokrą”,
- ok. 81% wywiązało się z obowiązku utworzenia punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- wydano 139 zarządzeń pokontrolnych,
- wydano 7 pouczeń,

- ❑ wydano 14 decyzji wymierzających administracyjne kary pieniężne,
- ❑ skierowano 73 wystąpienia do organów.

Na 1 645 kontroli dokumentacji gmin, w tym sprawozdań rocznych z gospodarowania odpadami komunalnymi, w 989 przypadkach (ok. 60% kontroli) stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska, a w przypadku sprawozdań ich nieterminowe przekazywanie oraz nierzetelne sporządzanie. Na podstawie kontroli dokumentacyjnych stwierdzano również niewywiązywanie się gmin z obowiązku osiągnięcia poziomów: recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych w postaci papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych, a także ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- ❑ skierowano 738 wezwania do uzupełnienia lub poprawienia sprawozdania,
- ❑ 17 wystąpień do innych organów,
- ❑ wydano 98 decyzji wymierzających administracyjne kary pieniężne.

3.3.3. Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK)

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzali kontrole regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, zwanych dalej RIPOK, w tym 101 instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, 69 instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów, 89 instalacji do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych oraz 1 instalację do termicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych. W trakcie 78 kontroli stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska.

W trakcie kontroli stwierdzono, że:

- ❑ wszystkie skontrolowane instalacje posiadały uregulowany stan formalnoprawny w zakresie przetwarzania odpadów,
- ❑ ok. 44% instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych nie spełniały wymagań rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1 052).

W wyniku przeprowadzonych kontroli:

- ❑ wydano 64 zarządzenia pokontrolne,
- ❑ udzielono 29 pouczeń,
- ❑ nałożono 21 mandatów karnych,
- ❑ wydano 7 decyzji wymierzających administracyjne kary pieniężne,
- ❑ skierowano 36 wystąpienia do innych organów.

W dniu 18 lutego 2015 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska przekazał Ministrowi Środowiska „Raport z przeprowadzonego przez Inspekcję Ochrony Środowiska ogólnokrajowego cyklu kontrolnego przestrzegania przez gminy przepisów znowelizowanej ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1 399) oraz kontroli regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych”.

3.3.4. Zdarzenia z udziałem substancji niebezpiecznych i nadzór nad usuwaniem skutków poważnych awarii

W 2014 r. zarejestrowano 70 zdarzeń o znamionach poważnej awarii, z których 9 było objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska¹³. Spośród 70 zdarzeń 41 wystąpiło na terenie zakładów, a 18 podczas transportu. Wśród zarejestrowanych zdarzeń były m.in.:

- bezpośrednie emisje substancji niebezpiecznych na terenie zakładów, które miały charakter lokalny i nie spowodowały znacznego zanieczyszczenia środowiska,
- wycieki transportowanych substancji niebezpiecznych, w tym z uszkodzonych podczas wypadków drogowych zbiorników paliwa,
- wycieki z rozszczelnionych rurociągów, w tym wskutek nielegalnych nawiertów dokonanych podczas próby kradzieży paliw płynnych (5 przypadków).

Inspektorzy wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska pobrali łącznie 161 prób wody, ścieków i gleby w celu dokonania oceny stopnia zanieczyszczenia środowiska. Do Komisji Europejskiej zgłoszonych zostało 5 zdarzeń z:

- 11 lutego 2014 r. w Płocku (woj. mazowieckie) na terenie zakładu rafineryjno-petrochemicznego doszło do wycieku ropy naftowej z rozszczelnionego rurociągu,
- 21 lutego 2014 r. w Policach (woj., zachodniopomorskie) na terenie zakładu produkującego nawozy doszło do emisji amoniaku, w wyniku której poszkodowany został jeden pracownik firmy zewnętrznej (na skutek doznanych obrażeń zmarł),
- 27 lipca 2014 r. w Alwerni (woj. małopolskie) na terenie zakładu chemicznego doszło do emisji z reaktora masy reakcyjnej (kwas azotowy i zawiesina magnezytu), w wyniku której poszkodowany został jeden z pracowników zakładu (na skutek doznanych obrażeń zmarł),
- 13 sierpnia 2014 r. w Kędzierzynie-Koźlu (woj. opolskie), na terenie zakładu chemicznego podczas produkcji amoniaku doszło do emisji i wybuchu gazu procesowego, w wyniku którego poszkodowanych zostało 8 pracowników zakładu,
- 1 października 2014 r. w Płocku (woj. mazowieckie) na terenie zakładu rafineryjno-petrochemicznego doszło do emisji i zapłonu pirogazu, w wyniku którego poszkodowanych zostało 6 pracowników zakładu.

¹³ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2003 r., Nr 5, poz. 58).

Najczęstszymi przyczynami wystąpienia zdarzeń z udziałem substancji niebezpiecznych były czynniki techniczne, tj. głównie zużycie instalacji technologicznych, w których zachodzą procesy z udziałem substancji niebezpiecznych oraz błędy ludzkie wynikające z nieprzestrzegania procedur prowadzenia procesów technologicznych i zasad bezpieczeństwa pracy.

W ramach prowadzenia nadzoru nad usuwaniem skutków tych zdarzeń wojewódzcy inspektorzy przeprowadzili 54 kontrole. W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- wydano 14 zarządzeń pokontrolnych,
- nałożono 2 mandaty,
- wydano 6 decyzji wymierzających administracyjne kary pieniężne,
- skierowano 34 wystąpienia do innych organów.

3.3.5. Obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych

Wg stanu na 31 grudnia 2014 r. eksploatowanych było 105 obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych.

W 2014 r. Główny Inspektor podjął decyzję o przeprowadzeniu ogólnokrajowego cyklu kontrolnego przestrzegania przez prowadzących obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych przepisów ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1 136 z późn. zm.). W ramach cyklu kontrolnego w 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 46 kontrole obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych. Dodatkowo zostały przeprowadzone 4 kontrole pozaplanowe. W trakcie 15 kontroli stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in.:

- nieprzedłożenie sprawozdania o wynikach monitoringu obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych w ustawowym terminie,
- prowadzenie odzysku odpadów z naruszeniem warunków decyzji,
- naruszenie warunków określonych w posiadanym pozwoleniu na wytwarzanie odpadów,
- nieprowadzenie ewidencji odpadów zgodnie z obowiązującymi wzorami,
- nieterminowe złożenie marszałkowi sprawozdania w zakresie gospodarowania odpadami,
- nieprowadzenie selektywnego magazynowania wytwarzanych odpadów oraz magazynowanie odpadów niezgodnie z obowiązującym stanem prawnym.

W ramach działań pokontrolnych wydano m.in.:

- 14 zarządzeń pokontrolnych,
- 13 pouczeń,
- nałożono 4 mandaty karne,
- skierowano 1 wystąpienie do innych organów.

3.3.6. Organizmy genetycznie zmodyfikowane

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 12 kontrole w zakresie postępowania z organizmami genetycznie zmodyfikowanymi¹⁴. Wszystkie kontrole dotyczyły zamkniętego użycia GMO.

W wyniku działań kontrolnych stwierdzono 3 przypadki naruszeń ochrony środowiska w tym:

- 3 naruszenia formalne bez istotnego wpływu na środowisko. Stwierdzone podczas kontroli naruszenia dotyczyły nie wywiązania się z obowiązku sporządzenia i przedłożenia właściwemu organowi, zbiorczego zestawienia o rodzajach i ilości wytworzonych odpadów oraz sposobach gospodarowania nimi a także naruszenia warunków decyzji w zakresie ilości i rodzaju wytworzonych odpadów.

W celu usunięcia naruszeń:

- wydano 2 zarządzenia pokontrolne,
- udzielono 1 pouczenie,
- nałożono 1 karę pieniężną, tj. decyzję w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za naruszenie przepisów ustawy o odpadach.

3.3.7. Urządzenia i opakowania w zakresie nadzoru rynku

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 412 kontrole spełniania przez wyroby zasadniczych lub innych wymagań, w tym 85 kontrole opakowań i 327 kontrole urządzeń przeznaczonych do używania na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska¹⁵, w trakcie których skontrolowali 1 468 wyrobów. W przypadku 78% kontrole nie stwierdzono nieprawidłowości.

Stwierdzono 90 przypadków (22% kontrole) naruszeń wymagań ochrony środowiska. Zakwestionowano 158 wyrobów. Stwierdzone nieprawidłowości związane były z niewielkim oddziaływaniem na środowisko (kategoria 1), dotyczyły m.in.:

- niekompletnej deklaracji zgodności WE dołączonej do urządzenia – 104 przypadki (66%),
- rozbieżności pomiędzy wartością gwarantowanego poziomu mocy akustycznej L_{WA} umieszczoną na urządzeniu a podaną w deklaracji zgodności WE – 23 przypadki (15%),
- nieprawidłowego oznakowania L_{WA} – 14 przypadków (9%),
- nieprawidłowego oznakowania opakowań – 9 przypadków (6%).

W ramach działań pokontrolnych zastosowano następujące działania:

- wydano 15 zarządzeń pokontrolnych,
- udzielono 7 pouczeń.

¹⁴ Inspekcja Ochrony Środowiska kontroluje przestrzeganie przepisów ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. z 2007 r. nr 36, poz. 233 ze zm.).

¹⁵ Inspekcja Ochrony Środowiska prowadzi kontrole wyrobów w oparciu o przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2014r. poz. 1 645 ze zm.).

Dodatkowo w 11 sprawach dotyczących 21 wyrobów Główny Inspektor skierował wnioski do odpowiednich organów nadzoru rynku w państwach członkowskich UE o podjęcie działań wobec podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzanie do obrotu urządzeń nie spełniających wymagań dyrektywy 2000/14/WE. Powiadomienia o 7 zakwestionowanych urządzeniach przesłane zostały za pomocą unijnego systemu wymiany informacji o wyrobach niezgodnych.

W 4 przypadkach organy nadzoru rynku z Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Włoskiej przekazały do GIOŚ informacje nt. podjętych działań w stosunku do ww. podmiotów.

3.3.8. Sprzęt i zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska w zakresie kontroli pozostałych przedsiębiorców objętych przepisami ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (poza zakładami przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego) w 2014 r. skontrolowali ogółem 300 przedsiębiorców, w tym:

- 151 zbierających zużyty sprzęt,
- 96 wprowadzających sprzęt,
- 48 wprowadzających i zbierających zużyty sprzęt,
- 5 prowadzących działalność w zakresie recyklingu lub innych niż recykling procesów odzysku.

W wyniku działań kontrolnych stwierdzono 276 przypadków naruszeń przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 261 naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko.

15 naruszeń mogących spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska. W przypadku naruszeń mogących spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska stwierdzono zanieczyszczenie gleby oraz prowadzenie działalności w zakresie wytwarzania lub zbierania odpadów bez uregulowanego stanu formalno-prawnego. W związku ze stwierdzonymi naruszeniami zastosowano następujące działania:

- wydano 158 zarządzeń pokontrolnych,
- udzielono 176 pouczeń,
- nałożono 26 mandatów karnych,
- skierowano 30 wystąpienia do innych organów.

W wyniku kontroli wprowadzających sprzęt wymierzono kary pieniężne w związku z nieprzestrzeganiem przepisów ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym na łączną kwotę 129 tys. złotych.

3.3.9. Podmioty nie umieszczone w wykazie marszałka województwa, podejrzane o prowadzenie demontażu pojazdów

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 159 kontroli podmiotów podejrzanych o nielegalny demontaż pojazdów, w których skontrolowano 154 podmioty. W przypadku 52% kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wykryli naruszenia w przypadku 77 kontroli podmiotów podejrzanych o nielegalny demontaż pojazdów. W związku ze stwierdzonymi naruszeniami zastosowano następujące działania:

- wydano 50 zarządzeń pokontrolnych,
- udzielono 18 pouczeń,
- nałożono 16 mandatów karnych,
- nałożono 55 kar pieniężnych, w tym:
  - ▶ 23 decyzje w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za naruszenie przepisów o odpadach,
  - ▶ 32 decyzje w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za naruszenie przepisów ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
  - ▶ wydano 1 decyzję dotyczącą wstrzymania działalności,
  - ▶ skierowano 106 wystąpień do innych organów, w tym najwięcej do burmistrza lub wójta gminy (25) oraz marszałków województw (15).

3.3.10. Punkty zbierania pojazdów

W wykazach marszałków województw wg stanu na 31 grudnia 2014 r. znajdowały się ogółem 144 punkty zbierania pojazdów.

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 24 kontrole punktów zbierania pojazdów. W przypadku 54% kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W wyniku przeprowadzonych kontroli wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wykryli naruszenia w przypadku 11 kontroli punktów zbierania pojazdów, w tym:

- 9 naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko,
- 2 naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W przypadku naruszeń mogących spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska stwierdzono niespełnianie minimalnych wymagań

dla punktu zbierania pojazdów m.in. brak separatora substancji ropopochodnych oraz systemu zbierania ścieków przemysłowych, brak szczelnej powierzchni przeznaczonej do magazynowania przyjmowanych pojazdów, magazynowanie przyjętych pojazdów poza powierzchnią przeznaczoną do ich magazynowania. W związku ze stwierdzonymi naruszeniami zastosowano następujące działania:

- wydano 9 zarządzeń pokontrolnych,
- udzielono 5 pouczeń,
- wymierzono 2 kary pieniężne za naruszenie przepisów o odpadach,
- skierowano 3 wystąpienia do innych organów.

3.3.11. Postępowanie z bateriami i akumulatorami oraz zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 86 kontroli podmiotów wpisanych do rejestru prowadzonego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, w tym:

- 66 kontroli podmiotów wprowadzających baterie lub akumulatory,
- 20 kontroli zakładów przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów.

W 21 kontrolach stwierdzono naruszenia, które dotyczyły m.in.:

- nieskładania lub nieterminowego składania do marszałków województw sprawozdań,
- nierzetelnego sporządzania sprawozdań składanych do marszałków województw,
- nieumieszczania numeru rejestrowego na dokumentach związanych z obrotem bateriami i akumulatorami,
- nieprzestrzegania pozwolenia zintegrowanego lub innych posiadanych zezwoleń w zakresie gospodarowania zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami.

Zastosowano następujące działania:

- wydano 17 zarządzeń pokontrolnych,
- udzielono 5 pouczeń,
- nałożono 7 mandatów karnych,
- wydano 15 decyzji wymierzających administracyjne kary pieniężne,
- skierowano 17 wystąpień do innych organów.

3.3.12. Substancje zubożające warstwę ozonową

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 329 kontroli zakładów używających substancje kontrolowane oraz urządzeń i instalacji zawierających te substancje.

Stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska w trakcie 56 kontroli, w tym:

- 50 (89%) naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko,
- 6 (11%) naruszeń mogących spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Naruszenia dotyczyły braku:

- eliminowania emisji SZWO do powietrza,
- prawidłowo prowadzonej ewidencji, przekazywania ewidencji do Biura Ochrony Warstwy Ozonowej i Klimatu, oznakowania pojemników, urządzeń i instalacji zawierających SZWO, odpowiedniego świadectwa kwalifikacji, niewykonywania w odpowiednich terminach przeglądów szczelności urządzeń zawierających powyżej 3 kg SZWO, braku karty urządzenia lub odpowiedniego wyposażenia technicznego, braku opłat za emisję SZWO do powietrza.

Zastosowano następujące działania:

- wydano 54 zarządzenia pokontrolne,
- udzielono 31 pouczeń,
- nałożono 5 mandatów karnych,
- skierowano 3 wnioski o podjęcie stosownych działań do właściwych organów.

3.3.13. Zawartość siarki w paliwach

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska w 2014 r. przeprowadzili kontrole 117 instalacji stosujących ciężki olej opałowy, zlokalizowanych na terenie 96 zakładów, podczas których dla:

- 19 instalacji pobrane zostały próbki ciężkiego oleju opałowego do analizy,
- 1 instalacji wykonane zostały pomiary kontrolne emisji dwutlenku siarki,
- 70 instalacji przeprowadzona została analiza wyników pomiarów ciągłych lub okresowych emisji dwutlenku siarki pod kątem dotrzymywania standardów emisyjnych dwutlenku siarki lub dopuszczalnych stężeń dwutlenku siarki w gazach odlotowych,
- 6 instalacji przeprowadzona została analiza świadectw jakości zakupionego paliwa.

W przypadku 21 instalacji stwierdzono, że kotły olejowe nie były eksploatowane w 2014 r. Przeprowadzone kontrole wykazały, iż wszystkie instalacje spełniały wymagania odnośnie stosowania ciężkiego oleju opałowego¹⁶.

¹⁶ Określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 4 stycznia 2007 r. w sprawie wymagań jakościowych dotyczących zawartości siarki dla olejów oraz rodzajów instalacji i warunków, w których będą stosowane ciężkie oleje opałowe (Dz. U. Nr 4, poz. 30) oraz w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 7 listopada 2014 r. w sprawie wymagań jakościowych dotyczących zawartości siarki dla olejów oraz rodzajów instalacji i warunków, w których będą stosowane ciężkie oleje opałowe (Dz. U. poz.1547).

Ponadto w 2014 roku wojewódzcy inspektorzy przeprowadzili kontrole zawartości siarki w oleju do silników statków żeglugi śródlądowej.

Skontrolowano 103 statki żeglugi śródlądowej, podczas których pobranych zostało 77 próbek paliwa, w 4 przypadkach dokonano analizy dokumentów zakupionego paliwa.

Wszystkie próbki pobranego paliwa spełniały wymagania jakościowe określone dla tego oleju¹⁷. Również analiza dokumentów jakości zakupionego paliwa, w przypadku 4 statków wykazała, iż zakupione paliwo spełniało wymagania jakościowe dotyczące zawartości siarki.

3.3.14. Instalacje i urządzenia zawierające PCB; dekontaminacja urządzeń oraz zbieranie i unieszkodliwianie PCB

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 92 kontrole zakładów pod kątem występowania urządzeń zawierających PCB¹⁸. Zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2014 r. 2 zakłady nie zastosowały się do obowiązków wynikających z przepisów prawa¹⁹ i nadal użytkują instalacje lub urządzenia zawierające PCB. Posiadacze odpadów zawierających PCB zobowiązani są do usunięcia z nich oraz unieszkodliwienia albo jeśli usunięcie PCB jest niemożliwe, do unieszkodliwienia tych odpadów. Powodem nie zastosowania się do obowiązków wynikających z przepisów są m.in. przyczyny ekonomiczne oraz zmiany własnościowe w kontrolowanych zakładach.

3.3.15. Kontrole realizacji zadań objętych „Programem likwidacji bomb ekologicznych”, w tym mogilników

Od 2009 r. z inicjatywy Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz Prezesa Zarządu NFOŚiGW na wytypowanych obiektach i terenach poprzemysłowych prowadzone są prace naprawcze w celu likwidacji poważnego zagrożenia dla środowiska. Dla obiektów (obszarów) stwarzających poważne zagrożenie dla środowiska przyjęto nazwę „bomby ekologiczne”.

Program likwidacji „bomb ekologicznych” realizowany był w latach 2010-2014 przy wsparciu finansowym Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

¹⁷ jw.

¹⁸ Urządzenia i instalacje zawierające PCB z dniem 1 lipca 2010 r. stały się odpadami niebezpiecznymi, zgodnie z art. 40 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.).

¹⁹ Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2002 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2002 r., Nr 96, poz. 860).

Od początku powstania programu likwidacji „bomb ekologicznych” Główny Inspektor Ochrony Środowiska zarekomendował 49 przedsięwzięć, gdzie wnioskodawcy mogli się ubiegać o wsparcie finansowe z NFOŚiGW na ustalonych zasadach, z czego 6 zarekomendował w 2014 r.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska w 2014 r. zarekomendował następujące zadania do objęcia programem likwidacji „bomb ekologicznych”:

- likwidacja zanieczyszczenia część terenu i budynków po byłych Zakładach Tworzyw Sztucznych „Pronit” S.A. w Pionkach, na których znajdują się znaczne ilości odpadów wybuchowych, łatwopalnych i niebezpiecznych,
- likwidacja zanieczyszczenia środowiska substancjami ropopochodnymi kanału – Stara Fabryka Police. Zanieczyszczony kanał znajduje się w sąsiedztwie dwóch obszarów chronionych objętych Europejską Siecią Ekologiczną Natura 2000, stanowiących specjalne obszary ochrony (SOO),
- unieszkodliwienie podziemnych zbiorników paliwowych stanowiących pozostałość po zlikwidowanych stacjach paliw w Legionowie i w Sułkowicach,
- likwidacja obiektu – zamkniętej sortowni odpadów stałych w miejscowości Morliny należącej do Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych Sp. z o.o. z Ostródy, która prowadziła działalność w zakresie wytwarzania, zbierania i odzysku odpadów w miejscowości Morliny 1A na działkach w odległości około 1,4 km od Obszaru Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego,
- usunięcie i unieszkodliwienie odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych, zdeponowanych w budynku magazynowym o powierzchni ok. 800 m², zlokalizowanym w obrębie działki nr ew. 74/20 w Komornikach,
- usunięcie i unieszkodliwienie odpadów magazynowanych w miejscowości Prostki, które mogą stwarzać zagrożenie dla środowiska oraz zdrowia i życia ludzi.

3.4. Inne działania

3.4.1. Wykonywanie obowiązku zapewnienia sieci zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji przez wprowadzających pojazdy

W 2014 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska, rozliczając wprowadzających pojazdy z obowiązku zapewnienia sieci zbierania pojazdów wydał 41 decyzji dot. wysokości zobowiązania z tytułu opłaty za brak sieci, w tym:

- 24 decyzje określające wysokość zobowiązania z tytułu opłaty za brak sieci na łączną kwotę 117 016 zł,
- 3 decyzje ustalające dodatkową opłatę z tytułu opłaty za brak sieci na łączną kwotę 15 599,50 zł,
- 5 decyzji dotyczących rozłożenia na raty zobowiązania z tytułu opłaty za brak sieci,
- 1 decyzję dotyczącą rozłożenia na raty dodatkowej opłaty z tytułu opłaty za brak sieci,
- 8 decyzji dotyczyło umorzeń postępowań administracyjnych w przedmiocie zobowiązania oraz dodatkowej opłaty z tytułu opłaty za brak sieci.

3.4.2. Wydawanie zaświadczeń i opinii oraz udzielanie informacji

W 2014 r. organy inspekcji ochrony środowiska wydały ogółem 8 994 zaświadczeń, stanowisk i informacji. Ponadto, realizując obowiązek wskazany w ustawie, organy inspekcji ochrony środowiska rozpatrywały wnioski o udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie. Na ich podstawie w 2014 r. udzielono 878 informacji, w zakresie i formie wskazanej przez wnioskodawców, natomiast w 6 przypadkach wydano decyzje o odmowie udostępnienia informacji o środowisku.

Organ inspekcji ochrony środowiska realizowały również swoje obowiązki wynikające z ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2014 r., poz. 782 ze zm.). W 2014 r. do organów inspekcji ochrony środowiska wpłynęło łącznie 201 wniosków o udostępnienie informacji publicznej. W 194 przypadkach żądane informacje zostały udostępnione, natomiast w 7 przypadkach wydano decyzje o odmowie udostępnienia informacji publicznej.

3.4.3. Skargi

Organ inspekcji ochrony środowiska w 2014 r. rozpatrzyły łącznie 288 skarg:

- ▣ Główny Inspektor Ochrony Środowiska rozpatrzył 197 skarg, w tym:
  - ▶ 144 we własnym zakresie,
  - ▶ 53 przekazał zgodnie z właściwością.
- ▣ Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska rozpatrzyli 91 skarg, w tym:
  - ▶ 32 we własnym zakresie,
  - ▶ 59 przekazali zgodnie z właściwością.

Wśród skarg rozpatrzonych przez organ inspekcji ochrony środowiska w 2014 r. były: 124 skargi na działalność wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, 32 skargi na nienależyte wykonanie zadań kontrolnych przez pracowników wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska i delegatur, 18 skarg na sposób rozpatrzenia przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska skarg na działalność wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska (w tym 1 skarga została przekazana do Ministra Środowiska), 1 skarga na pracownika Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Ponadto w przypadku 1 skargi wskazano organ właściwy do rozpatrzenia skargi, a 1 skargę przyjęto do wiadomości. 111 skarg dotyczących działań innych organów administracji lub ich pracowników przekazano wg właściwości.

Zarzuty podnoszone przez skarżących na działalność wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w 74% skarg nie potwierdziły się. W 26% przypadków skarg (32 skargi) uznanych za zasadne Główny Inspektor

Ochrony Środowiska skierował wystąpienia do wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska o podjęcie działań zapobiegawczych w celu niedopuszczenia do podobnych nieprawidłowości w przyszłości. W 3 przypadkach stwierdzono przekroczenie przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska terminu do udzielenia odpowiedzi określonego w kpa.

W 2014 r. organy Inspekcji rozpatrzyły łącznie 8 412 wniosków o podjęcie interwencji:

- Główny Inspektor Ochrony Środowiska rozpatrzył 759 wniosków, w tym:
  - ▶ 210 we własnym zakresie,
  - ▶ 549 przekazał zgodnie z właściwością,
- Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska rozpatrzyli 7 653 wnioski, w tym:
  - ▶ 5 296 we własnym zakresie,
  - ▶ 2 357 przekazali zgodnie z właściwością.

Rozpatrywane sprawy dotyczyły: gospodarki odpadami (2 565), ochrony wód i gospodarki ściekowej (1 809), ochrony powietrza (1 477), ochrony przed hałasem (1 463), ochrony przyrody (357), spraw różnych (932), ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym (61), stosowania prawa górniczego i geologicznego (25) oraz innych (11). W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 3 708 kontroli interwencyjnych, w wyniku których:

- wydano 1 384 zarządzeń pokontrolnych,
- nałożono 412 mandatów karnych,
- skierowano wnioski do:
  - ▶ organów administracji samorządowej – 1 118,
  - ▶ organów administracji rządowej – 379,
  - ▶ organów ścigania – 51,
  - ▶ sądów powszechnych – 47,
- wszczęto 529 postępowań administracyjnych,
- wydano 42 decyzje nakładające zobowiązania niepieniężne.

3.4.4. Interpelacje i zapytania parlamentarzystów

Parlamentarzyści zwracali się do organów Inspekcji Ochrony Środowiska w sprawach z zakresu ochrony środowiska, dotyczących m.in.: eksploatacji składowisk odpadów, nielegalnego magazynowania odpadów, nieprawidłowości w eksploatacji spalarni odpadów niebezpiecznych, emisji zanieczyszczeń do środowiska w wyniku eksploatacji instalacji przetwórstwa i odzysku odpadów, zanieczyszczenia środowiska w wyniku odprowadzania nieoczyszczonych ścieków oraz przywozu odpadów z zagranicy. Główny Inspektor Ochrony Środowiska udzielił odpowiedzi na 18 interwencji i interpelacji parlamentarzystów oraz przygotował i przekazał do Ministerstwa

Środowiska 44 projekty odpowiedzi w zakresie swoich kompetencji w sprawach zgłaszanych przez parlamentarzystów do Ministra Środowiska. Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska udzielili odpowiedzi na 40 interwencji parlamentarzystów.

4. Działania pokontrolne wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska, po stwierdzeniu naruszeń wymagań ochrony środowiska, na podstawie ustaleń z przeprowadzonych kontroli, podejmowali następujące działania pokontrolne:

- wydawali decyzje wstrzymujące działalność powodującą naruszenie wymagań ochrony środowiska lub ustalające termin usunięcia naruszenia,
- wymierzali administracyjne kary pieniężne za przekroczenie dopuszczalnej ilości gazów i pyłów wprowadzanych do powietrza, za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu, za stwierdzone przekroczenia ładunków dopuszczalnych w ściekach odprowadzanych do wód oraz do ziemi, za składowanie odpadów w miejscu na ten cel nie wyznaczonym lub niezgodnie z wymaganiami,
- wymierzali kary pieniężne za naruszenie przepisów: związanych z międzynarodowym przemieszczaniem odpadów, ustawy o odpadach, ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym, ustawy o bateriach i akumulatorach, ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, w zakresie handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych, PRTR,
- wydawali zarządzenia i zalecenia pokontrolne zobowiązujące do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości,
- nakładali grzywny w drodze mandatu karnego za wykroczenia dotyczące naruszenia przepisów z zakresu ochrony środowiska,
- kierowali wystąpienia do organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa,
- kierowali wystąpienia do organów administracji rządowej i samorządowej z wnioskami o podjęcie stosownych działań w celu usunięcia występujących nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie środowiska,
- ustalali koszty kontroli, na podstawie których stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska.

Ponadto w ramach działalności pokontrolnej wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska prowadzili postępowania egzekucyjne mające doprowadzić do wykonania obowiązku wynikającego z mocy prawa lub z decyzji administracyjnej. Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska stosowali również pouczenia w przypadkach naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko oraz udzielali instruktażu, w przypadku nowych zadań nałożonych przepisami prawa.

W związku naruszeniami wymagań ochrony środowiska stwierdzonymi w wyniku przeprowadzonych kontroli

wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali ogółem 5 532 decyzji pieniężnych, 5 756 zarządzeń pokontrolnych oraz 18 zaleceń pokontrolnych.

Nałożono ogółem 1 333 mandatów karnych na łączną kwotę 464 350 zł. W przypadku, gdy kontrolowany odmówił przyjęcia mandatu, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska występowali z wnioskiem do sądów rejonowych. W 2014 r. skierowano 106 wniosków w sprawach o wykroczenia, 87 sprawców (82%) uznano winnych popełnienia wykroczenia.

W przypadku nowych zadań nałożonych przepisami prawa lub naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko, zamiast mandatu karnego wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska zastosowali 3 734 pouczenia oraz przeprowadzili 3 551 kontroli instruktażowych dotyczących obowiązków wynikających z przepisów prawa.

Wybrane sankcje i inne działania pokontrolne w 2014 r.

Lp.	Województwo	Liczba podmiotów w ewidencji WIOŚ	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba kontroli z naruszeniami	Liczba udzielonych pouczeń	Liczba nałożonych mandatów karnych
1	dolnośląskie	8 372	2 946	451	310	64
2	kujawsko-pomorskie	3 701	1 618	320	139	84
3	lubelskie	4 259	2 620	404	220	49
4	lubuskie	3 659	1 205	231	120	38
5	łódzkie	6 463	3 046	397	237	44
6	małopolskie	7 417	3 324	484	188	86
7	mazowieckie	16 125	6 110	1 248	665	184
8	opolskie	1 921	544	180	36	57
9	podkarpackie	4 263	2 360	383	118	35
10	podlaskie	4 614	2 366	228	89	21
11	pomorskie	2 577	1 578	252	126	76
12	śląskie	4 609	2 423	520	353	93
13	świętokrzyskie	2 953	668	167	88	39
14	warmińsko-mazurskie	2 605	1 198	280	126	34
15	wielkopolskie	8 486	3 779	1 007	734	349
16	zachodniopomorskie	3 238	937	311	185	80
	Razem	85 262	36 722	6 863	3 734	1 333

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska skierowali 4 191 wniosków do innych organów administracji rządowej i samorządowej.

Poniższa tabela przedstawia wybrane działania podjęte przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w 2014 r.

	Liczba wydanych zarządzeń pokontrolnych	Liczba skierowanych do				Liczba wydanych decyzji pieniężnych ostatecznych
		organów ścigania	sądów powszechnych	admin. rządowej	admin. samorząd.	
	349	6	4	39	231	173
	245	4	3	28	197	279
	365	1	0	21	78	295
	211	4	2	4	21	69
	359	4	5	27	102	726
	367	5	13	64	200	845
	1 152	7	22	198	586	605
	152	2	5	177	324	70
	318	3	0	25	251	357
	201	2	0	7	45	269
	187	3	15	35	64	423
	516	11	2	62	152	335
	134	6	1	21	42	105
	266	12	1	62	160	171
	807	17	33	128	632	681
	127	2	0	33	175	129
	5 756	89	106	931	3 260	5 532

4.1. Wnioski do organów ścigania

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska skierowali do organów ścigania 89 wniosków w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstw, w tym 71 do prokuratury, 15 do policji oraz 3 do innych organów ścigania. W 19 przypadkach prokuratorzy umorzyli śledztwo, natomiast w 10 sprawach odmówiono wszczęcia postępowania. W przypadku 7 wniosków prokuratorzy skierowali sprawę do sądów.

Przykłady przyczyn umorzenia spraw przez prokuratorów:

- ▣ prowadzenie, bez wymaganego zezwolenia, odzysku osadów z zakładowej oczyszczalni ścieków, zawierających dużą ilość jaj pasożytów, w sposób stwarzający zagrożenie dla zdrowia ludzi poprzez zastosowanie tych odpadów na polach uprawnych. Powodem umorzenia dochodzenia był brak znamion czynu zabronionego. Stwierdzono, że wielka ilość żywych jaj pasożyta jelitowego, powodującego chorobę o nazwie glistnica, wynika z dużej jego rozrodczości, choroba jest łatwo zwalczana u ludzi i nie zagraża życiu lub zdrowiu człowieka, a ponadto choroba ta nie jest zwalczana z urzędu,
- ▣ magazynowanie na terenie skupu odpadów niebezpiecznych oraz demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji prowadzony poza stacją demontażu w sposób zagrażający środowisku. Śledztwo umorzono z powodu braku znamion czynu zabronionego.

4.2. Wymierzanie kar

4.2.1. Wydane decyzje ogółem²⁰

Kary za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska	Liczba wydanych decyzji
nieprzestrzeganie przepisów ustawy o odpadach ^{21, 22}	3 784
wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków	707
przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu	348
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	258
przekroczenie dopuszczalnej ilości gazów i pyłów wprowadzanych do powietrza	146
składowanie i magazynowanie odpadów	76
przekroczenie ustalonych warunków poboru wody	75
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	50

cd. na str 39

²⁰ Na wydane decyzje ogółem składają się: decyzje dotyczące kar biegnących, kary za okres trwania naruszenia i inne naruszenia, kary rozliczne w związku z terminową realizacją przedsięwzięcia, które usunęło przyczynę ponoszenia kar, kary wymierzone w związku z niezrealizowaniem przedsięwzięcia w terminie lub nieusunięciem przyczyn wymierzenia odroczonej kary, kary odroczone w trybie art. 317 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U z 2013 r., Nr 1232 z późn. zm.), kary odroczone na podstawie innych ustaw, kary zawieszane na podstawie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, kary rozłożone na raty w trybie ustawy Ordynacja podatkowa, koszty ponoszone w związku z prowadzeniem kontroli przestrzegania wymagań ochrony środowiska.

²¹ Ustawa dnia 27 kwietnia 2001r.o odpadach (Dz.U z 2010 r., Nr 185, poz.1 243 z późn. zm.) – 47 decyzji.

²² Ustawa dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2013, poz.21 z późn. zm.) – 3 737 decyzji.

Kary za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska	Liczba wydanych decyzji
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	36
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów	20
nieprzestrzeganie ustawy o bateriach i akumulatorach	15
nieterminowe przedkładanie sprawozdania lub niezapewnienie jakości przekazywanych danych – PRTR	9
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych	7
Ogółem	5 531

Na 5 531 kar pieniężnych wymierzonych w 2014 r. najwięcej 3 784 (68%) wymierzono za nieprzestrzeganie przepisów ustawy o odpadach, najmniej 7 za nieprzestrzeganie przepisów w zakresie handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych.

Liczba wydanych decyzji za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska w porównaniu do 2013 r. wzrosła o 2 194.

4.2.2. Liczba decyzji dotycząca kar biegnących²³

Kary za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska	Liczba wydanych decyzji
przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu	126
składowanie i magazynowanie odpadów	53
przekroczenie dopuszczalnej ilości gazów i pyłów wprowadzanych do powietrza	46
odprowadzanie niedostatecznie oczyszczonych ścieków	1
Ogółem	226

Na 226 decyzji dotyczących kar biegnących – 126 (56%) wydano za przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu, natomiast najmniej (1 decyzja) dotyczyło odprowadzania niedostatecznie oczyszczonych ścieków.

Liczba wydanych decyzji dotyczących kar biegnących w porównaniu do 2013 r. wzrosła o 12.

²³ Kara biegnąca – wojewódzki inspektor ochrony środowiska ustala decyzją wymiar kary biegnącej na podstawie przekroczenia w skali godziny (powietrze) lub naruszenia w skali doby (hałas, ścieki, odpady) na podstawie pomiarów lub innych środków dowodowych dokonanych w trakcie kontroli – art. 300 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U z 2013 r., Nr 1232 z późn. zm.).

4.2.3. Kary za okres trwania naruszenia i inne naruszenia²⁴

Kary za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska	Liczba wydanych decyzji	Kwota (tys. zł)
nieprzestrzeganie przepisów ustawy o odpadach ^{25,26}	3 722	2 663,8
wprowadzanie do wód lub ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom	350 ²⁷	14 508,0
nieprzestrzeganie przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	157	484, 2
przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu	100	1 391,1
przekroczenie ustalonych warunków poboru wody	58	475,1
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	45	692,0
przekroczenie dopuszczalnej ilości gazów i pyłów wprowadzanych do powietrza	45	7 591,6
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	30	188,9
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów	20	1 315,0
magazynowanie lub składowanie odpadów	15	4 206,6
nieprzestrzeganie ustawy o bateriach i akumulatorach	15	37,0
nieterminowe przedkładanie sprawozdania lub niezapewnienie jakości przekazywanych danych – PRTR	8	75,0
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych	7	2 840,9
Ogółem	4 572	36 469,3

Na 4 572 kary za okres trwania naruszenia i inne naruszenia najwięcej kar – 3 722 wydano za nieprzestrzeganie przepisów ustawy o odpadach, natomiast największą kwotę 14 508 tys. zł ustalono za wprowadzanie do wód lub ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom.

²⁴ Kara za okres trwania naruszenia - wojewódzki inspektor ochrony środowiska na podstawie ostatecznych decyzji określających wymiar kary biegnącej ustala decyzją karę pieniężną za okres do ustania przekroczenia lub naruszenia lub do końca roku kalendarzowego, w którym stwierdzono naruszenie – art. 302 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U z 2013 r., Nr 1232 z późn. zm.) ponadto w przypadku stwierdzenia przekroczenia warunków korzystania ze środowiska na podstawie pomiarów prowadzonych przez podmiot korzystający ze środowiska wojewódzki inspektor ochrony środowiska wymierza karę za rok kalendarzowy, którego dotyczą pomiary zgodnie z art. 305 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U z 2013 r., Nr 1232 z późn. zm.).

²⁵ Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz.21) – 3 680 decyzji na kwotę 2 288 300 zł,

²⁶ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r., Nr 185, poz.1243 z późn.zm.) – 42 na kwotę 375 500 zł.

²⁷ W tej liczbie mieszczą się również kary za brak badań w laboratoriach akredytowanych zgodnie z art. 147a Prawo ochrony środowiska (Dz. U z 2013 r., Nr 1232), który wszedł 1 stycznia 2008 r.

4.2.4. Kary odroczone, zawieszane lub rozłożone na raty

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali 404 decyzje odraczające, zawieszające lub rozkładające kary na raty.

W trybie art. 317 ustawy Poś wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali 276 decyzji odraczających kary pieniężne wymierzone w 2014 r. oraz w latach ubiegłych.

Decyzje odraczające wydane w 2014 r. dotyczyły kar pieniężnych wymierzonych w 2014 r. oraz w latach ubiegłych, w tym:

Kary odroczone w trybie art. 317 ustawy Poś za:	Liczba decyzji	Kwota (tys. zł)
wprowadzanie do wód lub ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom	213	19 858,0
przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu	39	1 004,2
przekroczenie dopuszczalnej ilości gazów i pyłów wprowadzanych do powietrza	12	6 679,4
przekroczenie ustalonych warunków poboru wody	9	147,4
magazynowanie lub składowanie odpadów	3	3 062,3
Ogółem	276	30 751,3

Na 276 kar odroczonech w trybie art. 317 ustawy Poś najwięcej (77,2%) wydano za wprowadzanie do wód lub ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom.

Na 167 zakładów korzystających z odroczenia kar, które powinny ukończyć realizację przedsięwzięcia w 2014 r., 161 zakładów je zrealizowało. W roku 2014 rozliczono kary odroczone w związku z realizacją przedsięwzięć na kwotę ponad 24,5 mln zł (197 decyzji rozliczonych w związku z realizacją przedsięwzięcia), z czego ponad 16,7 mln zł dotyczyło przedsięwzięć w gospodarce ściekowej.

W związku z brakiem realizacji przedsięwzięcia, które było podstawą odroczenia terminu płatności kary lub brakiem uzyskania założonego efektu ekologicznego, Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wydał 1 decyzję podwyższającą wymiar kary wraz z należnymi odsetkami na łączną kwotę ponad 13,3 tys. zł (gospodarka ściekowa).

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali 101 decyzji zawieszających wymiar kary na podstawie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach na kwotę 361,8 tys. zł.

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska rozłożyli na raty 27 kar na kwotę 424,5 tys. zł w trybie ustawy Ordynacja podatkowa.

4.2.5. Stan zadłużenia z tytułu nieściągniętych kar

Kwota niewyegzekwowanych należności na koniec 2014 r. wyniosła ponad 26,0 mln zł, w tym ponad 7,6 mln zł dotyczyło kar niewyegzekwowanych w okresie sprawozdawczym.

Kary niewyegzekwowane	Liczba decyzji	Kwota niewyegzekwowanych należności (tys.zł)
nieprzestrzeganie przepisów ustawy o odpadach ^{28,29}	611	2 163,4
wprowadzanie do wód lub ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom	161	9 815,6
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	113	1 946,2
przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu	80	1 008,2
przekroczenie dopuszczalnej ilości gazów i pyłów wprowadzanych do powietrza	62	1 056,8
magazynowanie lub składowanie odpadów	41	4 682,2
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów	39	2 416,8
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	16	142,8
nieprzestrzeganie przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	5	9,5
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych	4	2 715,5
nieprzestrzeganie ustawy o bateriach i akumulatorach	4	41,1
przekroczenie ustalonych warunków poboru wody	1	0,028
nieterminowe przedkładanie sprawozdania lub niezapewnienie jakości przekazywanych danych – PRTR	1	10,0
Ogółem	1 138	26 007,9

²⁸ Ustawa dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r., Nr 185, poz.1243 z późn. zm.) – 1 641,9 tys. zł.

²⁹ Ustawa dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013, poz.21 z późn. zm.) – 521,5 tys. zł.

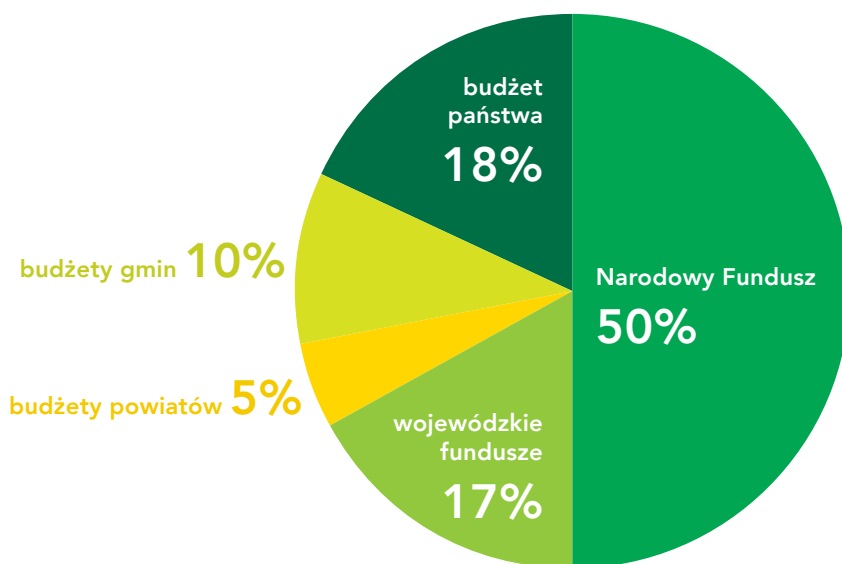
W 2014 r. w ramach postępowania egzekucyjnego mającego na celu ściągnięcie należności z tytułu kar pieniężnych za przekroczenie ustalonych warunków korzystania ze środowiska wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wystosowali 643 upomnienia oraz 336 tytułów wykonawczych.

4.3. Podział środków uzyskanych z tytułu nałożonych kar pieniężnych

Środki uzyskane z tytułu kar pieniężnych wpłacone w 2014 r. były przekazywane przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska funduszom ekologicznym oraz do budżetów w samorządach i budżetu państwa. W 2014 r. przekazano ogółem 7,5 mln zł³⁰, w tym do:

Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	3,7 mln zł
wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	1,3 mln zł
budżetu państwa	1,3 mln zł
budżetów gmin	0,8 mln zł
budżetów powiatów	0,4 mln zł

Podział środków uzyskanych z tytułu nałożonych kar pieniężnych

³⁰ Różnica w kwocie wpływów i środków przekazanych wynika z zasad przekazywania przez WIOŚ środków do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, budżetu właściwych powiatów, budżetu właściwych gmin, budżetu państwa określonych w art. 402 Prawo ochrony środowiska (w terminie do końca następnego miesiąca po ich wpływie). (Dz. U z 2014 r., poz. 1 232 z późn. zm.).

4.4. Decyzje ustalające koszty ponoszone w związku z prowadzeniem kontroli przestrzegania wymagań ochrony środowiska

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali 79 decyzji ustalających wysokość kosztów za pobieranie próbek oraz wykonywanie pomiarów i analiz, na podstawie których stwierdzono naruszenie wymagań ochrony środowiska na łączną kwotę 126,1 tys. zł, z czego 58% stanowią koszty kontroli związane z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu hałasu. Należności z tytułu tych decyzji stanowią dochód budżetu państwa.

W porównaniu z 2013 r. liczba decyzji ustalających wysokość kosztów za pobieranie próbek oraz wykonywanie pomiarów i analiz zmalała o 17.

4.5. Decyzje wstrzymujące działalność lub użytkowanie instalacji

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali łącznie:

- 5 decyzji wstrzymujących działalność³¹,
- 30 decyzji wstrzymujących użytkowanie instalacji³²,
- 8 decyzji wstrzymujących oddanie do użytkowania instalacji i wstrzymania użytkowania instalacji³³.

Decyzje wstrzymujące działalność lub użytkowanie instalacji dotyczyły m.in.:

- braku realizacji obowiązków wynikających z decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, np. polegające na biologicznym przetwarzaniu odpadów (kompostowaniu), przekroczeniu warunków decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu,
- niedopełnienie obowiązku poinformowania wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska na 30 dni przed terminem oddania do użytkowania nowo zbudowanej instalacji³⁴.

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska, na wniosek prowadzącego instalację, wydali 40 decyzji wyznaczających termin usunięcia naruszenia, w przypadku wprowadzania przez podmiot korzystający ze środowiska substancji lub energii do środowiska bez wymaganego pozwolenia lub z naruszeniem jego warunków, naruszania przez podmiot korzystający ze środowiska warunków decyzji określającej wymagania dotyczące funkcjonowania instalacji wymagającej zgłoszenia lub niezgłoszenia instalacji przez podmiot korzystający ze środowiska lub eksploatacji instalacji niezgodnie z informacją zawartą w zgłoszeniu.

³¹ Liczba decyzji wydanych na podstawie art. 364 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U z 2014 r., poz. 1 232 z późn. zm.) lub na podstawie art. 32, art. 140 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013, poz. 21 z późn. zm.) lub na podstawie art. 33, art. 34 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. z 2007 r. Nr 147 poz. 1 033 z późn. zm.).

³² Liczba decyzji wydanych na podstawie art. 365 ust. 1 i art. 367 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U z 2014 r., poz. 1 232 z późn. zm.).

³³ Liczba decyzji wydanych na podstawie art. 365 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz.1 232 z późn. zm.).

³⁴ Art. 76 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1 232 z późn. zm.).

4.6. Postępowanie egzekucyjne w sprawie decyzji o charakterze niepieniężnym

W 2014 r. w związku z niewykonaniem obowiązków nałożonych decyzjami o charakterze niepieniężnym, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska prowadzili 6 postępowań egzekucyjnych.

W ramach prowadzonych postępowań wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wystosowali 6 upomnień, 4 tytuły wykonawcze oraz nałożyli 4 grzywny w celu przymuszenia, na łączną kwotę 64 tys. zł, z czego 30 tys. zł w woj. kujawsko-pomorskim, 20 tys. zł w woj. lubelskim, 10 tys. zł w województwie lubuskim, 4 tys. zł w woj. pomorskim.

4.7. Realizacja zadań organu II instancji

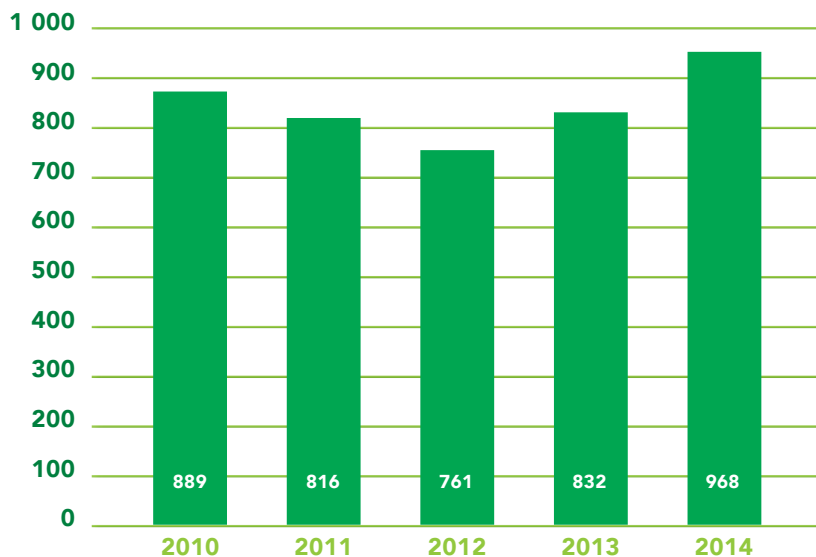
W 2014 r. do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska wpłynęły 968 sprawy dotyczące: odwołania od decyzji wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, wniosków o ponowne rozpatrzenie spraw zakończonych decyzją Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, zażalenia na postanowienia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na decyzje lub postanowienia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz skargi kasacyjne złożone do Naczelnego Sądu Administracyjnego od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. W podziale na rodzaje prowadzonych postępowań działania organu II instancji przedstawiały się następująco:

- gospodarka odpadami – 556,
- gospodarka wodno-ściekowa – 87,
- międzynarodowe przemieszczanie odpadów – 117,
- recykling pojazdów wycofanych z eksploatacji – 71,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny – 15,
- ochrona przed hałasem – 18,
- wstrzymanie użytkowania lub oddania do użytkowania – 16,
- uwalnianie i transfer zanieczyszczeń (PRTR)³⁵ – 12,
- baterie i akumulatory – 9,
- niezorganizowanie przetargu na odbiór odpadów komunalnych – 10,
- ochrona powietrza – 16,
- dostęp do informacji publicznej oraz udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie – 12,
- postępowanie egzekucyjne w administracji – 4,
- rozpatrzenie sprzeciwu i wydanie postanowienia o odstąpieniu od czynności kontrolnych lub kontynuowaniu czynności kontrolnych – 4,

³⁵ PRTR – Europejski Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń.

- handel uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych – 7,
- wstrzymanie działalności – 5,
- pozostałe – 9 (np. odmowa wydania zaświadczenia, nieprowadzenie ewidencji obejmującej informacje o masie opakowań, w których wprowadzano na rynek krajowy produkt).

Liczba spraw, jakie wpłynęły do GIOŚ, jako organu II instancji

Główny Inspektor Ochrony Środowiska w 2014 r. wydał 561 decyzji i postanowień. Rozstrzygnięcia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska były następujące:

- utrzymanie w mocy rozstrzygnięcia organu I instancji – 297,
- uchylenie rozstrzygnięcia organu I instancji i umorzenie postępowania administracyjnego – 104,
- uchylenie decyzji organu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia – 39,
- uchylenie decyzji organu I instancji i rozstrzygnięcie – 62,
- uchylenie decyzji GIOŚ i WIOŚ oraz umorzenie postępowania adm. – 2,
- stwierdzenie uchybienia terminu do wniesienia odwołania lub zażalenia – 16,
- umorzenie postępowania odwoławczego – 6,
- odmowa przywrócenia terminu do wniesienia odwołania – 3,
- stwierdzenie niedopuszczalności wniesienia odwołania lub zażalenia – 4,
- stwierdzenie nieważności rozstrzygnięcia organu I instancji – 5,

- stwierdzenie nieważności decyzji GIOŚ i WIOŚ – 2,
- inne – 21 (np. wstrzymanie wykonania decyzji).

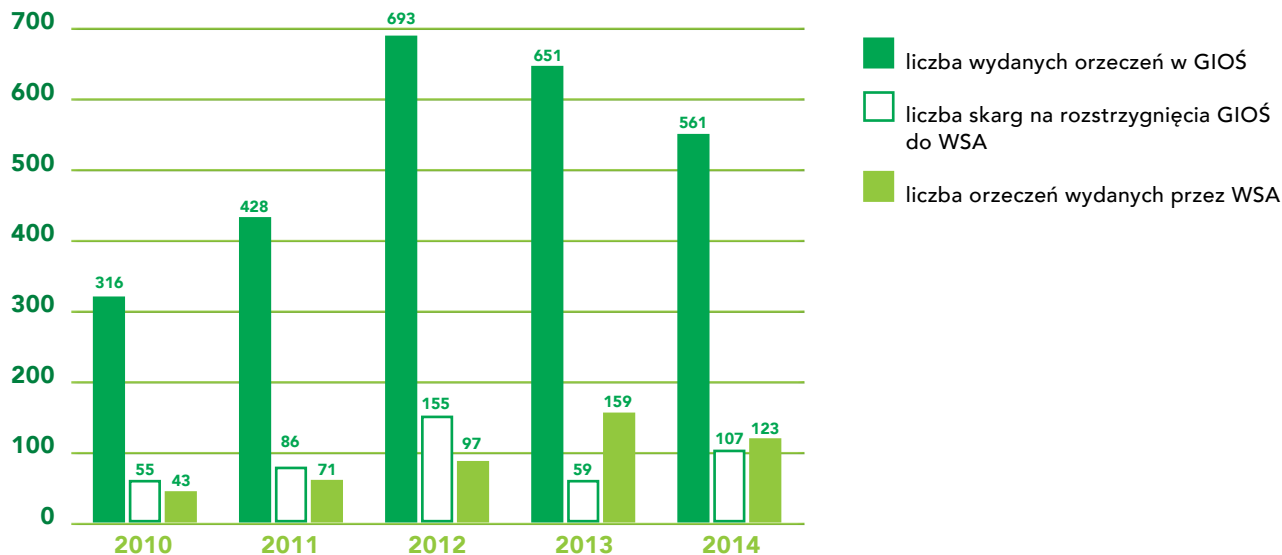
Na 22 rozstrzygnięcia oraz na 85 decyzji i postanowienia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w 2014 r. złożone zostały skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w 2014 r. rozpatrzył 123 skargi (skargi złożone w 2014 r. jak i z lat ubiegłych) i podjął następujące rozstrzygnięcia w:

- 78 sprawach oddalił skargę na rozstrzygnięcia GIOŚ,
- 17 sprawach odrzucił skargę lub umorzył postępowanie sądowe,
- 17 sprawach uchylił rozstrzygnięcia GIOŚ,
- 8 sprawach uchylił decyzję GIOŚ i WIOŚ,
- 1 sprawie stwierdził nieważność decyzji GIOŚ i WIOŚ,
- 2 sprawach stwierdził nieważność decyzji GIOŚ.

Podsumowując Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w 93 sprawach wydał rozstrzygnięcia korzystne dla GIOŚ, co stanowi 75,6% zaskarżonych spraw.

► Liczba wydanych orzeczeń przez GIOŚ, skarg złożonych do WSA na rozstrzygnięcia GIOŚ oraz liczba wydanych rozstrzygnięć przez WSA

W 6 sprawach Główny Inspektor Ochrony Środowiska złożył skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

W roku 2014 strony wniosły 27 skarg kasacyjnych do Naczelnego Sądu Administracyjnego od wyroków Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

W 2014 r. Naczelny Sąd Administracyjny rozpatrzył 33 skargi w tym:

- oddalił 22 skargi kasacyjne złożone przez stronę,
- oddalił 5 skarg kasacyjnych złożonych przez GIOŚ,
- w 6 sprawach uchylił wyroki WSA w Warszawie i przekazał do ponownego rozpoznania przez sąd I instancji.

5. Projekty pomocowe w zakresie działalności kontrolnej

5.1. Monitoring efektów realizacji projektu PL0100 „Wzrost efektywności działalności Inspekcji Ochrony Środowiska na podstawie doświadczeń norweskich”

W 2014 r. kontynuowano realizację projektu Monitoring efektów realizacji projektu PL0100 „Wzrost efektywności działalności Inspekcji Ochrony Środowiska na podstawie doświadczeń norweskich”. Celem projektu jest zwiększenie efektywności kontroli przeprowadzanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska, poprzez wzrost wydajności i doskonalenie pracy inspektorów.

W 2014 r. zrealizowano zadania polegające na wykonaniu prac programistycznych w Informatycznym Systemie Kontroli, opracowano projekt dokumentacji określającej zasady ewidencjonowania podmiotów, zakładów i kontroli, planowania, przeprowadzania i dokumentowania czynności kontrolnych i pokontrolnych, nadzoru nad dokumentacją jak również projekt strategii komunikacyjnej IOŚ w zakresie działalności kontrolnej.

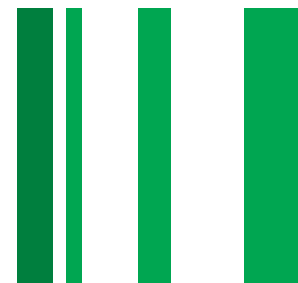
5.2. „Zakupy sprzętu do szybkiej oceny ryzyka w przypadku wystąpienia poważnej awarii, organizacja systemu monitoringu dynamicznego przeciwdziałania poważnym awariom, w tym organizacja systemu i sieci teleinformatycznych”

W 2014 r. kontynuowano priorytet III „Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska”, działanie 3.2. Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom. Celem projektu jest podniesienie bezpieczeństwa społeczeństwa oraz środowiska w aspekcie przeciwdziałania skutkom poważnych awarii, poprzez unowocześnienie wyposażenia organów Inspekcji Ochrony Środowiska i Państwowej Straży Pożarnej (PSP) w sprzęt umożliwiający szybką i bezpieczną ocenę zagrożeń w miejscu wystąpienia awarii.

W 2014 r. zrealizowano dwa zadania:

- zakup sprzętu komputerowego dla wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska oraz Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska,
- zakup mobilnych laboratoriów do szybkiej oceny ryzyka.

III. TRANSGRANICZNE PRZEMIESZCZANIE ODPADÓW

III. TRANSGRANICZNE PRZEMIESZCZENIE ODPADÓW

Do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów należą:

- wydawanie decyzji na przywóz odpadów do kraju, ich wywóz za granicę oraz tranzyt przez Polskę,
- prowadzenie postępowań w celu zwrotu odpadów nielegalnie przywiezionych do Polski lub zagospodarowania w kraju,
- współpraca z właściwymi organami państw obcych oraz organizacjami międzynarodowymi w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów,
- prowadzenie zadań wynikających z udziału Polski w Konwencji Bazylejskiej, w tym prowadzenie Krajowego Sekretariatu Konwencji Bazylejskiej,
- prowadzenie kontroli w zakresie wypełniania warunków zawartych w decyzjach Głównego Inspektora, zezwalających na przywóz z zagranicy odpadów oraz kontroli sprawdzających informacje o nielegalnym transgranicznym przemieszczaniu odpadów,
- współdziałanie z organami kontroli, ścigania i wymiaru sprawiedliwości, w celu przeciwdziałania nielegalnym międzynarodowym przemieszczeniom odpadów.

1. Decyzje w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów

W 2014 r. wydano ogółem 194 decyzje (w 2013 r. – 193 decyzje), z których 166 (149 w 2013 r.) dotyczyło przemieszczania odpadów niebezpiecznych.

➤ Zestawienie liczby ostatecznych decyzji wydanych w 2014 r. w rozbiciu na rodzaje przemieszczeń (w nawiasach wartości z roku 2013)

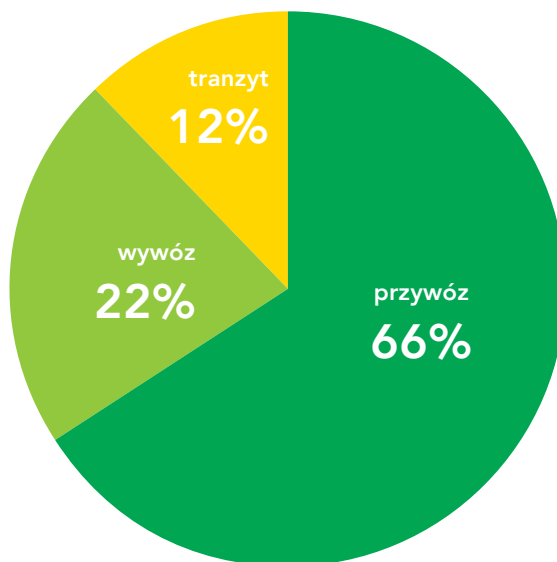
Liczba decyzji	Wydane decyzje – rodzaje rozstrzygnięć			Milczące zgody
	ogółem	zezwalające na przemieszczanie odpadów	sprzeciwiające się przemieszczaniu odpadów	
przywóz do kraju	128 (125)	118 (121)	10 (4)	0
wywóz z kraju	44 (37)	39 (33)	5 (4)	0
tranzyt	22 (31)	20 (18)	2 (13)	1 (3)
Ogółem	194 (193)	177 (172)	17 (21)	1 (3)

Od 2009 r. obserwuje się spadek liczby wydanych decyzji, co jest spowodowane wydawaniem decyzji na przywóz odpadów do kraju z okresem obowiązywania wydłużonym do trzech lat, w przypadku, gdy instalacja odbiorcy posiada zezwolenie wstępne. Z dniem 31 grudnia 2012 r. wygasły przepisy przejściowe dotyczące przywozu niektórych odpadów do Polski, wynikające z derogacji zawartych w Traktacie o przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, określone w art. 63 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 w sprawie przemieszczania odpadów.

W 2014 r. obowiązywało 36 zezwoleń wstępnych. Jedno zezwolenie wstępne zostało cofnięte z powodu stwierdzenia naruszenia przez instalację przepisów związanych z ochroną środowiska.

Informacje o zgłoszeniach i wydanych decyzjach, a także instalacjach, które uzyskały zezwolenia wstępne, zawiera rejestr zgłoszeń i decyzji w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów oraz rejestr instalacji, którym udzielono zezwolenia wstępnego, prowadzony przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Oba rejestry są udostępniane na stronie internetowej GIOŚ www.gios.gov.pl.

Przemieszczanie odpadów w 2014 r.

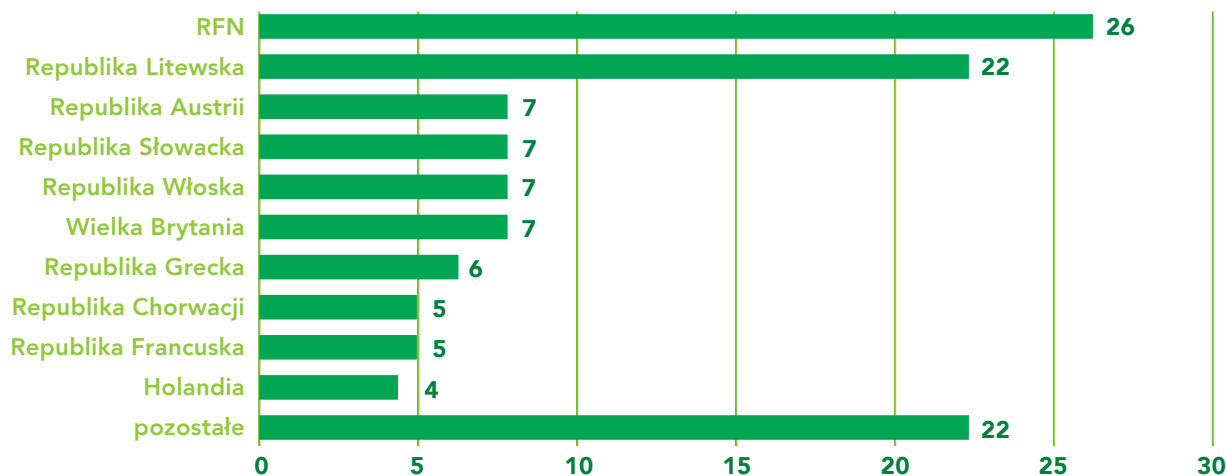
Większość wydawanych decyzji dotyczy przywozu odpadów do kraju – 66% (w 2013 r. – 64%). Także liczba decyzji dotycząca wywozu odpadów z kraju i ich przewozu przez terytorium Polski nie uległa znaczącej zmianie – w 2013 r. było to odpowiednio 19% i 17%.

1.1. Przywóz odpadów do Polski

Główny Inspektor Ochrony Środowiska w 2014 r. wydał 128 decyzji dotyczących przywozu odpadów do instalacji zlokalizowanych na terenie Polski, w tym 118 zezwoleń na przywóz odpadów na łączną masę ponad 322,7 tys. ton oraz 10 decyzji sprzeciwiających się przywozowi odpadów na łączną masę 23,7 tys. ton oraz 20 tys. m³ odpadów. Zezwolenia oraz sprzeciwy dotyczyły głównie przywozu odpadów z krajów

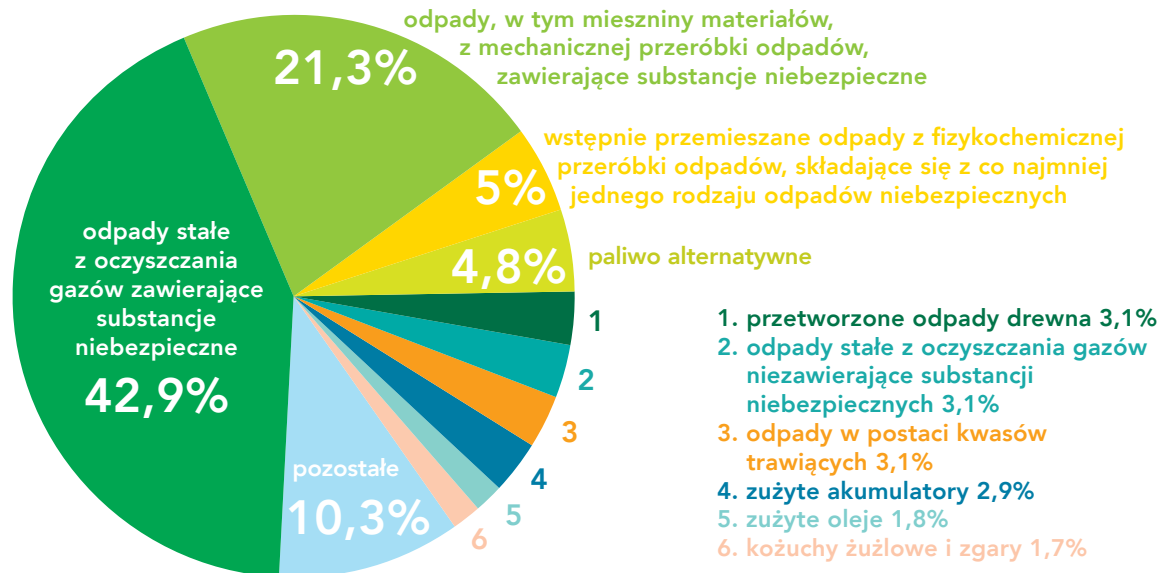
Unii Europejskiej – odpowiednio 110 zezwoleń na łączną masę ponad 289 tys. ton i 6 sprzeciwów na przywóz 13,7 tys. ton.

Liczba zezwoleń wg kraju pochodzenia odpadów

Ponad 21 % wydanych zezwoleń (25) odnosiło się do odpadów stałych z oczyszczania gazów zawierających substancje niebezpieczne, których łączna masa określona w decyzjach wyniosła 138,3 tys. ton. Kraje, którym udzielono zezwolenia na przywóz największej masy ww. odpadów to Republika Federalna Niemiec (72,2 tys. ton), Republika Austrii (20,9 tys. ton), Republika Słowenii (11,5 tys. ton), Republika Chorwacji i Węgry (po 10 tys. ton) oraz Republika Serbii (8 tys. ton).

▼ Główne strumienie odpadów w zezwoleniach na przywóz odpadów w 2014 r. (w % masy)

Odpady niebezpieczne miały relatywnie duży udział (prawie 88%) w masie odpadów, na którą Główny Inspektor udzielił zezwolenia na przywóz do Polski – ponad 283,6 tys. ton w 110 zezwoleniach. Główny Inspektor wyraził sprzeciw wobec przywozu 13,7 tys. ton oraz 20 tys. m³ odpadów niebezpiecznych (9 decyzji odmownych), przede wszystkim z Norwegii (20 tys. m³ odpadów w postaci cieczy wodnych zawierających substancje niebezpieczne), Republiki Kosowa (4 tys. ton odpadów w postaci płytek oraz krutek ołowiowych), Izraela (3 tys. ton odpadów w postaci chlorowcowanych rozpuszczalników organicznych) oraz Bośni i Hercegowiny (3 tys. ton odpadów w postaci płytek ołowiowych pochodzących z demontażu akumulatorów).

Przyczyną zgłoszenia sprzeciwu wobec wysyłki ww. odpadów do Polski było m.in. niezagospodarowanie w terminie odpadów przywiezionych na podstawie poprzednio wydanych zezwoleń, nieprzestrzeganie przez odbiorcę odpadów wymogów ochrony środowiska w okresie poprzedzającym przywóz odpadów, zakaz przywozu odpadów z Republiki Kosowa do Polski oraz niezuzupełnienie przez wysyłającego zgłoszenia o wszystkie wymagane dokumenty.

Masa odpadów określona w zezwoleniach GIOŚ tj. 322,7 tys. ton, została wykorzystana na poziomie 44,3% (36,6% w 2013 r.), a więc rzeczywisty przywóz odpadów do Polski w 2014 r. wyniósł prawie 142,9 tys. ton. Rzeczywisty przywóz odpadów niebezpiecznych wyniósł ponad 118,5 tys. ton, a więc 42% masy odpadów

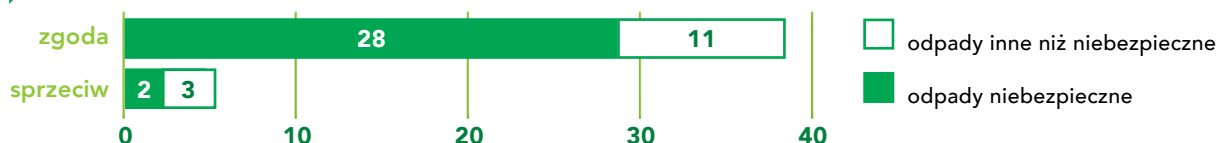
określonej w zezwoleniach GIOŚ (33,3% w 2013 r.). Odpady niebezpieczne przeznaczone do odzysku stanowiły 103,3 tys. ton, a do unieszkodliwienia (wyłącznie w operacji D10) – prawie 15,2 tys. ton.

1.2. Wywóz odpadów z Polski

W 2014 r. Główny Inspektor wydał 44 decyzje na wywóz odpadów z Polski, w tym:

- 39 decyzji zezwalających na wywóz odpadów z kraju, obejmujących masę ok. 256 tys. ton, w tym 28 dotyczących odpadów niebezpiecznych na łączną masę ponad 41,1 tys. ton,
- 5 decyzji nie zezwalających na wywóz odpadów, obejmujących masę ok. 15,1 tys. ton, w tym 2 dotyczące odpadów niebezpiecznych na łączną masę 1,6 tys. ton.

Struktura decyzji dot. wywozu odpadów z Polski

Najwięcej wydanych zezwoleń dotyczyło wywozu odpadów do Republiki Federalnej Niemiec (21 zezwoleń) na łączną masę ponad 230,5 tys. ton, m.in. odpadów drewna (128 tys. ton), paliwa alternatywnego (70 tys. ton), zgarów słonych (11,2 tys. ton) czy olejów odpadowych (11 tys. ton), a w dalszej kolejności do Holandii – 5 decyzji zezwalających na wywóz 845,5 ton odpadów, w tym 840 ton zużytych katalizatorów zawierających niebezpieczne metale lub ich związki.

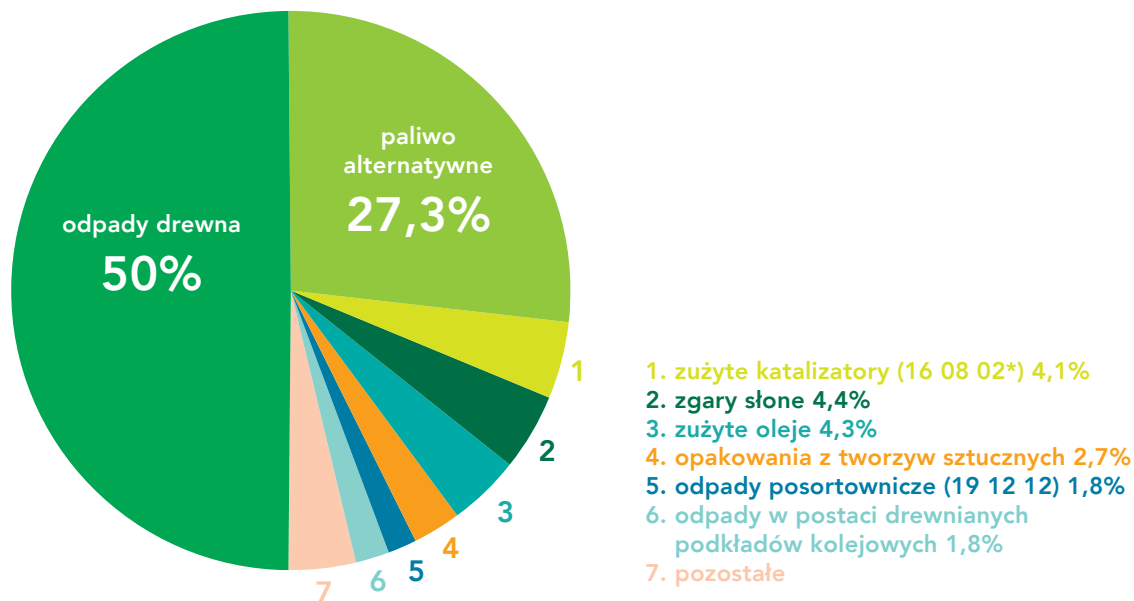
Główny Inspektor wyraził sprzeciw wobec wywozu m.in. 12 tys. ton odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych do Chińskiej Republiki Ludowej, ponad 1,3 tys. ton odpadów gumy do Republiki Białorusi, 1 tys. ton odpadów drewnianych podkładów kolejowych do Wielkiej Brytanii, 600 ton odpadów kwasów trawiących do Republiki Czeskiej oraz 200 ton odpadów w postaci osadów zawierających nikiel oraz miedź do Holandii. Powodem zgłoszenia sprzeciwu dla ww. odpadów było niezuzpełnienie przez wysyłającego zgłoszenia o wszystkie wymagane dokumenty.

Masa odpadów określona w zezwoleniach GIOŚ tj. 256 tys. ton, została wykorzystana na poziomie 42,3% (30,5% w 2013 r.), a więc rzeczywisty wywóz odpadów z Polski w 2014 r. wyniósł ponad 108,4 tys. ton.

Rzeczywisty wywóz odpadów niebezpiecznych wyniósł ponad 24,1 tys. ton, a więc 58,6% masy określonej w zezwoleniach GIOŚ (42,5% w 2013 r.). Odpady niebezpieczne przeznaczone do odzysku stanowiły prawie 24,1 tys. ton, a do unieszkodliwienia (D10) – 20,8 ton.

► Główne strumienie odpadów w zezwoleniach na wywóz odpadów w 2014 r. (w % masy)

1.3. Tranzyt odpadów przez terytorium kraju

W 2014 r. wydano:

- 20 decyzji zezwalających na przewóz prawie 157,3 tys. ton odpadów przez terytorium Polski, w tym 17 zezwoleń na przewóz ok. 75,3 tys. ton odpadów niebezpiecznych,
- 1 milczącą zgodę obejmującą 50 ton odpadów niebezpiecznych,
- 2 sprzeciwy obejmujące ponad 20,5 tys. ton odpadów, w tym 1 na przewóz ponad 20 tys. ton paliwa alternatywnego z Wielkiej Brytanii do Republiki Federalnej Niemiec i 1 na przewóz 509 ton odpadów w postaci elementów usuniętych ze zużytych urządzeń (16 02 16) z Holandii na Ukrainę.

Największe ilości przewożonych odpadów przez terytorium Polski zgłosiła Wielka Brytania (65 tys. ton paliwa alternatywnego do RFN), Republika Łotewska (50 tys. ton wstępnie przemieszanych odpadów składających się z co najmniej jednego rodzaju odpadów niebezpiecznych do RFN), Republika Litewska (17,5 tys. ton odpadów, w tym 7 tys. ton odpadów, w tym mieszanin materiałów, z mechanicznej przeróbki odpadów zawierających substancje niebezpieczne (19 12 11*) oraz 5,5 tys. ton przetworzonych olejów do RFN) i Republika Federalna Niemiec (17 tys. ton paliwa alternatywnego do Republiki Łotewskiej).

2. Wzmocnienie kontroli i nadzoru nad transgranicznym przemieszczaniem odpadów

2.1. Udział w projektach IMPEL TFS

W 2014 r. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska zorganizował 3 akcje kontrolne w ramach projektu IMPEL TFS „Europejskie Akcje Inspekcyjne”, podczas których organy Inspekcji Ochrony Środowiska wspólnie z przedstawicielami Służby Celnej, Straży Granicznej oraz Inspekcji Transportu Drogowego skontrolowały 1 440 transportów. Kontrole drogowe i w portach morskich zostały zorganizowane w marcu, czerwcu oraz październiku 2014 r. Wykryto 1 przypadek nielegalnego międzynarodowego przemieszczania odpadów. Ponadto, w 6 przypadkach stwierdzono naruszenia decyzji wydanych przez GIOŚ lub naruszenia przepisów dot. międzynarodowego przemieszczania odpadów. Organy Inspekcji Ochrony Środowiska podjęły m.in. następujące działania: pouczono przedsiębiorców o zasadach transgranicznego przemieszczania odpadów i obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa, zawiadomiono organy ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili również 50 kontroli wspólnie z przedstawicielami Służby Celnej, Straży Granicznej oraz Inspekcji Transportu Drogowego w ramach współpracy regionalnej, w tym na mocy podpisanych porozumień.

Na wniosek Służby Celnej i Straży Granicznej, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska dokonywali oceny towarów, w stosunku do których istniało podejrzenie, że stanowią odpady. W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy udzielili 223 pisemnych odpowiedzi na 236 wniosków o ocenę towaru oraz przeprowadzili 83 oględziny towarów, głównie na wniosek Służby Celnej.

2.2. Współpraca z innymi organami w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów

W 2014 roku uzgodniono projekt porozumienia pomiędzy Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska, Szefem Służby Celnej oraz Komendantem Głównym Straży Granicznej w sprawie współdziałania w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów, które zastąpi porozumienie z dnia 7 lutego 2007 r. Do końca roku tekst porozumienia został przygotowany do podpisu przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, Komendanta Głównego Straży Granicznej i Szefa Służby Celnej.

W 2014 r. rozpoczęto kolejny cykl szkoleń dot. transgranicznego przemieszczania odpadów dla krajowych służb zaangażowanych w kontrole tpo (WIOŚ, Straż Graniczna, Służba Celna, Inspekcja Transportu Drogo-

wego, Policja oraz Prokuratura). W 2014 r. Główny Inspektorat zorganizował 6 z cyklu 12 szkoleń zaplanowanych na lata 2014-2015. W 2014 roku w szkoleniach wzięło udział 435 osób.

3. Kontrole krajowych instalacji przetwarzania odpadów

W 2014 r. inspektorzy wojewódzkich inspektoratów przeprowadzili kontrole podmiotów posiadających zezwolenia Głównego Inspektora na transgraniczne przemieszczanie odpadów oraz podmiotów, co do których istniało podejrzenie nielegalnego obrotu odpadami. Łącznie przeprowadzono 88 kontroli w 87 podmiotach, głównie w instalacjach odzysku odpadów, w tym:

- 31 kontroli instalacji przetwarzania odpadów z zagranicy, sprawdzając przestrzeganie warunków decyzji Głównego Inspektora,
- 41 planowych kontroli, sprawdzających funkcjonowanie instalacji przetwarzania odpadów,
- 15 kontroli przed sporządzeniem opinii WIOŚ na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów,
- 1 kontrolę instalacji odzysku przed wydaniem zezwolenia wstępnego.

W wyniku kontroli stwierdzono 52 naruszenia przestrzegania warunków decyzji Głównego Inspektora oraz przepisów dotyczących gospodarowania odpadami. W ramach działań pokontrolnych, na skutek stwierdzonych naruszeń, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska:

- wydali 17 zarządzeń pokontrolnych,
- w 16 przypadkach nałożyli kary pieniężne lub wszczęli postępowania administracyjne w sprawie nałożenia kar pieniężnych,
- skierowali 24 wnioski do innych organów o podjęcie działań w ramach ich kompetencji (do marszałków województw, burmistrzów, urzędów marszałkowskich, urzędów skarbowych, policji, Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego),
- skierowali 2 wnioski do Prokuratury.

Przeprowadzono 54 kontrole w związku z podejrzeniem nielegalnego przemieszczania odpadów. W 17 przypadkach potwierdzone zostało nielegalne międzynarodowe przemieszczanie odpadów.

4. Nielegalne przemieszczanie odpadów

4.1. Odpady w postaci uszkodzonych pojazdów

W 2014 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska otrzymał 134 zgłoszenia dotyczące nielegalnego międzynarodowego przemieszczania odpadów w postaci uszkodzonych pojazdów, w tym w 9 przypadkach zgłoszeń

dokonali wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska w ramach przeprowadzanych kontroli podmiotów gospodarczych.

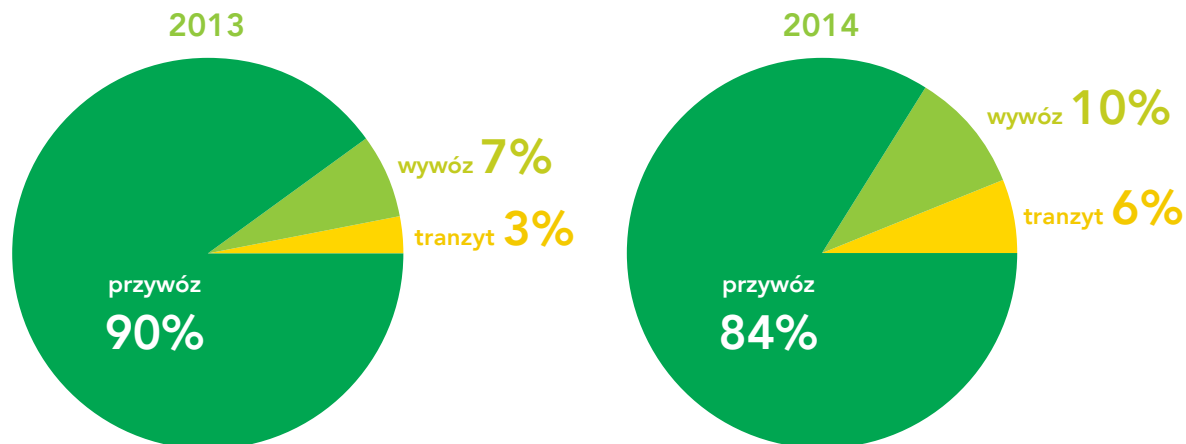
W 99 przypadkach Główny Inspektor wszczął z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie określenia sposobu gospodarowania nielegalnie przemieszczonymi odpadami. W roku 2014 liczba zawiadomień o nielegalnym przemieszczaniu, w odniesieniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego, wzrosła ze 103 przemieszczeń w 2013 r. do 134 przemieszczeń w 2014 r. Postępowania administracyjne wszczęte w 2014 r. objęły łącznie 96 sztuk uszkodzonych pojazdów (151 sztuk pojazdów w 2013 r.) oraz ok. 177 ton części pojazdów.

Odpady w postaci uszkodzonych pojazdów i części pojazdów ujawnione przez służby kontrolne w 2014 r.

Spośród wszystkich odpadów, będących przedmiotem ww. postępowań, 8 sztuk uszkodzonych pojazdów oraz ok. 51 ton części pojazdów ujawnili wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska w ramach przeprowadzonych kontroli. Odpady ujawnione przez inne organy stanowiły odpowiednio 88 szt. uszkodzonych pojazdów oraz ok. 127 ton części pojazdów.

► Udział procentowy przypadków wywozu, przywozu i tranzytu odpadów w postaci pojazdów w ogólnej liczbie ujawnionych nielegalnych międzynarodowych przemieszczeń

Główny Inspektor Ochrony Środowiska wydał 49 postanowień i decyzji wzywających posiadacza odpadów do ich zwrotu do uprawnionego odbiorcy. Ponadto Główny Inspektor Ochrony Środowiska wydał 71 decyzji umarzających postępowanie jako bezprzedmiotowe. Przyczyny umorzenia postępowań były następujące:

- ▣ zgromadzony w toku postępowania materiał dowodowy nie potwierdził, iż pojazdy objęte postępowaniem są odpadami (41 przypadków),
- ▣ strona pozbyła się pojazdów przed zakończeniem postępowania (12 przypadków),
- ▣ wcześniejsze przekazanie odpadów do uprawnionego odbiorcy (1 przypadek),
- ▣ inne przyczyny (nieznany odbiorca, pojazd będący odpadem w dacie przemieszczenia utracił status odpadu w dacie wydania rozstrzygnięcia – 17 przypadków).

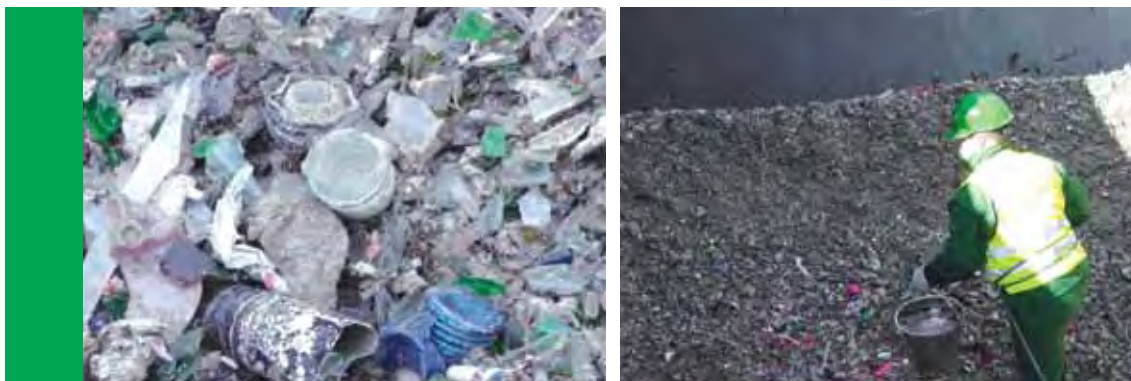
4.2. Pozostałe odpady

W roku 2014 ujawniono 52 przypadki nielegalnego przemieszczania odpadów. Na nielegalne przemieszczanie odpadów w 2014 r.łożyło się: 48 przypadków nielegalnego przywozu odpadów do Polski, 3 przypadki wysyłki odpadów z Polski oraz 1 przypadek nielegalnego tranzytu przez terytorium Polski.

Na 48 przypadków nielegalnego przywozu odpadów do Polski, na łączną masę blisko 4 883 ton, 40 dotyczyło odpadów z listy zielonej tj. głównie złomu i zużytych katalizatorów samochodowych.

Odpady z listy zielonej były wysyłane do Polski bez wymaganego załącznika VII do rozporządzenia nr 1013/2006 oraz bez umowy, która powinna być zawarta pomiędzy osobą organizującą przemieszczanie oraz odbiorcą odpadów. Łączna masa przywiezionych odpadów z listy zielonej wyniosła ok. 8,6 ton. W 37 przypadkach nielegalnego przywozu dokonały osoby fizyczne z Ukrainy i Federacji Rosyjskiej, które przywoziły odpady do Polski w celach zarobkowych (sprzedaż w skupie złomu).

Stwierdzono 3 przypadki nielegalnego przywozu blisko 552 ton odpadów z listy bursztynowej, w tym 547 ton dotyczyło przywozu z Litwy odpadów w postaci stłuczki kineskopowej. Pozostałe 2 przypadki, dotyczyły przywozu zużytych akumulatorów z Finlandii oraz odpadów w postaci drewnianych ram okiennych z Niemiec.

Odpady zanieczyszczona stłuczki szklanej
wysłane z Wielkiej Brytanii do Polski

Ponadto w roku 2014 odnotowano 5 przypadków nielegalnego przywozu odpadów zaklasyfikowanych jako odpady spoza listy o masie blisko 4 318 ton. Wśród ww. odpadów największy udział pod względem masy miał nielegalny przywóz zanieczyszczona stłuczki szklanej z Wielkiej Brytanii zaklasyfikowanej jako odpad o kodzie 19 12 12 o masie blisko 4 247 ton. Przywozu tych odpadów na terytorium Polski dokonano bez zgłoszenia i uzyskania zezwolenia właściwych władz.

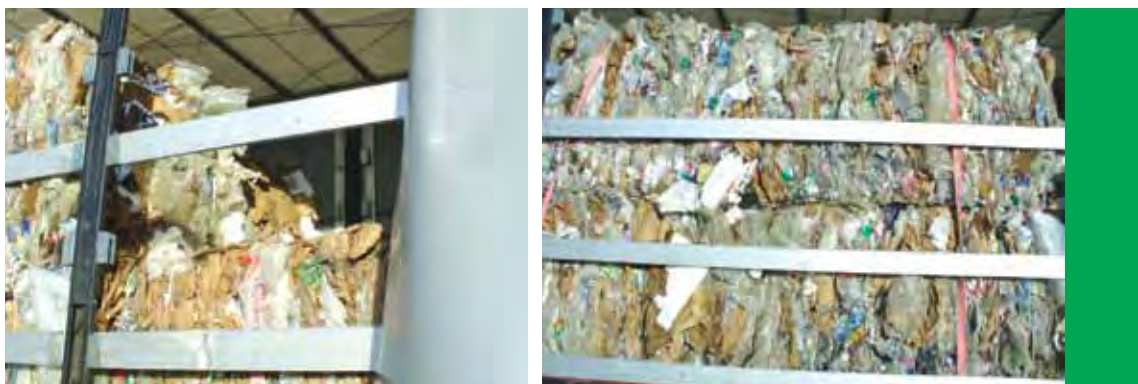
W 3 przypadkach podjęto próbę wysyłki z Polski odpadów o łącznej masie przekraczającej 58 ton. Jeden przypadek dotyczył wywozu 24 ton odpadów niebezpiecznych w postaci zaoilowanych kompresorów do Pakistanu, kraju nie objętego decyzją OECD, do którego eksport odpadów niebezpiecznych jest zakazany. Ponadto odnotowano jeden przypadek wywozu odpadów z listy zielonej bez dołączonego załącznika VII

do rozporządzenia nr 1013/2006 oraz jeden przypadek nielegalnego wywozu odpadów w postaci mieszanki złomu, tworzyw sztucznych i gruzu o masie przekraczającej 17 ton bez uprzedniego pisemnego zgłoszenia i uzyskania zezwolenia właściwych władz.

Mieszanka odpadów zadeklarowana jako złom,
wysłana z Polski do Niemiec

W 2014 r. ujawniono 1 przypadek nielegalnego tranzytu przez terytorium Polski 24 ton odpadów w postaci mieszanki makulatury, tworzyw sztucznych i aluminium ze Szwecji do Niemiec bez uprzedniego pisemnego zgłoszenia i uzyskania zezwolenia właściwych władz.

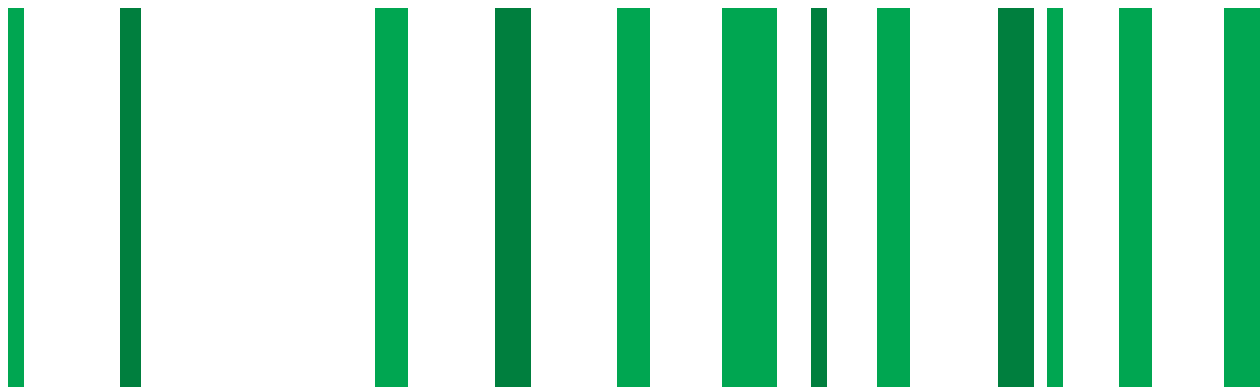

Tranzyt mieszanki makulatury, tworzyw sztucznych i aluminium ze Szwecji do Niemiec,
zadeklarowany jako przewóz makulatury

W porównaniu do 2013 r. wzrosła liczba stwierdzonych przypadków nielegalnego przywozu odpadów do Polski. Należy jednak podkreślić, że było to spowodowane ujawnieniem 37 przypadków nielegalnego przywozu odpadów z listy zielonej przez obywateli Ukrainy i Federacji Rosyjskiej. Ww. przypadki dotyczyły odpadów przywożonych w niewielkich ilościach, co ma odzwierciedlenie w ogólnej masie przywiezionych nielegalnie odpadów. O ile w roku 2013 stwierdzono nielegalny przywóz odpadów o masie blisko 15 458 ton, o tyle w roku 2014 stwierdzono przywóz blisko 4 883 ton odpadów, na co złożyły się głównie odpady zanieczyszczonej stłuczki szklanej z Wielkiej Brytanii.

Zmniejszeniu uległa liczba wykrytych przypadków nielegalnego przywozu odpadów z listy bursztynowej z 9 przypadków w roku 2013 do 3 przypadków w roku 2014 oraz ich masa z 11 681 ton do blisko 552 ton.

Podobnie zmniejszeniu uległa liczba stwierdzonych przypadków nielegalnej wysyłki odpadów z terytorium Polski z 11 przypadków w roku 2013 o łącznej masie 632 ton do 3 przypadków w roku 2014 o łącznej masie przekraczającej 58 ton.

IV. MONITORING ŚRODOWISKA

IV. MONITORING ŚRODOWISKA

1. Charakterystyka zadań Państwowego Monitoringu Środowiska

Inspekcja Ochrony Środowiska w 2014 r. realizowała zadania Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) zgodnie z Programem PMŚ na lata 2013-2015, zatwierdzonym przez Ministra Środowiska 6 listopada 2012 r. oraz opracowanymi na jego podstawie wojewódzkimi programami monitoringu środowiska.

Do priorytetowych zadań w 2014 r. należało:

- zapewnienie danych i ocen stanu poszczególnych komponentów środowiska,
- wyznaczenie wskaźników średniego narażenia dla aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz krajowego wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5},
- prace nad projektowaniem sieci i programów monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych na lata 2016-2021 oraz opracowanie projektu programu monitoringu Morza Bałtyckiego,
- zakończenie prac nad raportem o stanie środowiska – „Stan środowiska w Polsce. Raport 2014” oraz jego publikacja.

W 2014 r. wojewódzkie inspektoraty prowadziły pomiary w zakresie jakości powietrza, opadów atmosferycznych, wód powierzchniowych i podziemnych, gleb, poziomu hałasu i pól elektromagnetycznych (PEM) oraz dokonywały oceny jakości poszczególnych komponentów środowiska w województwie za 2013 r.

► Liczba punktów lub stanowisk, w których wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska realizowały pomiary monitoringowe w 2014 roku

Komponent środowiska	Liczba punktów lub stanowisk ¹ pomiarowych
rzeki	1 022
jeziora	158
zbiorniki zaporowe	28
wody przejściowe	33
wody przybrzeżne	16
wody podziemne	416
gleby	138
chemizm opadów atmosferycznych	23
powietrze (ogółem stanowiska),	2 887
w tym stanowiska pasywne	1 062
PEM	720
hałas	5 933 ²

¹ Dotyczy monitoringu jakości powietrza, gdzie stanowisko pomiarowe dla potrzeb statystyki oznacza miejsce poboru próby lub pomiaru w celu oznaczenia jednego zanieczyszczenia daną metodą pomiarową.

² Obejmuje punkty, w których wykonano pomiary monitoringowe, kontrolne lub inne.

Główny Inspektor koordynował realizację programów pomiarowo-badawczych w szczególności poprzez zapewnienie wytycznych, wskazówek metodycznych, organizację szkoleń oraz weryfikację danych na poziomie krajowym. Realizował jednocześnie krajowe programy w zakresie monitoringu jakości wód podziemnych, gleby, przyrody i skażeń promieniotwórczych³ oraz gromadził wyniki pomiarów i obserwacji w krajowych bazach danych i na ich podstawie dokonywał ocen jakości poszczególnych komponentów środowiska w skali kraju w oparciu o określone prawem standardy imisyjne lub – w przypadku ich braku – o kryteria opracowywane przez jednostki naukowo-badawcze na potrzeby PMŚ.

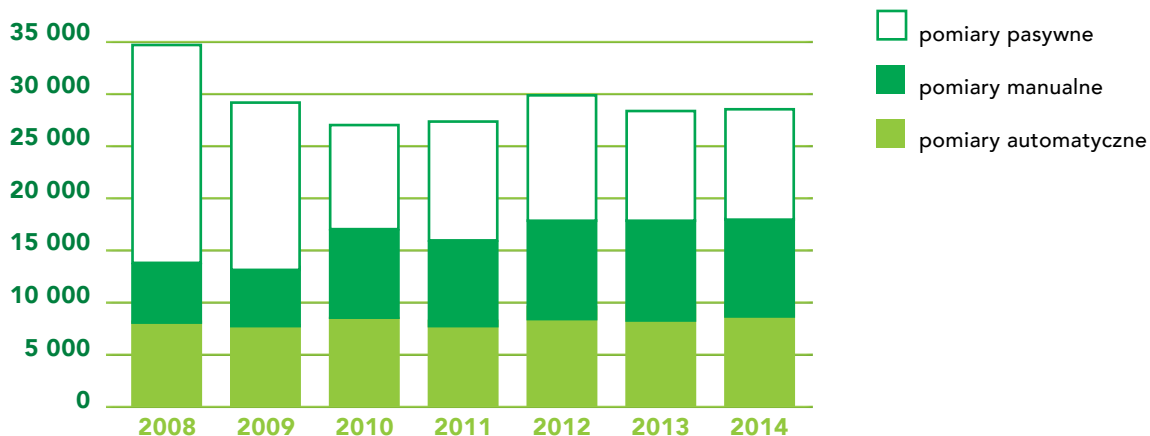
Wyniki badań i ocen zostały odpowiednio przez Głównego Inspektora oraz wojewódzkich inspektorów przekazane właściwym organom odpowiedzialnym za zarządzanie i ochronę środowiska, a także do systemu statystyki publicznej oraz do odpowiednich agend międzynarodowych stosownie do obowiązków sprawozdawczych wynikających z przepisów UE lub umów międzynarodowych.

W 2014 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska zatwierdzał zmiany do wojewódzkich programów monitoringu środowiska⁴ na lata 2013-2015, głównie w zakresie monitoringu jakości powietrza oraz monitoringu wód.

2. Monitoring jakości powietrza

2.1. Badania i ocena jakości powietrza

Stanowiska pomiarowe monitoringu jakości powietrza wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska działające w ramach PMŚ w latach 2008-2014 z podziałem na metody pomiaru

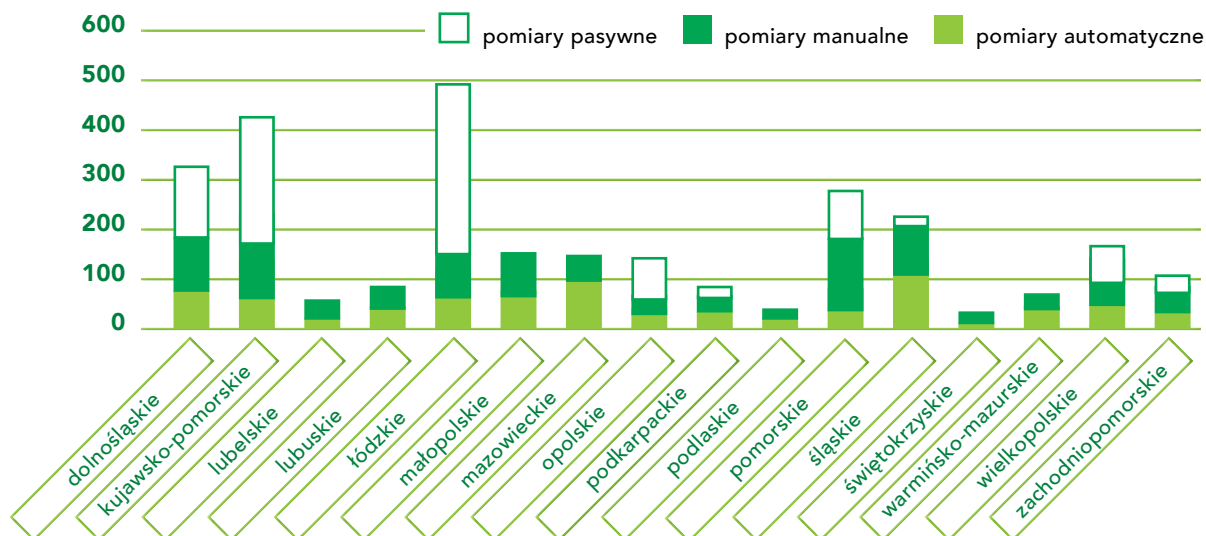
³ W zakresie określonym w Programie PMŚ na lata 2013-2015.

⁴ Zgodnie z art. 23 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 686 z późn. zm.).

W 2014 r. wojewódzkie inspektoraty prowadziły monitoring stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, benzenu, tlenku węgla, ozonu, pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 w powietrzu, a także pomiary ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu w pyłe PM10⁵.

Na wybranych stacjach miejskich wojewódzkie inspektoraty kontynuowały również pomiary składu pyłu PM10 pod kątem zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Ponadto na pięciu stacjach w Polsce prowadzone były badania składu pyłu PM2,5 pod kątem wybranych kationów i anionów oraz węgla organicznego i elementarnego. Pomiary prowadzono metodami aspiracyjnymi na 862 stanowiskach automatycznych i 963 stanowiskach manualnych oraz metodami pasywnymi na 1 062 stanowiskach. Sumaryczna liczba stanowisk pomiarowych funkcjonujących w 2014 r. była zbliżona do liczby stanowisk działających w roku 2013.

Stanowiska pomiarowe monitoringu jakości powietrza wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska działające w ramach PMŚ w 2014 r.

Liczba stanowisk do pomiarów jakości powietrza w poszczególnych województwach zależy przede wszystkim od wielkości tych województw, liczby mieszkańców i poziomu zanieczyszczenia powietrza. Zgodnie z wymogami dyrektyw i krajowego prawodawstwa na terenach, na których jakość powietrza jest dobra, monitoring jakości powietrza może być mniej intensywny.

⁵ Zgodnie z art. 90 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1 232, z późn. zm.) i rozporządzeniami wykonawczymi.

Wojewódzkie inspektoraty na bieżąco gromadziły dane w wojewódzkich bazach danych i przesyłały je do krajowej bazy danych JPOAT1.5. Jednocześnie w 2014 r. kontynuowano prace nad wdrożeniem nowej bazy jakości powietrza JPOAT2,0. Rok 2014 był pierwszym rokiem, w którym wyniki pomiarów ze stanowisk automatycznych były w trybie on-line przesyłane z bazy JPOAT2,0 na serwer Europejskiej Agencji Środowiska⁶.

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska dokonali oceny poziomu substancji w powietrzu za rok 2013 oddzielnie dla kryteriów ochrony zdrowia i oddzielnie dla kryteriów ochrony roślin. Ocena została wykonana dla wszystkich 46 stref, które stanowiły: aglomeracje powyżej 250 000 mieszkańców (12), miasta powyżej 100 000 mieszkańców (18) oraz pozostałe obszary województw (16).

Główny Inspektor dokonał zbiorczej oceny jakości powietrza w strefach w skali kraju. Z wykonanej oceny wynika że, we wszystkich strefach w kraju podlegających rocznej ocenie ze względu na ochronę zdrowia występują przekroczenia norm jakości powietrza dla jednego lub więcej niż jednego zanieczyszczenia. Najwięcej przekroczeń odnotowano w odniesieniu do wartości normatywnej dla benzo(a)pirenu – 42 z 46 stref miało przekroczenia, w 36 strefach przekroczony był standard dobowy dla pyłu zawieszonego PM10, a w 24 strefach został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM2,5. Utrzymujące się przekroczenia wartości normatywnych dla pyłu PM10, pyłu PM2,5 i benzo(a)pirenu spowodowane są głównie przez wysoki poziom emisji tych zanieczyszczeń i ich prekursorów z procesów spalania zwłaszcza w paleniskach domowych i niskosprawnych ciepłowniach lokalnych.

⁶ Jest to nowy wymóg sprawozdawczy wynikający z decyzji Komisji Europejskiej 2011/850/UE z dnia 12 grudnia 2011 r. ustanawiającej zasady stosowania dyrektyw 2004/107/WE i 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do systemu wzajemnej wymiany informacji oraz sprawozdań dotyczących jakości otaczającego powietrza (Dz.U. L 335 z 17.12.2011, str. 86).

Klasyfikacja stref w Polsce dla pyłu zawieszonego PM10 na podstawie oceny jakości powietrza za 2013 r. (klasa wynikowa, ochrona zdrowia)

Klasyfikacja stref w 2013 r.
Klasa wynikowa PM10, zdr.

- A
- C – aglomeracje i miasta
- C – pozostałe strefy

Klasa A – poziom stężeń pyłu PM10
nie przekracza poziomu dopuszczalnego

Klasa C – poziom stężeń pyłu PM10
przekracza poziom dopuszczalny

W 2014 r. wojewódzcy inspektorzy przekazali wyniki oceny zanieczyszczenia powietrza w województwach za 2013 r. zarządom województw, które odpowiadają za sporządzanie i aktualizację programów ochrony powietrza.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska, realizując obowiązki sprawozdawcze Ministra Środowiska wynikające z dyrektyw i decyzji, opracował i przekazał do Komisji Europejskiej w 2014 r.: wyniki rocznej oceny jakości powietrza za 2013 r., wyniki pomiarów zanieczyszczenia powietrza uzyskane na stacjach monitoringu jakości powietrza działających w ramach PMŚ (do europejskiej bazy danych AIRBASE) oraz raport dotyczący systemu oceny jakości powietrza planowanego na 2015 r.⁷. Jednocześnie, przez cały 2014 r. przekazywał na bieżąco (co godzinę) dane o zanieczyszczeniu powietrza z automatycznych stacji pomiarowych.

▲ Klasyfikacja stref w Polsce dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} na podstawie rocznej oceny jakości powietrza za 2013 r. (ochrona zdrowia)

Klasyfikacja stref w 2013 r.
Klasa wg parametrów PM_{2,5}, zdr.

- A
- B – aglomeracje i miasta
- B – pozostałe strefy
- C – aglomeracje i miasta
- C – pozostałe strefy

Klasa A – poziom stężeń pyłu PM_{2,5}
nie przekracza poziomu dopuszczalnego

Klasa B – poziom stężeń pyłu PM_{2,5}
przekracza poziom dopuszczalny
lecz nie przekracza poziomu dopuszczalnego
powiększonego o margines tolerancji

Klasa C – poziom stężeń pyłu PM_{2,5}
przekracza poziom dopuszczalny
powiększony o margines tolerancji

⁷ Przekazywanie danych bieżących o zanieczyszczeniu powietrza w trybie ciągłym i przekazywanie informacji o planowanym systemie oceny jakości powietrza na kolejny rok są nowymi wymogami sprawozdawczymi wynikającym z decyzji Komisji Europejskiej 2011/850/UE z dnia 12 grudnia 2011 r. ustanawiającej zasady stosowania dyrektyw 2004/107/WE i 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do systemu wzajemnej wymiany informacji oraz sprawozdań dotyczących jakości otaczającego powietrza (Dz.U. L 335 z 17.12.2011, str. 86).

Klasyfikacja stref w Polsce dla benzo(a)pirenu (B(a)P) na podstawie rocznej oceny jakości powietrza za 2013 r. (ochrona zdrowia)

Klasyfikacja stref w 2013 r.
Klasa B(a)P, zdr.

- A
- C – aglomeracje i miasta
- C – pozostałe strefy

Klasa A – poziom stężeń benzo(a)pirenu w pyłe PM10 nie przekracza poziomu docelowego

Klasa C – poziom stężeń benzo(a)pirenu w pyłe PM10 przekracza poziom docelowy

2.2. Ocena pięcioletnia zanieczyszczenia powietrza na potrzeby ustalenia odpowiedniego sposobu wykonywania ocen rocznych

Wojewódzkie inspektoraty w 2014 r. wykonały ocenę zanieczyszczenia powietrza na potrzeby ustalenia odpowiedniego sposobu prowadzenia ocen rocznych. Ocena obejmowała wszystkie zanieczyszczenia objęte systemem rocznych ocen jakości powietrza (SO_2 , NO_2 , O_3 , NO_x , CO, benzen, pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5 oraz zanieczyszczenia oznaczane w pyłe PM10 (As, Pb, Ni, Cd i benzo(a)piren)).

W ocenie wykorzystano wyniki pomiarów, wyniki obliczeń modelowych oraz inne dane z lat 2009-2013. Na podstawie wyników tej oceny zaprojektowane zostały zmiany w wojewódzkich systemach pomiarów i ocen jakości powietrza, a wyniki ocen wojewódzkich inspektoraty przekazały do Głównego Inspektoratu.

► Klasyfikacja stref w Polsce dla dwutlenku azotu (NO_2) na podstawie pięcioletniej oceny jakości powietrza wykonanej w 2014 roku (klasa wynikowa, ochrona zdrowia)

Ocena pięcioletnia – Klasyfikacja stref NO_2 , ochrona zdrowia

- 1
- 2
- 3a
- 3b

Klasa 1 – poziom stężenia NO_2 nie przekracza dolnego progu oszacowania

Klasa 2 – poziom stężenia NO_2 przekracza dolny próg oszacowania i nie przekracza górnego progu oszacowania

Klasa 3a – poziom stężenia NO_2 przekracza górny próg oszacowania i nie przekracza poziomu dopuszczalnego

Klasa 3b – poziom stężenia NO_2 przekracza poziom dopuszczalny

Wyniki oceny pięcioletniej wskazują na konieczność prowadzenia intensywnego monitoringu jakości powietrza zwłaszcza w odniesieniu do pyłu zawieszonego PM_{10} (w 45 z 46 stref stężenia pyłu PM_{10} przekraczają wartość górnego progu oszacowania) i oznaczanego w nim benzo(a)pirenu (w 44 z 46 stref stężenia benzo(a)pirenu przekraczają wartość górnego progu oszacowania), a także pyłu zawieszonego $\text{PM}_{2,5}$ (w 43 z 46 stref stężenia pyłu $\text{PM}_{2,5}$ przekraczają wartość górnego progu oszacowania), ozonu (we wszystkich strefach stężenia ozonu przekraczają wartość górnego progu oszacowania w odniesieniu do ochrony zdrowia), tlenków azotu i benzenu (w 24 z 46 stref stężenia dwutlenku azotu i benzenu przekraczają wartość dolnego progu oszacowania). Dla pyłu zawieszonego PM_{10} i $\text{PM}_{2,5}$ oraz benzo(a)pirenu we wszystkich strefach stężenia przekraczają wartość dolnego progu oszacowania.

2.3. Pomiary stanu zanieczyszczenia powietrza pyłem PM_{2,5} dla potrzeb monitorowania procesu osiągnięcia krajowego celu redukcji narażenia

W 2014 r. wojewódzkie inspektoraty prowadziły pomiary pyłu PM_{2,5} pod kątem monitorowania krajowego wskaźnika średniego narażenia⁸ i wskaźników średniego narażenia dla aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców⁹. Pomiary były prowadzone na 32 stanowiskach, które przeszły proces weryfikacji i uzyskały akceptację Głównego Inspektora.

Stacja monitoringu jakości powietrza
w Warszawie przy ul. Kondratowicza

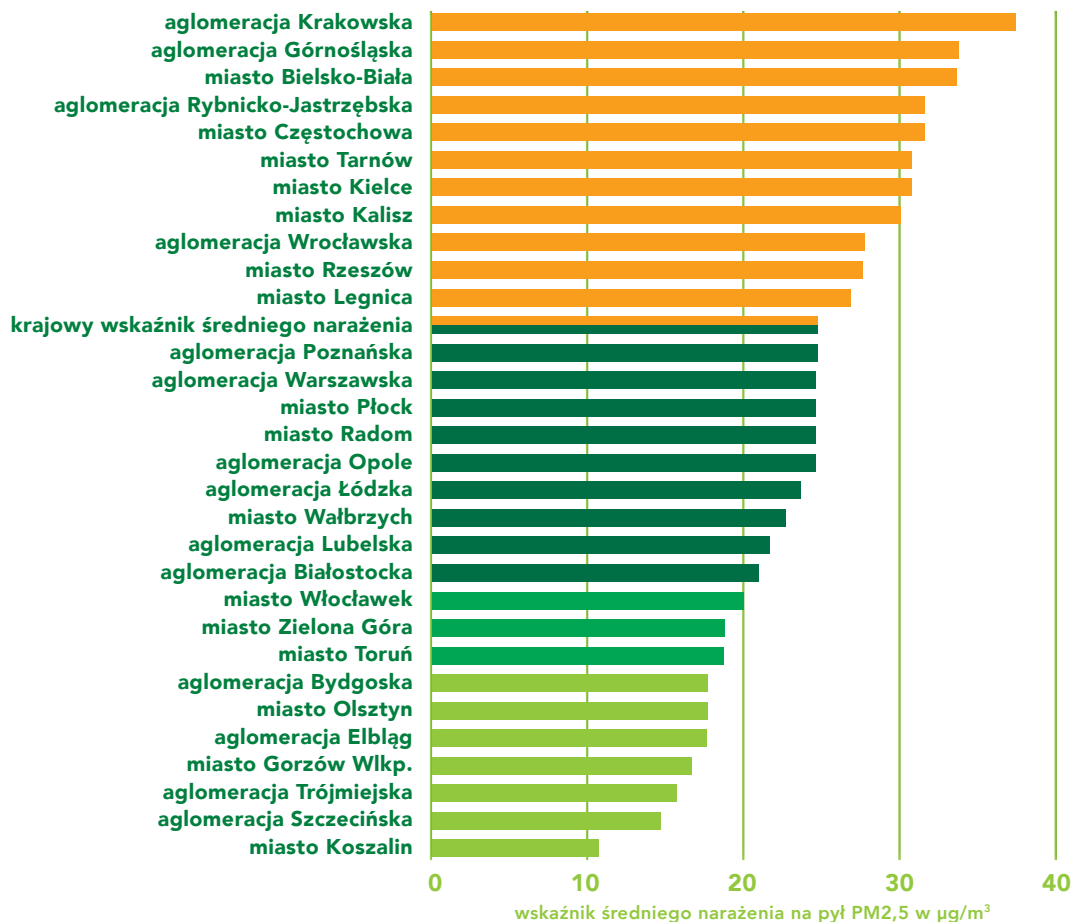
Jednocześnie w 2014 r. na podstawie pomiarów przeprowadzonych w latach 2011-2013 Główny Inspektorat obliczył krajowy wskaźnik średniego narażenia oraz wskaźniki średniego narażenia dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców i aglomeracji. Wskaźniki te zostały opublikowane w Monitorze Polskim¹⁰.

⁸ Krajowy wskaźnik średniego narażenia – średni poziom substancji w powietrzu wyznaczony na podstawie pomiarów przeprowadzonych na obszarach tła miejskiego w miastach o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. i aglomeracjach na terenie całego kraju, wykorzystywany do określenia i dotrzymania krajowego celu redukcji narażenia oraz dotrzymania pułapu stężenia ekspozycji.

⁹ Wskaźnik średniego narażenia dla miasta powyżej 100 tys. mieszkańców i aglomeracji – średni poziom substancji w powietrzu wyznaczony na podstawie pomiarów przeprowadzonych na obszarach tła miejskiego w mieście powyżej 100 tys. i aglomeracji.

¹⁰ Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 3 września 2014 r. w sprawie wykazu miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy i aglomeracji, w których wartość wskaźnika średniego narażenia dla miasta o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy i aglomeracji przekracza wartość pułapu stężenia ekspozycji, oraz wykazu miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy i aglomeracji, w których wartość wskaźnika średniego narażenia dla miasta o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy i aglomeracji nie przekracza wartości pułapu stężenia ekspozycji.

Wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} dla poszczególnych miast i aglomeracji oraz krajowy wskaźnik średniego narażenia dla 2013 r.

- stężenie powyżej poziomu dopuszczalnego
- stężenie powyżej pułapu stężenia ekspozycji i poniżej poziomu dopuszczalnego
- stężenie powyżej krajowego celu redukcji narażenia i poniżej pułapu stężenia ekspozycji
- stężenie poniżej krajowego celu redukcji narażenia

Krajowy wskaźnik średniego narażenia dla 2013 r., liczony jako średnia z lat 2011-2013, wyniósł $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Jest to wartość znacznie wyższa od pułapu stężenia ekspozycji wynoszącego $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$, który stanowi standard w tym zakresie¹¹ i który należało osiągnąć do 2015 r. oraz krajowego celu redukcji narażenia wynoszącego $18 \mu\text{g}/\text{m}^3$, który należy osiągnąć do 2020 r.¹².

2.4. Monitoring tła regionalnego

W ramach monitoringu tła regionalnego w 2014 r. wojewódzkie inspektoraty kontynuowały pomiary:

- rtęci w stanie gazowym – na stacji „Osieczów” w województwie dolnośląskim, „Zielonka” w województwie kujawsko-pomorskim, „Złoty Potok” w województwie śląskim i „Granica” w województwie mazowieckim,
- prekursorów ozonu – na stacji „Zielonka”,
- składu pyłu PM10 pod kątem zawartości metali ciężkich i WWA oraz depozycji całkowitej tych zanieczyszczeń do podłoża – na stacji „Osieczów” i „Zielonka”,
- składu pyłu PM2,5 pod kątem podstawowych kationów i anionów – na stacji „Osieczów”, „Złoty Potok” i „Zielonka”,
- zawartości węgla elementarnego i organicznego w pyłe PM2,5 na stacjach „Osieczów” i „Zielonka”.

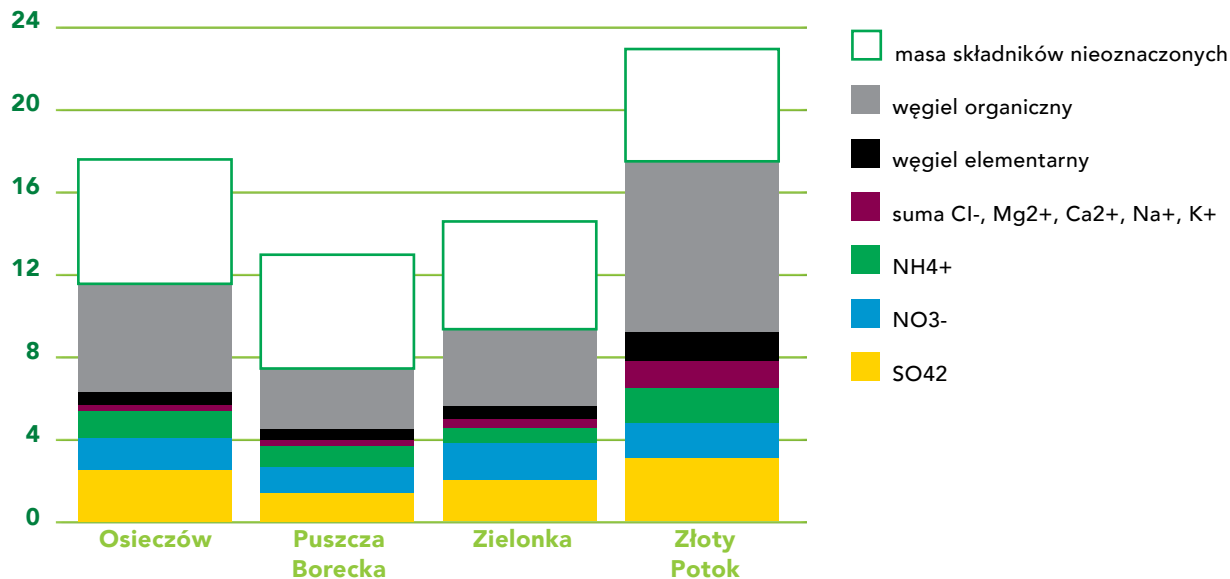
Jednocześnie Główny Inspektor kontynuował pomiary składu pyłu PM10 oraz PM2,5, rtęci w stanie gazowym i depozycji całkowitej pod kątem zawartości metali ciężkich i WWA na stacji „Puszczka Borecka”.

¹¹ Pułap stężenia ekspozycji jest to poziom substancji w powietrzu wyznaczony na podstawie wartości krajowego wskaźnika średniego narażenia w celu ograniczenia szkodliwego wpływu danej substancji na zdrowie ludzi, który ma być osiągnięty do 2015 roku. Wartość pułapu stężenia ekspozycji określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1 031).

¹² Krajowy cel redukcji narażenia – jest to procentowe zmniejszenie krajowego wskaźnika średniego narażenia dla roku odniesienia, w celu ograniczenia szkodliwego wpływu danej substancji na zdrowie ludzi, który ma być osiągnięty w określonym terminie. Wartość krajowego celu redukcji narażenia określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2012 r. w sprawie krajowego celu redukcji narażenia (Dz. U. z 2012 r., poz. 1 030).

Skład pyłu zawieszonego PM_{2,5} na stacjach tła regionalnego w Polsce w 2013 r.

Stężenie $\mu\text{g}/\text{m}^3$ powietrza

2.5. Badania tła zanieczyszczenia atmosfery na stacjach w Łebie, Jarczewie, Puszczy Boreckiej i na Śnieżce według programów międzynarodowych

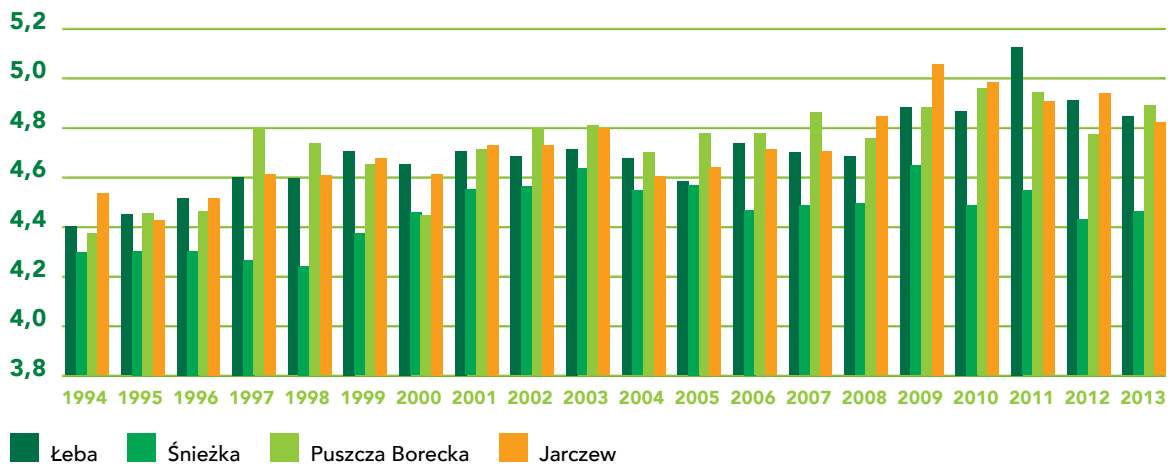
W 2014 r. Główny Inspektor kontynuował pomiary tła zanieczyszczenia atmosfery na stacjach w Łebie, Jarczewie, Puszczy Boreckiej i na Śnieżce według „Wspólnego programu monitoringu i oceny przenoszenia zanieczyszczeń powietrza na dalekie odległości” (EMEP). Dodatkowo – na stacji w Łebie – były wykonywane pomiary dla potrzeb Komisji Helsińskiej, a na stacji w Puszczy Boreckiej – dla potrzeb Komisji Europejskiej¹³. Program badań obejmował pomiary stężeń substancji zakwaszających, fotoutleniających i toksycznych (WWA i metale ciężkie).

W 2014 r. wykonano analizę serii danych uzyskanych w poprzednim roku oraz porównano z wynikami uzyskanymi w latach wcześniejszych.

¹³ W związku z przepisami dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/107/WE z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu (Dz.U. L 23 z 26.1.2005, str. 4) i 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (Dz. U. L 152 z 11.6.2008 r., str. 2).

Na stacjach w Puszczy Boreckiej i na Śnieżce zmniejszyła się kwasowość opadów atmosferycznych (wyrażona wzrostem wartości pH opadów), natomiast na stacjach w Łebie i Jarczewie zwiększyła się kwasowość opadów atmosferycznych w porównaniu z rokiem ubiegłym. Jednakże wieloletni przebieg wartości pH wody opadowej świadczy o utrzymaniu się korzystnej wzrostowej tendencji tego wskaźnika czyli spadku kwasowości we wszystkich rejonach badań monitoringu tła zanieczyszczenia atmosfery w Polsce.

Zmiany kwasowości opadów atmosferycznych na stacjach EMEP w latach 1994-2013

W 2014 r. wyniki pomiarów ze stacji EMEP za 2013 r. zostały przekazane do Chemicznego Centrum Koordynacyjnego EMEP w Norwegii. Dane zasiliły: Centrum Danych Programu Monitoringu Bałtyku (wyniki ze stacji w Łebie), Światowe Centrum Danych o Aerozolu GAW/WMO/WDCA w Norwegii i światowe centrum danych o składzie chemicznym opadów atmosferycznych GAW/WMO/WDCPC w USA. Na bieżąco wyniki uzyskane w 2014 r. przekazywano również do Światowego Centrum Danych o Gazach Ciepłarnianych GAW/WMO/WDCGG w Japonii.

2.6. Wykorzystanie metod modelowania matematycznego w ocenie i prognozach jakości powietrza

W 2014 r. Główny Inspektor kontynuował prace mające na celu wzmocnienie systemu rocznych ocen jakości powietrza dla ozonu przy wykorzystaniu metody modelowania rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Jako narzędzie obliczeniowe został użyty model GEM-AQ¹⁴ dla obszaru całego kraju oraz dla poszczególnych województw.

Ocenę dla roku 2013 wykonano na podstawie diagnostyk obliczonych z wykorzystaniem wartości 1-godzinnych dla rozdzielczości 15 km i 5 km:

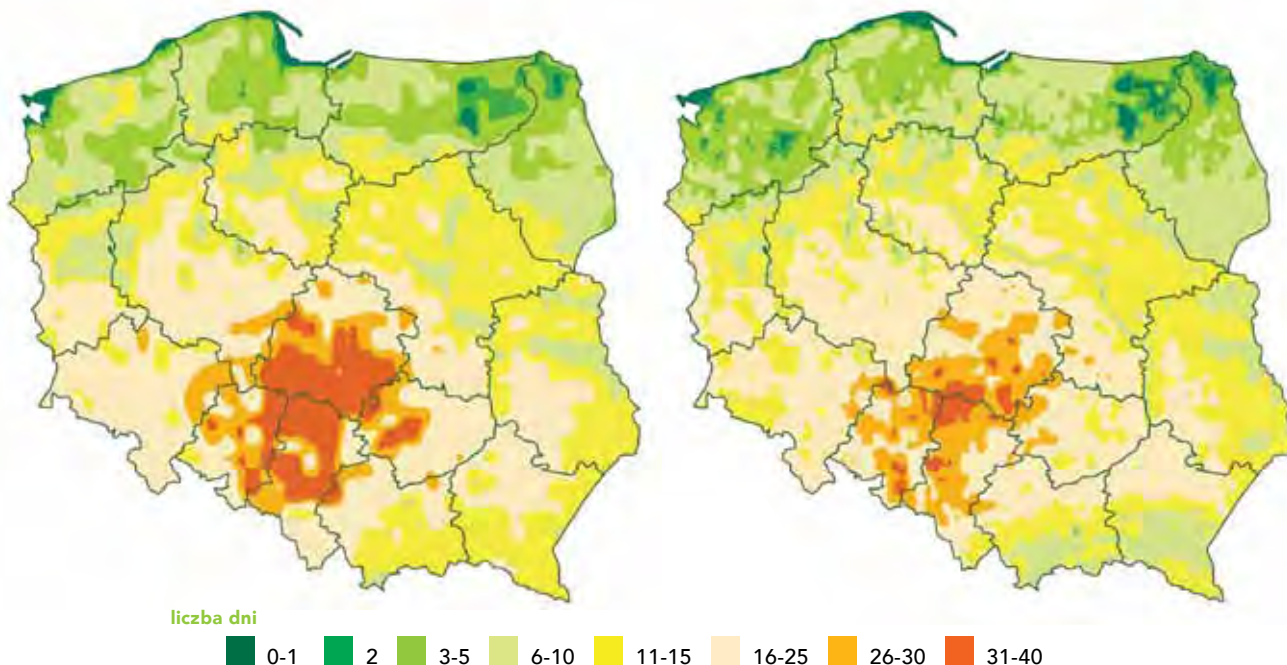
- określono liczbę dni w ciągu roku, w których najwyższa 8-godzinna średnia krocząca stężenia ozonu przekroczyła wartość 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- określono liczbę dni w ciągu roku, w których 1-godzinne stężenie ozonu przekroczyło wartość 180 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (poziom informowania),
- określono liczbę dni w ciągu roku, w których 1-godzinne stężenie ozonu przekroczyło wartość 240 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (poziom alarmowy),
- obliczono wskaźnik AOT40 jako sumę różnic pomiędzy stężeniem średnim jednogodzinnym wyrażonym w $\mu\text{g}/\text{m}^3$ a wartością 80 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ dla każdej godziny w ciągu doby pomiędzy godziną 8:00 a 20:00 czasu środkowoeuropejskiego CET, dla której stężenie jest większe niż 80 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w okresie od maja do lipca,
- obliczono wskaźnik SOMO35 – jako roczną sumę różnic maksymalnych 8-godzinnych średnich kroczących a wartością 70 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ dla każdego dnia, w którym maksymalna wartość średnich 8-godzinnych kroczących dla ozonu przekraczała poziom 70 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Ponadto, zidentyfikowano i określono wielkości obszarów przekroczeń stężeń ozonu i oszacowano liczbę ludności narażonej na ponadnormatywne stężenia.

¹⁴ PGEM-AQ – Global Environmental Multiscale – Air Quality.

► Liczba dni z przekroczeniami poziomu $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w odniesieniu do najwyższej 8-godzinnej średniej kroczącej stężenia ozonu (poziom docelowy), lewy panel – wyniki modelowania w rozdzielczości 15 km; prawy panel – wyniki modelowania w rozdzielczości 5 km

Do oceny sprawdzalności wyników modelowania dla roku 2013 użyto wyniki pomiarów ze stacji Państwowego Monitoringu Środowiska: 80 stacji dla ozonu, 68 stacji dla dwutlenku azotu. Uwzględniono stacje tła regionalnego, stacje podmiejskie oraz ze względu na wysoką rozdzielczość końcowej symulacji (5 km) – stacje tła miejskiego.

W 2014 r. wojewódzkie inspektoraty w Szczecinie, Warszawie, Rzeszowie, Wrocławiu i Łodzi wykorzystywały wyniki modelowania matematycznego w rocznych ocenach jakości powietrza. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie po raz pierwszy wykonał modelowanie jakości powietrza w zakresie SO_2 , NO_2 , NO_x , CO, benzenu, pyłu PM_{10} , pyłu $\text{PM}_{2,5}$, benzo(a)pirenu, arsenu, kadmu, niklu i ołowiu i wykorzystał wyniki modelowania matematycznego w rocznej ocenie zanieczyszczenia powietrza za rok 2013. Wojewódzkie inspektoraty w Szczecinie i Warszawie kontynuowały modelowanie jakości powietrza dla zanieczyszczeń innych niż ozon i wykorzystały wyniki tego modelowania w rocznych ocenach jakości powietrza

dla zanieczyszczeń innych niż ozon i wykorzystały wyniki tego modelowania w rocznych ocenach jakości powietrza za 2013 rok. Natomiast w wojewódzkie inspektoraty we Wrocławiu i Łodzi w ocenie jakości powietrza za 2013 r. wykorzystały wyniki modelowania jakości powietrza za rok 2012.

Jednocześnie w 2014 r. Główny Inspektor kontynuował, z wykorzystaniem modelu GEM-AQ, prezentowanie prognoz krótkoterminowych dla ozonu troposferycznego w okresie od 1 kwietnia do 30 września. Prognozy były wykonywane i prezentowane zarówno w skali kraju, jak i dla poszczególnych województw. Ponadto, każdego dnia prezentowana była 24-godzinna animacja zmienności rozkładu 1-godzinnych stężeń ozonu.

Wyniki prognoz – w powyższym okresie – były udostępniane na portalu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (<http://powietrze.gios.gov.pl>), z możliwością ich powielania i prezentacji przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska. Każdego dnia była dostarczana prognoza stężeń ozonu na kolejne trzy doby w siatce o rozdzielczości 5 km. Na podstawie stężeń jednogodzinnych obliczane były dla każdej doby pola odpowiednich wartości średnich:

- średnia 24-godzinna,
- najwyższa 8-godzinna średnia krocząca,
- najwyższe wartości stężeń ozonu w ciągu doby.

Ponadto, trzy wojewódzkie inspektoraty prowadziły prognozowanie stężeń innych zanieczyszczeń gazowych i pyłu zawieszonego. Od 1 września 2014 r. wojewódzki inspektorat we Wrocławiu uruchomił system krótkoterminowych prognoz jakości powietrza dla: SO_2 , NO_2 , CO, pyłu PM10 i pyłu PM2,5 na obszarze województwa dolnośląskiego (<http://powietrze.wroclaw.pios.gov.pl/>).

Od 1 października 2014 r., WIOŚ w Łodzi udostępniał krótkoterminowe prognozy pyłu zawieszonego PM10 dla obszaru całego województwa. Podobnie jak w latach ubiegłych, WIOŚ w Katowicach w swoim serwisie internetowym prezentował krótkoterminową prognozę zanieczyszczeń powietrza opracowaną przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy (IMGW-PIB) Oddział w Krakowie, Zakład w Katowicach. Prognoza ta wykorzystywana była w codziennych komunikatach o jakości powietrza, przekazywanych do Centrum Zarządzania Kryzysowego Wojewody Śląskiego oraz do TVP Katowice.

Mając na uwadze konieczność szerszego wykorzystywania metod modelowania rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w rocznych ocenach jakości powietrza w ramach realizacji projektu pt. „Wzmocnienie systemu oceny jakości powietrza w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie” finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG) 2009-2014 utworzono bazę emisyjną, która zostanie wykorzystana na potrzeby wspomagania systemu oceny jakości powietrza metodami modelowania.

Baza zawiera dane o emisji: SO₂, NO₂, pyłu PM10, pyłu PM2,5, benzo(a)pirenu, NH₃ oraz niemetanowych lotnych związków organicznych.

2.7. Badania chemizmu opadów atmosferycznych i ocena depozycji zanieczyszczeń do podłoża

W 2014 r. Główny Inspektor kontynuował badania chemizmu opadów atmosferycznych wraz z oceną depozycji zanieczyszczeń do podłoża w skali całego kraju w oparciu o krajową sieć 23 stacji monitoringu chemizmu opadów. Laboratoria wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska wykonywały na bieżąco analizy fizyko-chemiczne miesięcznych prób opadów pobranych przez IMGW-PIB Oddział we Wrocławiu w zakresie 21 wskaźników. W realizacji programu wykorzystano dane o opadach ze 162 posterunków IMGW-PIB.

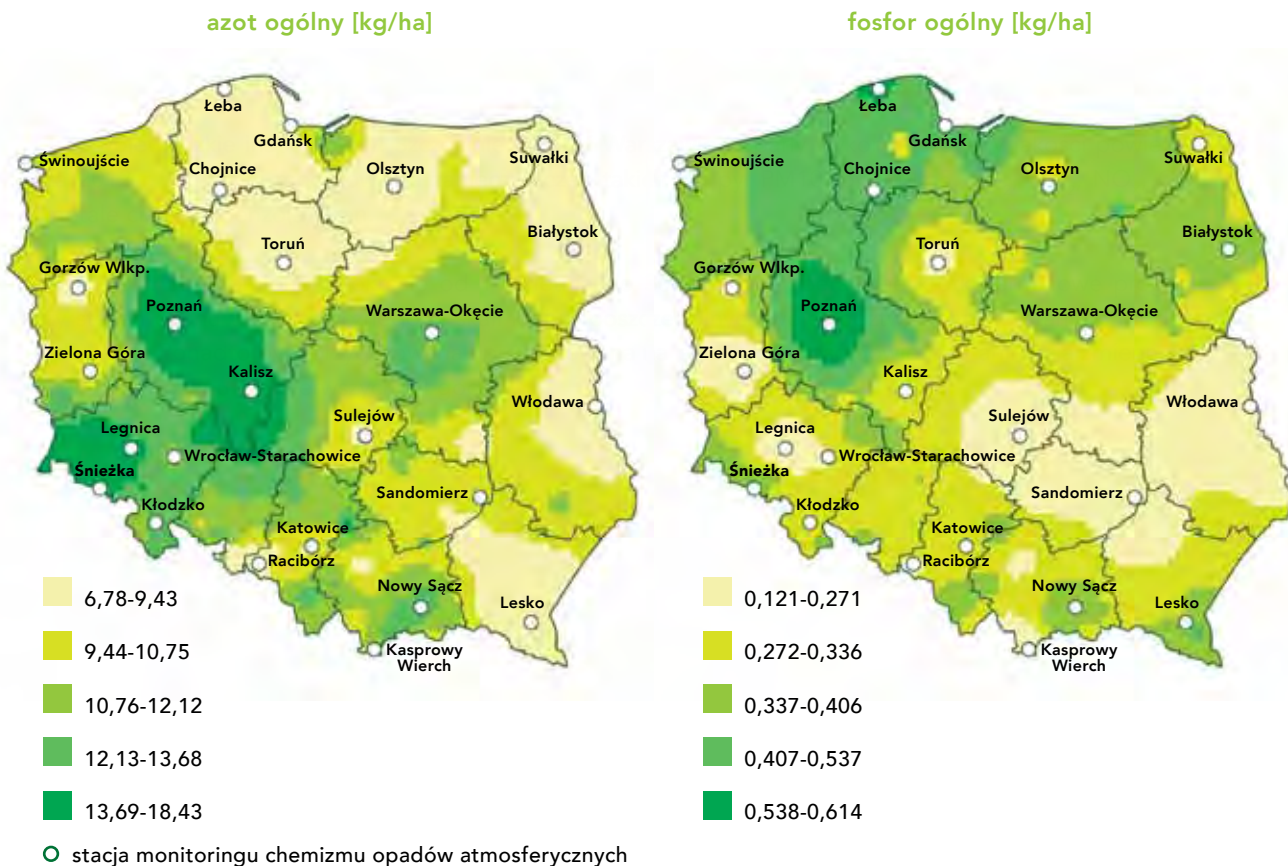
Ponadto Główny Inspektor dokonał oceny depozycji zanieczyszczeń za 2013 rok, w tym przestrzennego rozkładu ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych z opadami atmosferycznymi do podłoża w powiązaniu z kierunkami cyrkulacji mas powietrza. Ocena ta wykazała m.in., iż największe obciążenie azotem ogólnym wystąpiło w województwie dolnośląskim, a najmniejsze – w województwie pomorskim. W przypadku fosforu ogólnego największe obciążenie wystąpiło w województwie wielkopolskim, a najmniejsze – w województwie lubelskim.

Depozycja związków biogennych, przyczyniających się do zmian warunków troficznych i stymulacji procesu eutrofizacji wód powierzchniowych w 2013 r. kształtowała się średnio na poziomie 10,64 kg/ha-rok azotu ogólnego (niższa niż w roku poprzednim) i 0,338 kg/ha-rok fosforu ogólnego (wyższa niż w roku poprzednim).

Główny Inspektor Ochrony Środowiska udostępnił dane o depozycji zanieczyszczeń m.in. na potrzeby analizy presji w gospodarce wodnej i oceny wpływu tej depozycji na ekosystemy glebowe i leśne.

Rozkład przestrzenny rocznych ładunków azotu ogólnego i fosforu ogólnego deponowanych wraz z opadami na obszarze Polski w 2013 r.

2.8. Wzmocnienie systemu oceny jakości powietrza w ramach projektów finansowanych ze środków MF EOG 2009-2014

W ramach rozpoczętego w 2013 r. projektu eksperckiego pt. „Wzmocnienie systemu oceny jakości powietrza w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego PL03 „Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych”, finansowanego ze środków MF EOG 2009-2014, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w partnerstwie z Norweskim Instytutem

Badań Powietrza (NILU) prowadził prace, których celem był dalszy rozwój systemu pomiarów i ocen jakości powietrza w Polsce.

W 2014 r. w ramach powyższego projektu:

- ❑ opracowano wytyczne do lokalizacji stacji monitoringu jakości powietrza,
- ❑ opracowano narzędzie informatyczne OW2.0 do wykonania pięcioletniej oceny jakości powietrza przez wojewódzkie inspektoraty, wykonano krajowy raport podsumowujący wyniki przeprowadzonej przez wojewódzkie inspektoraty oceny,
- ❑ utworzono bazę emisji zanieczyszczeń do powietrza dla potrzeb modelowania jakości powietrza,
- ❑ wykonano koncepcję wspomaganie systemu oceny jakości powietrza oraz wykonano wstępne testy pilotażowej oceny jakości powietrza z wykorzystaniem modelowania oraz analiz przestrzennych dla kraju, dwóch wybranych województw oraz pięciu aglomeracji-miast,
- ❑ wykonano prace związane z wizualizacją danych pomiarowych bieżących i archiwalnych,
- ❑ przeprowadzono badania porównawcze zawartości metali ciężkich i benzo(a)pirenu w pobranym pyłe PM10,
- ❑ wykonano modyfikacje metodyki oznaczania metali ciężkich w pyłe zawieszonym PM10.

2.9. Badania stanu warstwy ozonowej oraz pomiary natężenia promieniowania UV-B nad Polską

Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach umów z Polską Akademią Nauk (PAN) oraz IMGW-PIB realizował program pomiarowy stosownie do wymagań Konwencji Wiedeńskiej¹⁵ o ochronie warstwy ozonowej, który obejmował:

- ❑ pomiary zawartości i profilu pionowego ozonu:
  - ▶ codzienne spektrofotometryczne pomiary całkowitej zawartości ozonu w atmosferze oraz rozkładu pionowego ozonu metodą Umkehr w wybrane dni, wykonywane na stacji PAN w Belsku. W 2014 r. wykonano 148 serii pomiarowych, przy pomocy spektrofotometru Dobsona, pozwalających wyznaczyć rozkład pionowy ozonu w warstwie atmosfery leżącej poniżej 50 km (w dziesięciu warstwach o grubości około 5 km),
  - ▶ pomiary profili ozonowych metodą sondażową średnio raz w tygodniu wykonywane na stacji IMGW-PIB w Legionowie. W 2014 r. wykonywano 56 sondaży ozonu, osiągając średnią wysokość 32,4 km,
  - ▶ wyznaczanie pól całkowitej zawartości ozonu nad Europą metodą obserwacji satelitarnych oraz opracowywanie satelitarnych map całkowitego ozonu, które w okresie letnim były wykorzystywane do prognozy Indeksu UV,
- ❑ pomiary promieniowania UV-B:
  - ▶ pomiary natężenia promieniowania UV-B wykonywano na stacji Instytut Geofizyki PAN w Belsku i pięciu stacjach IMGW: Łeba, Mikołajki, Legionowo, Katowice, Zakopane,

¹⁵ Konwencja Wiedeńska o ochronie warstwy ozonowej sporządzona w Wiedniu dnia 22 marca 1985 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 98, poz.488).

- ▶ prognozowanie w sezonie letnim indeksu UV-B¹⁶, który określa maksymalną moc promieniowania UV zarejestrowaną danego dnia.

Analiza danych o całkowitej zawartości ozonu w atmosferze uzyskanych w ramach realizacji pomiarów w Belsku pozwala stwierdzić, że w 2014 r., za wyjątkiem maja, czerwca i sierpnia, wartości całkowitej zawartości ozonu były niższe od średniej wieloletniej z lat 1963-2013. Sondáže ozonowe wykonane w 2014 r. w Legionowie wykazały niekorzystne spadki ozonu stratosferycznego.

Wyniki monitoringu promieniowania UV-B wskazują na okresowe wystąpienie nadwyżek promieniowania nadfioletowego w ciągu całego 2014 r. Nadwyżki te wiązać można z niedoborami ozonu oraz z większym od średniej wieloletniej usłonecznieniem.

W marcu i od maja do lipca 2014 r. na stacjach IMGW-PIB obserwowano epizodyczne wzrosty promieniowania nadfioletowego. Zmierzone wartości indeksu UV okresowo przekraczały wartości średnie.

Wyniki pomiarów całkowitej zawartości ozonu, profili ozonu metodą Umkehr i sondażu pionowego były systematycznie przekazywane do Światowego Centrum Danych Ozonowych w Toronto, do Laboratorium Fizyki Atmosfery Uniwersytetu w Salonikach i do Norweskiego Instytutu Badań Powietrza. Średnie dzienne wartości całkowitej zawartości ozonu były wykorzystywane do sporządzania codziennie map ozonu dla półkuli północnej.

W okresie letnim (od maja do września) na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska i IMGW-PIB zamieszczane były codzienne prognozy indeksu UV.

3. Monitoring jakości wód

3.1. Badania i ocena jakości wód w rzekach i zbiornikach zaporowych

W 2014 r. wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska realizowały badania w ramach monitoringu diagnostycznego, operacyjnego i badawczego w jednolitych częściach wód rzek, określonych w wojewódzkich programach monitoringu środowiska na lata 2013-2015, przy czym monitoring obejmował również punkty pomiarowo-kontrolne (ppk), w których prowadzone były badania obszarów chronionych¹⁷.

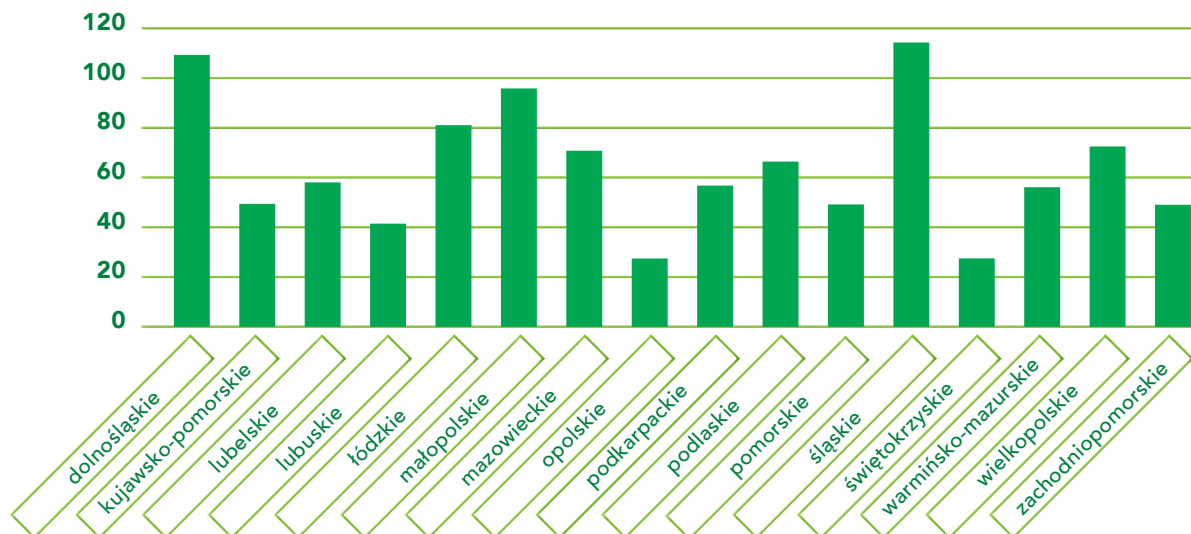
¹⁶ Indeks UV to bezwymiarowy parametr określający maksymalną zarejestrowaną moc promieniowania UV-B a jego wartość zawiera się w przedziale od 0 do 16. Indeks UV jest iloczynem maksymalnej mocy promieniowania UV [W/m^2] zmierzonej danego dnia i czynnika 40 [m^2/W].

¹⁷ Monitoring jest realizowany zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 listopada 2013 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1 558).

Ogółem w 2014 r. wojewódzkie inspektoraty pobrały próby w 1 022 punktach pomiarowo-kontrolnych w sieci monitoringu jakości wód w rzekach, z czego 137 ppk objętych było monitoringiem diagnostycznym. Kontynuowano badania elementów biologicznych (fitobentosu, fitoplanktonu, makrofitów i makrozoobentosu), które stanowią podstawę oceny stanu ekologicznego. W ramach monitoringu stanu chemicznego prowadzono badania substancji priorytetowych.

Zróżnicowanie pomiędzy województwami w liczbie ppk objętych danym programem monitoringu wynika z gęstości sieci hydrograficznej i liczby jednolitych części wód (JCW) na terenie poszczególnych województw. Liczba punktów pomiarowo-kontrolnych monitoringu jakości wód w rzekach badanych przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska w 2014 r. była zbliżona do liczby z 2013 r.

■ Liczba punktów pomiarowo-kontrolnych monitoringu jakości wód w rzekach badanych przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska w 2014 r.

Analiza wykonania wojewódzkich programów monitoringu środowiska w punktach pomiarowo-kontrolnych nie wykazuje znaczących odstępstw od założonych programów. Tylko Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy nie pobrał pojedynczych prób biologicznych z niezależnych od siebie przyczyn związanych z trwającymi pracami melioracyjnymi w korycie rzeki uniemożliwiający pobór. Z kolei analiza wykonania wojewódzkich programów monitoringu środowiska pod kątem zaplanowanych oznaczeń

wykazała trudności z wykonaniem oznaczeń analitycznych niektórych substancji priorytetowych. Trudności te wynikają z braku wystarczających środków finansowych.

W 2014 r. dokonano oceny stanu wód rzek i zbiorników zaporowych, w oparciu o zweryfikowane dane monitoringowe z lat 2011-2013. Ocena została opracowana z zastosowaniem zasady dziedziczenia. Oceniono 1816 JCW rzecznych oraz dodatkowo 46 zbiorników zaporowych nie będących odrębnymi częściami wód. Stan ekologiczny sklasyfikowany został w 912 JCW, natomiast potencjał ekologiczny w 863 sztucznych i silnie zmienionych JCW. Tylko 27 naturalnych JCW (3,3%) osiągnęło bardzo dobry stan ekologiczny. Stan 252 naturalnych JCW (27,6%) oceniono jako dobry. Najwięcej naturalnych JCW osiągnęło stan umiarkowany – 439 (48,1%). Stan słaby osiągnęło 148 JCW naturalnych (16%), a w przypadku 46 stwierdzono zły stan ekologiczny (5%).

W przypadku sztucznych i silnie zmienionych JCW uzyskano podobne proporcje. Dobry i lepszy od dobrego potencjał ekologiczny stwierdzono w 267 sztucznych i silnie zmienionych JCW (30,9%). Umiarkowany potencjał stwierdzono w 386 JCW (44,7%). Słaby potencjał stwierdzono w 170 JCW (19,6%), natomiast zły potencjał stwierdzono w przypadku 40 sztucznych i silnie zmienionych JCW (4,8%).

Stan chemiczny badany był w 669 JCW, z czego w 442 JCW (66,1%) stwierdzono dobry stan chemiczny, a w 227 JCW (33,9%) stwierdzono stan zły.

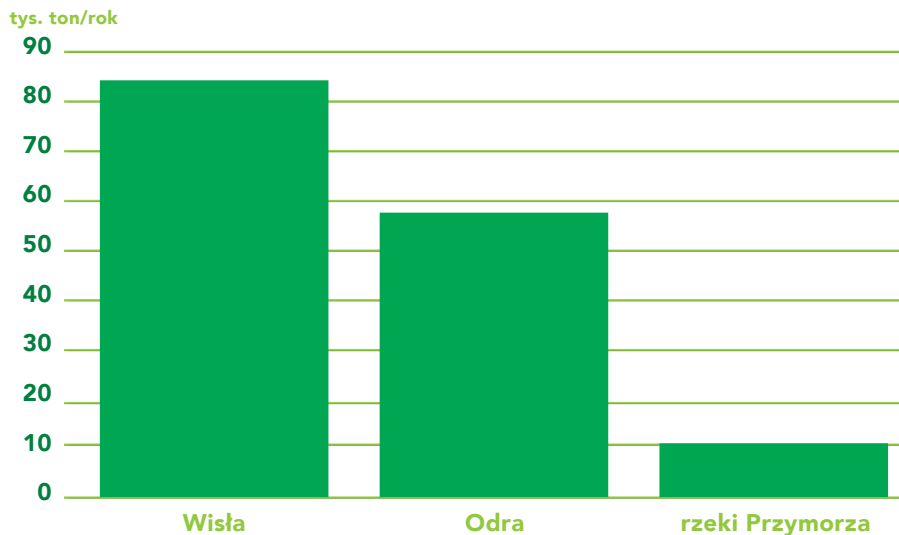
Oceny ogólnego stanu dokonano w przypadku 1 430 JCW, z czego tylko w przypadku 151 JCW (10,6%) stwierdzono stan dobry, natomiast w przypadku 1 279 JCW (89,4%) stwierdzono stan zły.

W 2014 r. porównano również wyniki oceny stanu JCW objętych monitoringiem operacyjnym w 2013 r. z wynikami ocen JCW z roku 2012. Ocen tych dokonano w tych samych 1 275 JCW. W analizie porównano oddzielnie: oceny stanu lub potencjału ekologicznego, oceny stanu chemicznego, oceny spełnienia warunków dodatkowych dla obszarów chronionych oraz oceny stanu wód. Analiza wykazała, że spośród 1 275 porównywanych jednolitych części wód, w przypadku 707 JCW wynik oceny nie uległ zmianie.

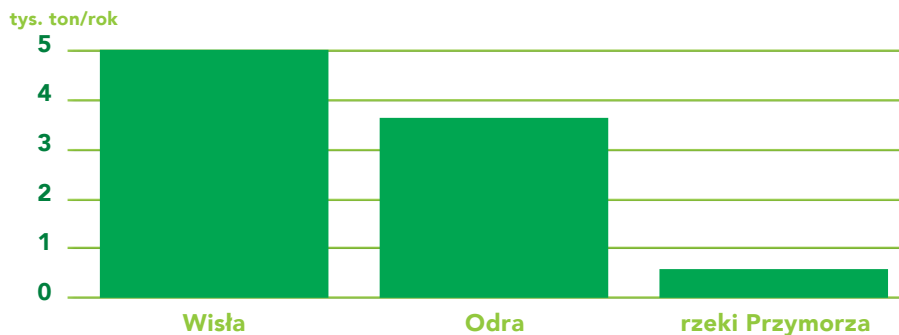
Ponadto, w 2014 r. na podstawie danych z monitoringu rzek w przekrojach przyujściowych Wisły i Odry oraz rzek Przemyśla opracowano bilans ładunków odprowadzanych z lądu do Morza Bałtyckiego.

Prezentowany ładunek jest wyliczony na podstawie odnotowanych stężeń biogenów i zmierzonych przepływów. Tym samym jego wartość w dużej mierze zależy od intensywności opadów i odpływu wód.

Roczny ładunek azotu ogólnego odprowadzonego w 2013 r. do Bałtyku rzekami z terytorium Polski

Roczny ładunek fosforu ogólnego odprowadzonego w 2013 r. do Bałtyku rzekami z terytorium Polski

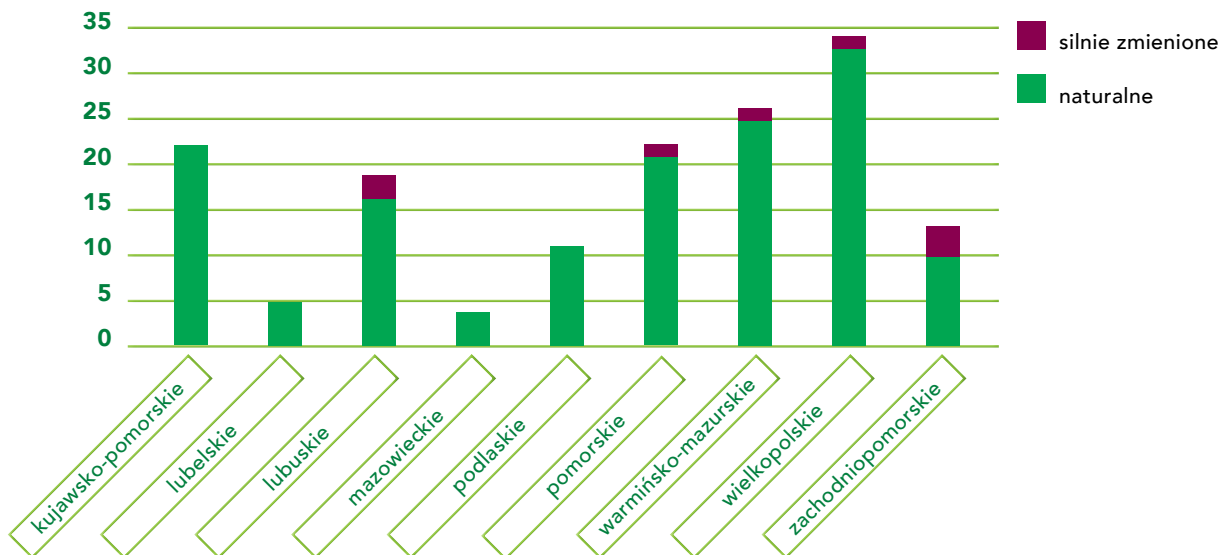

3.2. Badania i ocena jakości wód w jeziorach

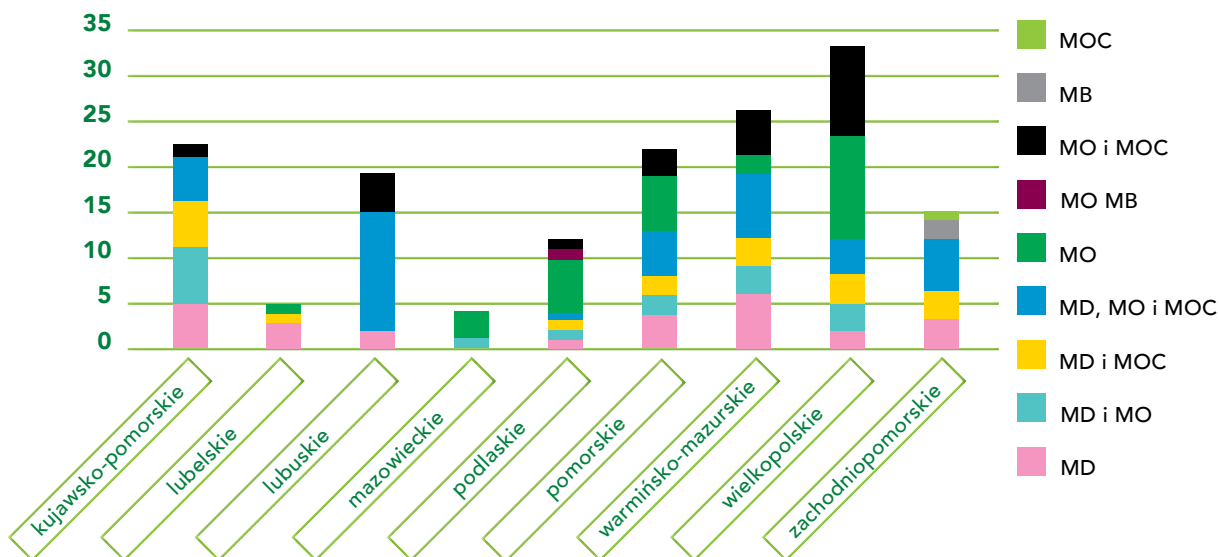
W 2014 r. 9 wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska prowadziło monitoring jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych (JCWP jeziornych). Łącznie wykonano badania 156 jezior. Ilość monitorowanych JCWP jeziornych w poszczególnych województwach uzależniona była od ich zagęszczenia.

JCWP jeziorne monitorowane w 2014 r.

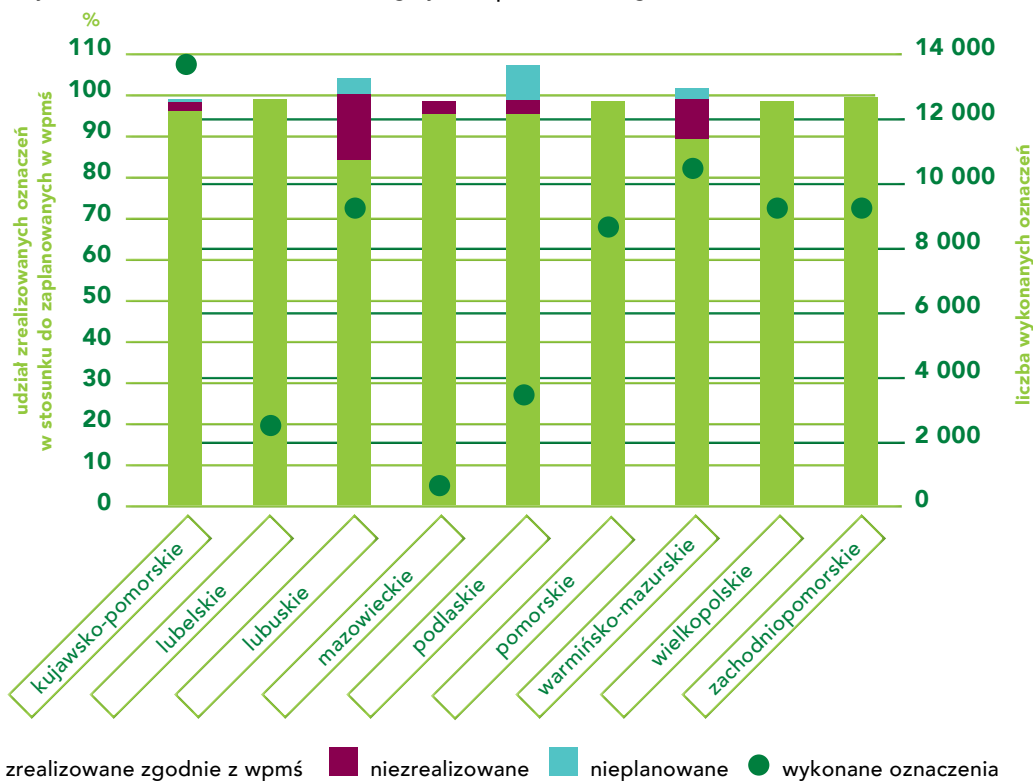
Rodzaje monitoringu jezior realizowane w punktach pomiarowo-kontrolnych w 2014 roku (gdzie: MD – monitoring diagnostyczny, MO – monitoring operacyjny, MB – monitoring badawczy, MOC – monitoring obszarów chronionych)

Badania w celu określenia stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego całego jeziora prowadzone były, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych¹⁸, w jednym reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym (ppk). Badania te obejmowały monitoring diagnostyczny (101 ppk), operacyjny (111 ppk), badawczy (3 ppk) oraz monitoring stanu JCWP jeziornych w ramach monitoringu obszarów chronionych (84 ppk).

W 2014 r. cztery wojewódzkie inspektoraty zrealizowały w 100% badania zaplanowane w wojewódzkich programach monitoringu środowiska do wykonania w ramach monitoringu jezior. Pozostałe wojewódzkie inspektoraty, z dwoma wyjątkami, wykonały planowane oznaczenia w ponad 90%. Podsumowanie realizacji programów pomiarowych przez wojewódzkie inspektoraty przedstawiono na poniższym wykresie.

Realizacja oznaczeń w ramach monitoringu jezior prowadzonego w 2014 roku

¹⁸ (Dz.U. z 2013r., poz. 1558).

Najczęściej nie były realizowane oznaczenia wskaźników z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych, substancji priorytetowych w dziedzinie polityki wodnej oraz wskaźników innych substancji zanieczyszczających. Podstawowym problemem wskazywanym przez wojewódzkie inspektoraty, który przyczynił się do niewykonania tych badań był brak wystarczających środków finansowych.

W 2014 r. wykonano ocenę jezior badanych w latach 2010-2013¹⁹. Ocena ta została opracowana na podstawie pozytywnie zweryfikowanych danych pozyskanych w ramach monitoringu środowiska prowadzonego przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska w latach 2010-2013 z uwzględnieniem nowych granic wskaźników biologicznych. Przy opracowaniu oceny jezior zastosowano regułę dziedziczenia, polegającą na zestawieniu danych z monitoringu jezior niezagrożonych nieosiągnięciem przypisanych im celów środowiskowych z sześciu kolejnych lat, a jezior zagrożonych – z trzech kolejnych lat.

Ze względu na przeprowadzoną przez zarządzającego wodami w Polsce weryfikację wyznaczenia silnie zmienionych JCW powierzchniowych ich ilość różni się od ilości prezentowanej w latach poprzednich.

¹⁹ Ocena została wykonana w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1 545) oraz decyzję Komisji (2013/480/UE) z dnia 20 września 2013 r. ustanawiającą, na podstawie dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, wartości liczbowe do celów klasyfikacji w systemach monitorowania państw członkowskich będące wynikiem ćwiczenia interkalibracyjnego, i uchylającą decyzję 2008/915/WE (Dz.U. L 266 z 8.10.2013, str. 1).

Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych monitorowanych w latach 2010-2013 wraz z ekstrapolacją oceny stanu lub potencjału ekologicznego na pozostałe niemonitorowane JCWP

oceny jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych		DORZECZE					
		WISŁA	ODRA	NIEMEN	PREGOŁA	ŚWIEŻA	ŁĄCZNIE
KLASYFIKACJA STANU EKOLOGICZNEGO	BARDZO DOBRY	38	33	12	6	0	89
	DOBRY	91	62	11	11	0	175
	UMIARKOWANY	104	86	7	21	1	219
	SŁABY	56	48	0	14	0	118
	ZŁY	50	53	0	17	0	120
	CO NAJMNIEJ DOBRY*	68	22	4	12	0	106
	PONIŻEJ DOBREGO*	54	14	1	19	0	88
	LICZBA OCENIONYCH NATURALNYCH JCWP	461	318	35	100	1	915
KLASYFIKACJA POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO	MAKSYMALNY	1	7	0	0	0	8
	DOBRY	3	11	0	1	0	15
	UMIARKOWANY	11	21	0	0	0	32
	SŁABY	2	15	0	0	0	17
	ZŁY	2	36	0	0	0	38
	CO NAJMNIEJ DOBRY*	0	7	0	0	0	7
	PONIŻEJ DOBREGO*	1	5	0	0	0	6
	LICZBA OCENIONYCH SILNIE ZMIENIONYCH JCWP	20	102	0	1	0	123
KLASYFIKACJA STANU CHEMICZNEGO	DOBRY	109	53	7	23	0	192
	PONIŻEJ DOBREGO	1	34	0	0	0	35
	LICZBA OCENIONYCH JCWP	110	87	7	23	0	227
OCENA STANU JCWP	DOBRY	41	19	6	9	0	75
	ZŁY	281	291	9	71	1	653
	LICZBA OCENIONYCH JCWP	322	310	15	80	1	728

* dotyczy wyłącznie wyników ocen opracowanych w wyniku ekstrapolacji lub oceny eksperckiej

Ocena JCWP jezior monitorowanych w latach 2010-2013 została uzupełniona o ekspercką ocenę stanu lub potencjału ekologicznego pozostałych jezior wykonaną na zamówienie Głównego Inspektoratu przez IOŚ-PIB.

3.3. Badania jakości wód przejściowych i przybrzeżnych oraz Morza Bałtyckiego

W 2014 r. realizowano równoległe dwa programy monitoringu:

- monitoring strefy płytkowodnej Bałtyku w obrębie wód przejściowych i przybrzeżnych wykonywany przez wojewódzkie inspektoraty w Szczecinie, Gdańsku i Olsztynie:
  - ▶ monitoring wód przejściowych,
  - ▶ monitoring wód przybrzeżnych w strefie do jednej mili morskiej,
- monitoring strefy głębokomorskiej Bałtyku uwzględniający wytyczne HELCOM COMBINE oraz HELCOM MORS:
  - ▶ monitoring strefy głębokowodnej,
  - ▶ uzupełniający program badań strefy przybrzeżnej, zatok i zalewów.

W 2014 r. badania jakości wód przejściowych i przybrzeżnych prowadzone były wg programu monitoringu diagnostycznego, operacyjnego i badawczego, w ramach których badane były parametry biologiczne, elementy jakości fizykochemicznej oraz chemicznej. Poboru prób na wodach przejściowych i przybrzeżnych wojewódzkie inspektoraty dokonały w 33 punktach i stanowiskach badań na wodach przejściowych i 16 punktach i stanowiskach badań na wodach przybrzeżnych.

W 2014 r. wykonano oraz opublikowano ocenę stanu wód przejściowych i przybrzeżnych badanych w 2013 r. w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora oraz rozporządzenie Ministra Środowiska²⁰.

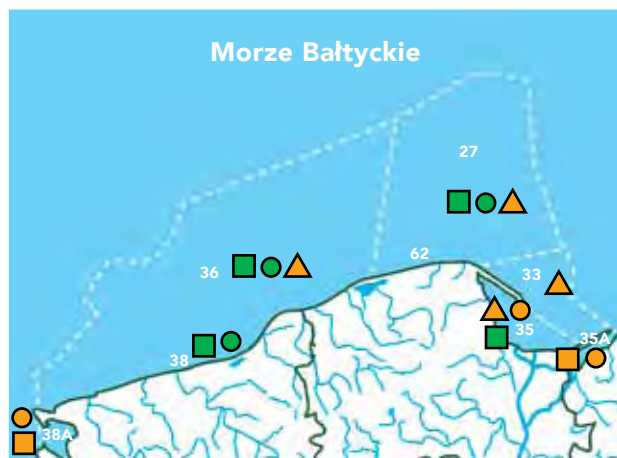
W ramach monitoringu strefy głębokomorskiej (8 stacji badawczych w rejonie Głębi Gotlandzkiej, Bornholmskiej i Gdańskiej) oraz uzupełniającego programu badań strefy przybrzeżnej, zatok i zalewów (17 stacji badawczych w rejonie Zatoki Gdańskiej i Pomorskiej, Zalewu Wiślanego i Szczecińskiego) wykonano pomiary parametrów fizycznych oraz pobrano próby i wykonano analizy chemiczne w wodach polskiej strefy głębokomorskiej Bałtyku w zakresie zawartości soli biogenicznych oraz określono warunki tlenowe. Przygotowując się do wdrożenia nowych metodyk UE po raz pierwszy pobrano próby wody morskiej na zawartość farmaceutyków. Pobrano także próby do oznaczeń zmiennych biologicznych (fitoplanktonu, zooplanktonu, makrozoobentosu, fitobentosu oraz ichtiofauny) w ramach realizacji zobowiązań Polski względem ustaleń z HELCOM na podstawie zrewidowanego programu monitoringu Morza Bałtyckiego HELCOM COMBINE uwzględniającego nowe wymagania ramowej dyrektywy ws. strategii morskiej²¹.

²⁰ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 roku w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1 545).

²¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (Dz.U. L 164 z 25.06.2008, str. 19).

W 2014 r. opracowano dane dotyczące monitoringu Bałtyku z rejsów wykonanych w 2013 r. oraz wykonano i opublikowano ocenę stanu środowiska morskiego Bałtyku pt.: „Ocena stanu środowiska morskiego polskiej strefy ekonomicznej Bałtyku na podstawie danych monitoringowych z roku 2013 na tle dziesięciolecia 2003-2012”. Dokonano oceny danych hydrochemicznych oraz biologicznych za rok 2013.

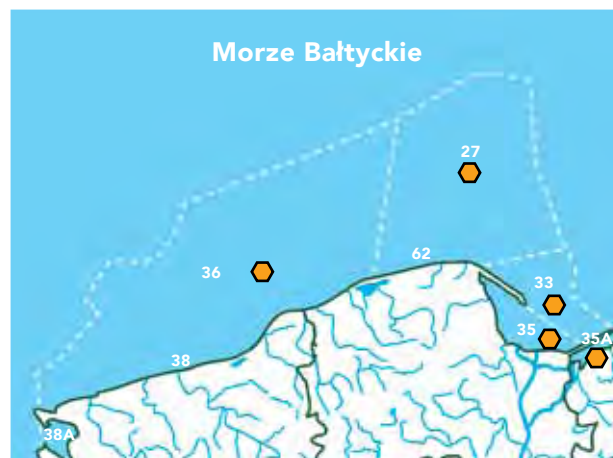
Ocena cechy C8
(substancje zanieczyszczające i efekty związane z zanieczyszczeniami) w wydzielonych akwenach polskiej strefy Bałtyku w 2013 r.

stan dobry   stan poniżej dobrego

		TZO
		metale
		radionuklidy

Ocena stanu eutrofizacji
(cecha C5)
w wydzielonych podakwenach polskiej strefy Bałtyku w 2013 r.

stan poniżej dobrego

	Eutrofizacja
--	--------------

Dane fizyko-chemiczne oraz dane w zakresie zawartości trwałych zanieczyszczeń organicznych oraz metali ciężkich w tkankach organizmów i osadach dennych za rok 2013 przekazano w 2014 r. do bazy danych HELCOM. Ponadto dane uzyskane w ramach programu monitoringu Bałtyku zostały udostępnione Europejskiej Agencji Środowiska.

W 2014 r. Główny Inspektorat zlecał prace na rzecz udziału w europejskim ćwiczeniu interkalibracyjnym metod oceny stanu ekologicznego wód przejściowych i przybrzeżnych w ramach wdrażania Ramowej

Dyrektwy Wodnej jak również kontynuował prace w zakresie zapewnienia obsługi merytorycznej projektów HELCOM MORE, CORESET II oraz FISH-PRO.

Główny Inspektor opracował projekt programu monitoringu wód morskich zgodnie z zapisami art. 155c ustawy z 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.) oraz zrewidowanego programu monitoringu Morza Bałtyckiego HELCOM COMBINE.

3.4. Badania i ocena osadów dennych w rzekach i jeziorach

W 2014 r. do badań osadów dennych pobrano łącznie 387 próbek, z czego:

- 255 próbek osadów rzecznych,
- 90 próbek osadów jeziornych,
- 20 próbek osadów z kanałów wodnych,
- 22 próbki osadów ze zbiorników zaporowych.

W ramach programu monitoringu we wszystkich próbkach zostały laboratoryjnie oznaczone zawartości 23 pierwiastków głównych i śladowych, 16 wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), siedmiu kongenerów polichlorowanych bifenyli (PCB), pentachlorobenzenu i heksachlorobenzenu oraz 21 pestycydów chloroorganicznych. W 66 wybranych próbkach zbadano zawartość dodatkowych substancji z grupy trwałych zanieczyszczeń organicznych (TZO) oraz fluorków.

Badania osadów rzecznych w połowie lokalizacji nie wykazały zanieczyszczenia pierwiastkami śladowymi. Lokalizacje tych jest o ok. 22% mniej niż w roku 2013, przy tej samej liczbie pobranych próbek w obu latach. Jednocześnie, wzrosła liczba lokalizacji z osadami silnie zanieczyszczonymi, głównie kadmem, z ok. 3% w roku 2013 do 8% w roku 2014. Ocena zanieczyszczenia osadów dennych potwierdziła obecność wysokich zawartości pierwiastków śladowych w osadach niektórych rzek województw małopolskiego i śląskiego. Niskimi zawartościami pierwiastków śladowych wyróżniały się osady rzek województwa podlaskiego. Podobnie jak w 2013 r., przeprowadzone badania potwierdziły występowanie wysokich zawartości TZO przede wszystkim w osadach rzek południowej Polski.

Poddane badaniu osady jeziorne w 2014 r., podobnie jak w latach poprzednich, charakteryzowały się niższymi zawartościami pierwiastków potencjalnie szkodliwych od zawartości tych pierwiastków w osadach rzecznych. Około 36% osadów jeziornych określono jako niezanieczyszczone lub miernie zanieczyszczone pierwiastkami śladowymi i trwałymi zanieczyszczeniami organicznymi. Silne zanieczyszczenie osadów jeziornych było spowodowane wysoką zawartością WWA i metabolitów DDT (dichlorodifenylo-, trichloroetanu).

Zgromadzone dane posłużą do opracowania długoterminowych analiz substancji priorytetowych, wykazujących tendencję do akumulowania się w osadach dennych, co jest wymogiem nałożonym dyrektywą 2008/105/WE w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej oraz dyrektywą 2013/39/UE²².

3.5. Monitoring jakości wód podziemnych

Monitoring jakości wód podziemnych w 2014 r. realizowany był w oparciu o program krajowy, koordynowany przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz pomiary wykonywane przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska.

W 2014 r. w ramach monitoringu operacyjnego w ok. 300 punktach pomiarowych zostały wykonane przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB) na zamówienie Głównego Inspektora badania stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych zagrożonych nieosiągnięciem dobrego stanu. W każdej próbie wód podziemnych wykonano oznaczenia ok. 40 wskaźników fizyko-chemicznych (w tym ok. 30 wskaźników obligatoryjnych), a w części z nich także oznaczenia wskaźników organicznych. Tym samym wykonano pełen zakres badań stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych zaplanowanych do realizacji w 2014 roku.

Na podstawie wyników badań jakości wód podziemnych przeprowadzonych w ramach monitoringu operacyjnego w 2013 r. została opracowana w 2014 r. ocena stanu chemicznego i ilościowego jednolitych części wód podziemnych²³.

Ocena stanu chemicznego wód podziemnych wg danych z 2013 r. została wykonana w odniesieniu do 56 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) uznanych za zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu. Wyniki oceny stanu chemicznego badanych JCWPd, wykazują, że w 43 JCWPd stwierdzono dobry stan chemiczny, a w 13 JCWPd stwierdzono słaby stan chemiczny. Główne czynniki warunkujące słaby stan chemiczny to przekroczenia wartości progowych dla takich wskaźników jak: żelazo, mangan, jon amonowy, azotany, potas, siarczany, wodorowęglany, ogólny węgiel organiczny, sól, wapń, fluor i nikiel, które mogą być spowodowane oddziaływaniami antropogenicznymi. Trzeba jednak zaznaczyć, że wskaźniki takie jak żelazo i mangan mają głównie pochodzenie geogeniczne (naturalne).

²² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/39/UE z dnia 12 sierpnia 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE i 2008/105/WE w zakresie substancji priorytetowych w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 226 z 24.08.2013, str. 1).

²³ Ocena wykonana zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896) oraz z uwzględnieniem wskazówek metodycznych zawartych w poradnikach unijnych.

Wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska wykonały w 2014 r., w ramach wypełniania wymagań dyrektywy „azotanowej”²⁴, badania jakości wód podziemnych w części obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego (tzw. OSN-ach), z uwzględnieniem rozporządzeń dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej w sprawie programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych²⁵.

Na podstawie wyników badań jakości wód podziemnych przeprowadzonych w 2013 r. w obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska oraz wyników badań pochodzących z punktów pomiarowych sieci krajowego monitoringu jakości wód podziemnych zlokalizowanych na ww. obszarach, została opracowana ocena stopnia zanieczyszczenia wód podziemnych związkami azotu pochodzenia rolniczego.

4. Monitoring jakości gleby i ziemi

Ze względu na stosunkowo niewielką zmienność właściwości gleb monitoring ten w ramach programu krajowego prowadzony jest w cyklu pięcioletnim. Badania gleb realizowane są w 216 stałych punktach pomiarowych zlokalizowanych na gruntach ornych całego kraju. W próbach oznaczanych jest ok. 30 wskaźników. W 2014 r. nie prowadzono prac w powyższym monitoringu.

W 2014 r. badania gleb w monitoringu regionalnym jakości gleb były prowadzone przez wojewódzkie inspektoraty we Wrocławiu i Lublinie.

W województwie dolnośląskim badania monitoringowe prowadzono w 134 punktach pomiarowych, na terenie 22 obiektów na terenach objętych ochroną lub bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami.

Natomiast w województwie lubelskim badania monitoringowe prowadzono w 4 punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie Roztoczańskiego Parku Narodowego. Wykonano badania zawartości metali ciężkich i siarki w glebach oraz mchach w sąsiedztwie przebiegających tras komunikacyjnych.

²⁴ Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dz.U L 375 z 31.12.1991, str. 1).

²⁵ Minimalny wymagany zakres badań był zgodny z rozporządzeniem Ministra Środowiska z 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. Nr 241, poz. 2 093).

5. Monitoring przyrody

5.1. Monitoring ptaków, w tym monitoring obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSOP) Natura 2000

W 2014 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska kontynuował realizację programu monitoringu ptaków. Zrealizowane podprogramy podsumowano w poniższej tabeli.

Skrót nazwy grupy	Nazwa podprogramu/skrót podprogramu	Liczba gatunków	Liczba powierzchni	Liczba OSOP
MGRO	Monitoring pospolitych ptaków lęgowych (MPPL)	187	693	121
MGŚ	Monitoring flagowych gatunków ptaków (MFGP)	12	48	27
	Monitoring ptaków mokradeł (MPM)	41	46	25
	Monitoring zimujących ptaków morskich (MZPM)	226	56	28
	Monitoring zimujących ptaków wodnych (MZPW)	65	372	195
	Monitoring ptaków drapieżnych (MPD)	26	49	33
	Monitoring lęgowych sów leśnych (MLSL)	6	39	19
	Łącznie		1 303	448
MGP	Monitoring noclegowisk żurawia ²³ (MNŻ)	1	97	64
	Monitoring noclegowisk gęsi (MNG)	2	99	70
	Łącznie		196	134
MGR	Monitoring orła przedniego (MOP)	1	40	32
	Monitoring orlika grubodziobego (MOG)	1	13	13
	Monitoring rybołowa (MRY)	1	70	53
	Monitoring mewy czarnogłowej (MMC)	1	59	42
	Monitoring łabędzia krzykliwego (MLK)	1	124	81
	Monitoring podgorzałki (MPO)	1	44	33
	Monitoring biegusa zmiennego (schinzii) (MBZ)	1	9	9
	Monitoring kraski (MKR) – drugi rok realizacji	1	34	23
	Monitoring dubelta (MDU) – drugi rok realizacji	1	70	68
	Monitoring ślepowrona (MSL) – drugi rok realizacji	1	13	13
	Monitoring rzadkich dzięciołów (MRD)	2	183	126
	Monitoring wodniczki (MWO) – transekty	1	100	100
	Monitoring wodniczki (MWO) – stanowiska	1	18	18
		Łącznie		777

MGRO – Monitoring gatunków rozpowszechnionych, **MGŚ** – Monitoring gatunków średniolicznych

MGP – Monitoring gatunków przelotnych, **MGR** – Monitoring gatunków rzadkich

²⁶ Prace terenowe dla MNŻ wykonane zostały w 2013 r. Opracowanie i publikacja wyników nastąpiła w 2014 r.

Ogółem w 2014 r. obserwacje przeprowadzono na 2 276 powierzchniach monitoringowych reprezentatywnie wylosowanych w kraju, z czego 1 193 powierzchnie znajdowały się na obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. W stosunku do roku 2013 o 83 zwiększyła się liczba powierzchni, na których prowadzono obserwacje w ramach MGRO i MGS, o 10 powierzchni – w przypadku MGP i o 1 powierzchnię – w przypadku MGR.

► Rozmieszczenie powierzchni próbnych programu MPPL w 2014 r.

● powierzchnie znajdujące się na obszarach specjalnej ochrony ptaków (OSOP) Natura 2000

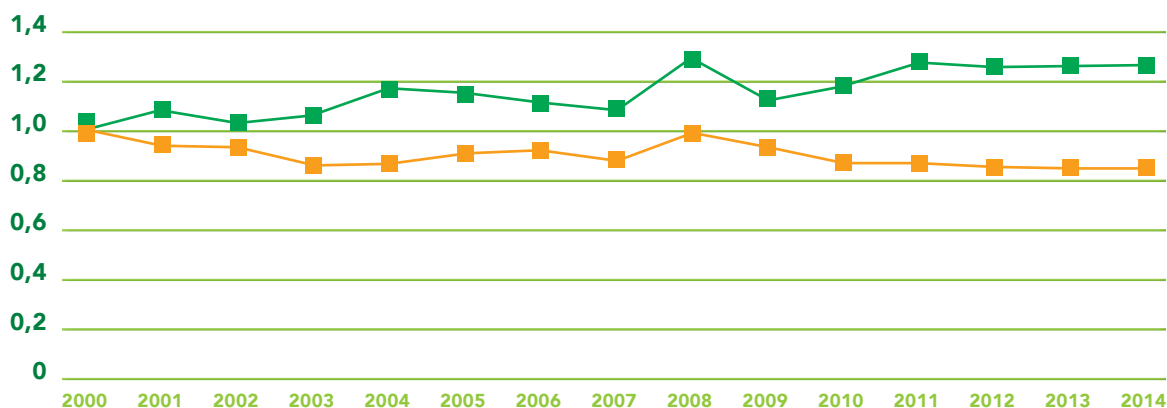
W 2014 r. na podstawie danych uzyskanych z monitoringu MPPL, został wyliczony coroczny wskaźnik ptaków krajobrazu rolniczego FBI 23²⁷ (Farmland Bird Index), który odwzorowuje ogólne zmiany różnorodności biologicznej. W 2014 r. wartość wskaźnika była około 15% mniejszą niż w roku bazowym (2000 r.).

²⁷ Został on zatwierdzony w październiku 2004 roku przez Komisję Europejską jako jeden z oficjalnych wskaźników strukturalnych przemian krajów członkowskich UE (structural indicators). Indeks FBI 23 charakteryzuje liczebność ptaków określoną w stosunku do roku bazowego, którym w przypadku Polski jest rok 2000. Dla roku bazowego przyjmuje wartość 1. Przykładowa wartość wskaźnika wynosząca 0,70 oznacza, że w danym roku FBI jest o 30% niższy niż w roku bazowym. FBI 23 jest średnią geometryczną wskaźników gatunków składowych, do których zaliczane są: bocian biały, czajka, cierniówka, dzierlatka, dudek, dymówka, gawron, kłaskawka, kulczyk, makolągwa, mazurek, ortalon, pliszka żółta, pokląskwa, potrzęszc, pustułka, skowronek, szpak, świergotek łąkowy, trznadel, turkawka i rycyk. W przypadku naszego kraju wskaźnik nie uwzględnia gawrona, jako że kolonie tego gatunku są w granicach obszarów próbnych nieliczne, co nie gwarantuje odpowiedniej wiarygodności obliczeń wskaźnika liczebności tego ptaka.

W 2014 r. opracowano również wskaźnik pospolitych ptaków krajobrazu leśnego FBI 34 (Forest Bird Index), gdzie do analiz wykorzystano dane o występowaniu rozpowszechnionych ptaków lęgowych, zebranych również w ramach programu MPPL. Powyższy wskaźnik został obliczony dla 34 gatunków. W latach 2000-2012 populacja rozpowszechnionych ptaków leśnych wykazywała wyraźne tendencje wzrostowe, a zagregowany wskaźnik przyrastał około 2% rocznie.

Zmiany wartości zagregowanego wskaźnika liczebności ptaków rejestrowanych w ramach podprogramu MPPL w latach 2000-2014

zagregowany wskaźnik liczebności

■ wskaźnik liczebności 22 rozpowszechnionych gatunków ptaków krajobrazu rolniczego

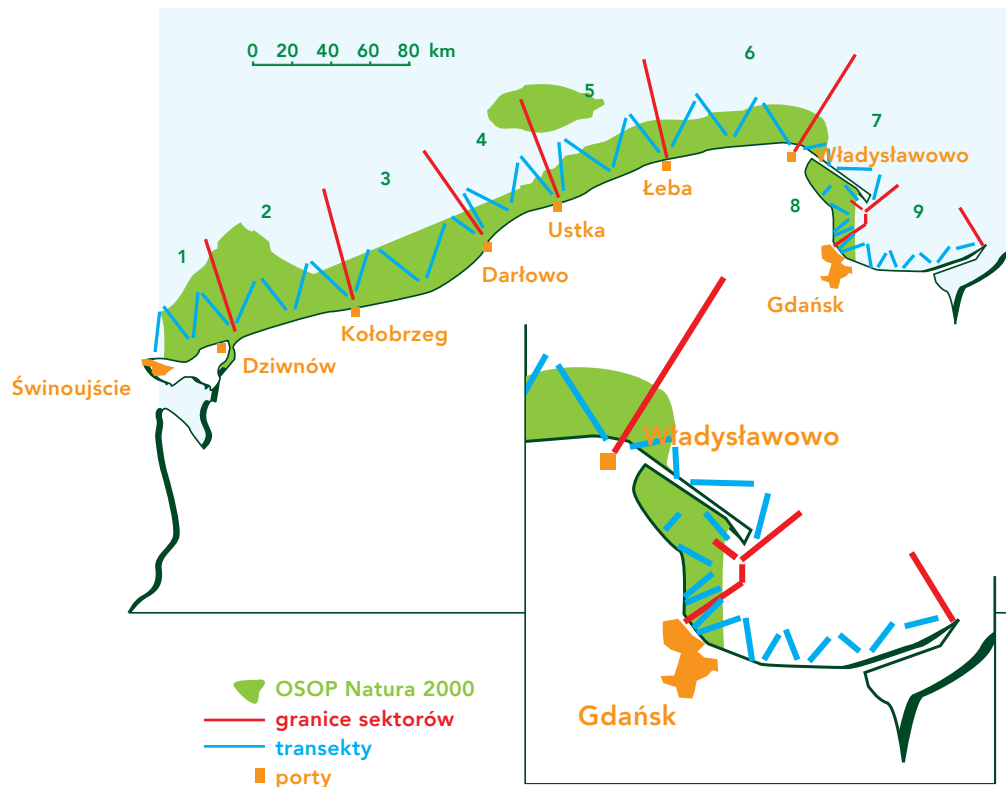
■ wskaźnik liczebności 34 pospolitych gatunków ptaków leśnych

Rok 2014 był czwartym rokiem badań monitoringowych zimujących ptaków nad Morzem Bałtyckim (MZPM), zgodnie z metodyką wypracowaną w 2010 roku. Ich liczebność w ramach HELCOM jest jednym z 48 podstawowych wskaźników (core indicators), które zostały wykorzystane we wstępnej ocenie stanu środowiska polskich wód morskich dla potrzeb wdrożenia dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej²⁸.

W 2014 r. opracowano dwa raporty z przebiegu prac terenowych (wraz z opracowaniem uzyskanych wyników i ich analizą) w ramach realizacji pracy pn.: Monitoring ptaków, w tym monitoring obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 – faza IV, lata 2012-2015. Zaktualizowano stronę internetową i „ptasią bazę danych” o wyniki monitoringu za rok 2014 (<http://monitoringptakow.gios.gov.pl/>).

²⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (Dz.U. L 164 z 25.06.2008, str. 19).

Przebieg transektów MZPM w 2014 r. w obrębie polskiej strefy wód terytorialnych oraz podział na sektory

5.2. Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych

W 2014 r. kontynuowano realizację projektu pt. „Monitoring roślin, zwierząt i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000”. Wykonano badania terenowe oraz opracowano wyniki prac przeprowadzonych w roku 2013 i 2014.

W 2014 r. zakończono terenową część badań monitoringowych zaprojektowanych na lata 2013-2014 (IV faza monitoringu). Wśród monitorowanych w 2014 r. są gatunki i siedliska przyrodnicze zarówno występujące skrajnie rzadko, jak i szeroko rozpowszechnione.

Wszystkie gatunki zwierząt i typy siedlisk monitorowane w 2014 r., z wyjątkiem eutroficznych łąk wilgotnych²⁹, są wymienione w załącznikach Dyrektywy Siedliskowej³⁰. Monitoring eutroficznych łąk, które mają dużą wartość przyrodniczą istotnie dopełni wiedzę o stanie szaty roślinnej w Polsce.

Gatunki i siedliska przyrodnicze objęte monitoringiem w latach 2013-2014

Rodzaj monitoringu	Liczba gatunków lub typów siedlisk przyrodniczych	Liczba stanowisk lub obszarów badawczych	Liczba obszarów Natura 2000, na których prowadzono monitoring
Monitoring siedlisk przyrodniczych			
w 2014 r.	31 typów	1 300 stanowisk	289 obszarów Natura 2000
cały projekt (2013-2014)	38 typów	2 901 stanowisk	661 obszarów Natura 2000
Monitoring gatunków roślin			
w 2014 r.	16 gatunków	208 stanowisk	95 obszarów Natura 2000
cały projekt (2013-2014)	36 gatunków	451 stanowisk	204 obszarów Natura 2000
Monitoring gatunków zwierząt			
w 2014 r.	36 gatunków	819 ³¹ stanowisk	293 obszarów Natura 2000
cały projekt (2013-2014)	52 gatunki	1 342 stanowisk	459 obszarów Natura 2000

W ramach projektu w latach 2013-2014 zrealizowano łącznie 126 obserwacji i ocen gatunków i typów siedlisk przyrodniczych, a badania wykonano na 4 696 stanowiskach. Natomiast w 2014 r. zrealizowano 83 obserwacje i oceny na 2 373 stanowiskach. W 2014 r. monitoring wszystkich gatunków roślin oraz części gatunków zwierząt i typów siedlisk był realizowany zgodnie z wcześniej opracowanymi i opublikowanymi w ramach projektu metodykami. Monitoring pozostałych gatunków zwierząt i typów siedlisk przyrodniczych prowadzony był w taki sam sposób jak w 2013 r. Dla tej grupy w 2014 r. opracowano 2 czwarte tomy przewodników metodycznych.

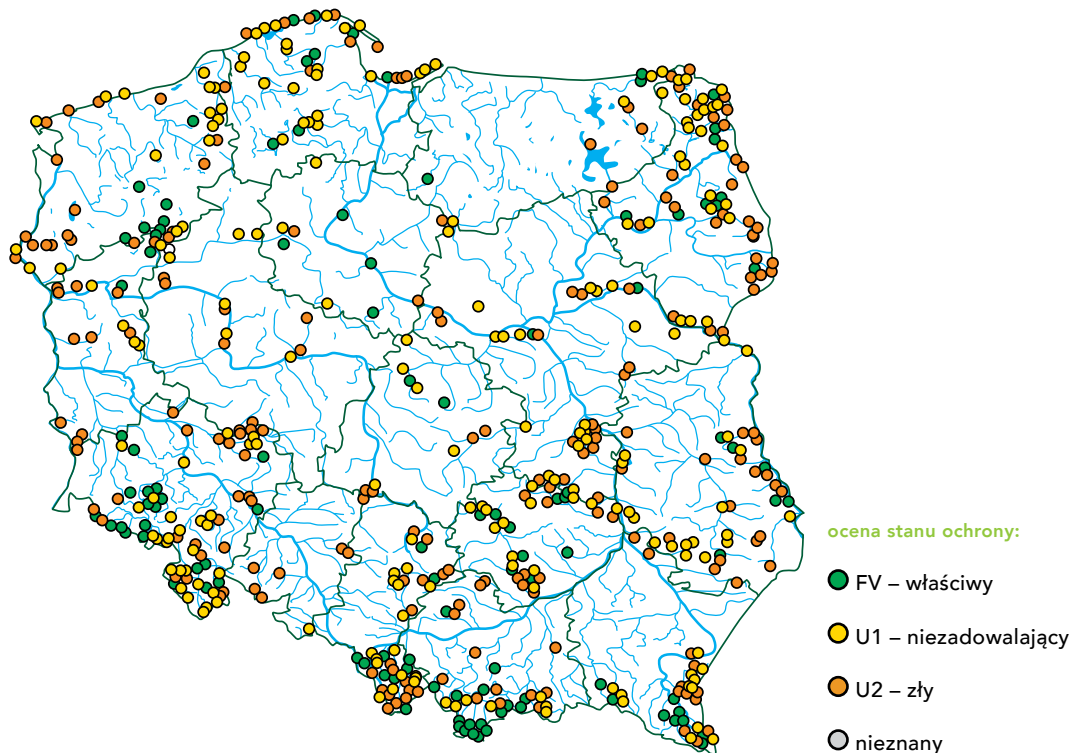
Dodatkowo, tak jak w poprzednich latach, w 2014 r. na każdym stanowisku badawczym zbierano informacje o występowaniu gatunków obcych.

²⁹ Siedlisko to występuje również w innych krajach UE. Nie zostało ono uwzględnione w załączniku, mimo wnioskowania o to przez Polskę, ponieważ ich dodanie do Załącznika I DS wiązałyby się z koniecznością dodania nowych obszarów Natura 2000 w krajach, które już zakończyły proces wyznaczania tej sieci.

³⁰ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, str. 7).

³¹ Niektóre gatunki takie jak wydra i bóbr były monitorowane na tych samych stanowiskach, w tabeli ujęte są one osobno.

Ocena stanu ochrony siedlisk przyrodniczych na podstawie monitoringu w roku 2014

W 2014 r. monitorowano bardzo zróżnicowane ekologicznie typy siedlisk przyrodniczych, zarówno w regionie alpejskim, jak i kontynentalnym. Przeważały siedliska nieleśne (23 typy). Wśród nich badane były wydmy, nadmorskie wrzosowiska, murawy, zbiorniki wodne, dna zbiorników wodnych, zalewane muliste brzegi rzek, wilgotne zagłębienia między wydmami, torfowiska, źródła, piargi i gołoborza, rumowiska czy jaskinie, zarośla kosodrzewiny i wisienki stepowej. Monitorowano również 8 leśnych typów siedlisk: grądy, jaworzyny, dąbrowy, łęgi, bory i lasy bagienne, bór jodłowy, bór chrobotkowy oraz reliktywne lasy sosnowe.

Monitorowano 16 gatunków roślin, w tym 15 naczyniowych. Dwa badane gatunki: ostnica piaskowa i pierwiosnek omączony nie są wymienione w załącznikach Dyrektywy Siedliskowej, natomiast znajdują się

na czerwonej liście roślin naczyniowych w Polsce. Monitorowane gatunki roślin związane były z różnymi typami siedlisk.

W ramach monitoringu zwierząt badano przede wszystkim bezkręgowce (27 gatunków, w tym najwięcej, bo aż 16 gatunków motyli). Z pośród kręgowców badano 7 gatunków ssaków (kozica, świstak, żubr, suseł perełkowany, niedźwiedź, wilk i ryś) i 2 gatunki gadów (żółw błotny i wąż Eskulapa). W 2014 r. wstępnie opracowano nową metodykę i sposób organizacji monitoringu gatunków rysia i wilka. Zebrano też dostępne dane dotyczące stanu ochrony wilka i rysia, w tym o rozmieszczeniu poprzez rozesłanie ankiet do nadleśnictw oraz wykorzystanie danych Polskiego Związku Łowieckiego.

Jednym z efektów prac w 2014 r. była również weryfikacja wskazań do dalszego prowadzenia monitoringu. W czerwcu 2014 r. w Kroczycach odbyła się czwarta edycja warsztatów szkoleniowych „Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych” dla służb ochrony przyrody, na których przedstawiono m.in. zasady planowania monitoringu na potrzeby Państwowego Monitoringu Środowiska i na potrzeby planu zadań ochronnych, z uwzględnieniem elementów wspólnych i różnic oraz sposób oceny stanu ochrony wybranych gatunków i identyfikacji wybranych siedlisk przyrodniczych.

W 2014 r. Główny Inspektorat opublikował 12 numer Biuletynu Monitoringu Przyrody prezentujący główne dane zawarte w raporcie dla Komisji Europejskiej z wdrażania Dyrektywy Siedliskowej w części dotyczącej stanu ochrony, a także jego sporządzenia.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, jako współbeneficjent, kontynuował uczestnictwo w projekcie pn. „Stacyczny monitoring akustyczny morświnów bałtyckich – SAMBAH” z udziałem wszystkich państw rejonu Morza Bałtyckiego. Celem projektu jest oszacowanie liczebności, zagęszczenia i rozmieszczenia morświnów w Morzu Bałtyckim, a także identyfikacja potencjalnych siedlisk przez nie preferowanych.

5.3. Monitoring lasów

Główny Inspektor realizował program monitoringu lasów zgodnie z zasadami metodycznymi określonymi w Międzynarodowym Programie Koordynującym ICP-Forests funkcjonującym w ramach Konwencji w sprawie transgranicznego zanieczyszczania powietrza na dalekie odległości.

Monitoring lasów prowadzony był w oparciu o sieć stałych powierzchni obserwacyjnych (SPO) założonych w drzewostanach w wieku powyżej 20 lat w lasach wszystkich kategorii własności. W 2014 r. łączna liczba SPO I rzędu wynosiła 2 294 (w tym 2 012 powierzchni czynnych z prowadzonymi obserwacjami i 282 powierzchnie oczekujące), a SPO II rzędu – 148 (w tym 144 powierzchnie czynne i 4 powierzchnie oczekujące).

Główny Inspektorat w 2014 r. odpowiadał za realizację badań stanu zdrowotnego lasów na 1 222 stałych powierzchniach obserwacyjnych I rzędu. Natomiast badania na pozostałych powierzchniach obserwacyjnych I rzędu pozostawały w gestii Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, a badania na powierzchniach obserwacyjnych II rzędu – w gestii Ministerstwa Środowiska.

W ramach badań wykonanych w 2014 r. na SPO I rzędu zostały przeprowadzone obserwacje cech morfologicznych koron drzew (przede wszystkim defoliacja i odbarwienie aparatu asymilacyjnego drzew), obserwacje symptomów uszkodzeń drzew oraz pomiary pierśnic drzew. Wyniki badań z SPO I rzędu wskazują, że stan zdrowotny lasów Polski w porównaniu do roku 2013 nie uległ istotnym zmianom. Udział drzew zdrowych

(defoliacja do 10%) wynosił 11,5% (spadek o 2,2 punktów procentowych), a udział drzew uszkodzonych (defoliacja powyżej 25%) wynosił 18,9% (wzrost o 0,1 punktu procentowego), średnia defoliacja wynosiła 21,9% (wzrost o 0,3 punktu procentowego). Gatunki liściaste charakteryzowały się nieco lepszą kondycją zdrowotną niż gatunki iglaste. Wśród gatunków iglastych najlepszy stan zdrowotny stwierdzono u jodły, a wśród gatunków liściastych najzdrowszy okazał się buk.

W 2014 r. zostało wykonane opracowanie pt. „Stan uszkodzenia lasów w Polsce w 2013 roku na podstawie badań monitoringowych”. Na jego podstawie przygotowano także opracowanie syntetyczne pt. „Stan zdrowotny lasów Polski w 2013 roku” (w wersji polskiej i angielskiej), które zostało opublikowane w serii wydawniczej Biblioteka Monitoringu Środowiska.

Podobnie jak w latach poprzednich wyniki badań stanu zdrowotnego lasów z 2013 r. zostały przesłane za pośrednictwem IBL do Centrum Koordynacyjnego programu ICP-Forests i zostaną opublikowane w raporcie pt. „The Condition of Forests in Europe. 2013 Executive Report”.

5.4. Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego

Program Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego (ZMŚP) był realizowany w 2014 r. na dziewięciu stacjach bazowych: Wigry, Puszcza Borecka, Storkowo, Koniczynka, Kampinos, Święty Krzyż, Szymbark, Biała Góra, Rostocze.

Przedmiotem badań w ramach ZMŚP były zlewnie rzeczne (względnie jeziorne) obejmujące różne typy geoekosystemów reprezentatywnych dla struktur krajobrazowych Polski. Do zlewni badawczych ZMŚP należą: górna Parsęta (Stacja Bazowa Storkowo), Czarna Hańcza (Stacja Bazowa Wigry), jezioro Łękuk (Stacja Bazowa Puszcza Borecka), Struga Toruńska (Stacja Bazowa Koniczynka), Kanał Olszowiecki (Stacja Bazowa Kampinos), Bystrzanka (Stacja Bazowa Szymbark), jezioro Gardno (Stacja Bazowa Biała Góra), zlewnia w centralnej części Gór Świętokrzyskich (Stacja Bazowa Święty Krzyż), zlewnia rzeki Świerszcz (Stacja Bazowa Rostocze).

Stacje bazowe realizowały w 2014 r. program badawczo-pomiarowy ZMŚP obejmujący badania elementów abiotycznych i biotycznych badanych geoekosystemów, takich jak: pomiary meteorologiczne, badania chemizmu powietrza i opadów atmosferycznych, badania wód powierzchniowych i podziemnych, badania chemizmu roztworów glebowych, badania uszkodzeń drzew i drzewostanów, badania chemizmu opadu podkoronowego i spływu po pniach, badania chemizmu opadu organicznego oraz badania epifitów nadrzecznych (porostów) i fauny epigeicznej jako bioindykatorów zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym.

Ponadto w 2014 r. wykonano kartowanie glebowe w stacji bazowej Szymbark oraz kartowanie fitosocjologiczne w stacji bazowej Storkowo, a także przeprowadzono międzylaboratoryjne badania porównawcze metod oznaczania składników chemicznych w próbkach wody oraz szkolenie przedstawicieli stacji bazowych ZMŚP.

W 2014 r. zostało także opracowane sprawozdanie o stanie geoekosystemów Polski w roku 2013.

6. Monitoring hałasu

Zgodnie z programem PMŚ na lata 2013-2015, wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska kontynuowały w 2014 r. wykonywanie pomiarów hałasu komunikacyjnego oraz przemysłowego³². Pomiarami zostały objęte przede wszystkim źródła komunikacyjne, w tym drogi, linie kolejowe, tramwajowe oraz lotniska (na których nie były wykonywane obowiązkowe mapy akustyczne).

Wyznaczanymi wskaźnikami poziomu hałasu przemysłowego były poziomy $L_{Aeq D}$ ³³ oraz $L_{Aeq N}$ ³⁴, których wartości są wykorzystywane do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska. Badania w zakresie hałasu przemysłowego wykonywane były jako planowane oraz jako interwencje w odpowiedzi na skargi mieszkańców na hałaśliwą działalność. Dodatkowo, niektóre inspektoraty wykonywały pomiary hałasu drogowego, lotniczego oraz kolejowego.

Ponadto w wybranych punktach kontynuowano pomiary do wyliczenia wartości poziomów długookresowych L_{DWN} ³⁵ oraz L_N ³⁶, których wartości mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem.

Oceny zagrożenia środowiska hałasem dokonuje się w ramach 5-letnich cykli, w których na potrzeby oceny kumuluje się wyniki z kolejnych lat. Rok 2014 był trzecim rokiem cyklu na lata 2012-2016. W 2014 r. w ramach kontroli wykonano 29 834 pomiary, natomiast dla potrzeb monitoringu środowiska wykonano 91 540 pomiarów obejmujących parametry akustyczne i pozaakustyczne.

Do końca marca 2014 r. wojewódzkie inspektoraty przekazały do Głównego Inspektoratu wyniki pomiarów własnych wykonanych w 2013 r. wraz z danymi pozyskanymi od innych podmiotów gospodarczych, zgromadzone w wojewódzkich akustycznych bazach danych (OPH). Jednocześnie w 2014 r. wojewódzkie inspektoraty nadal gromadziły mapy akustyczne, które zostały wykonane z opóźnieniem przez podmioty prawnie zobligowane do ich wykonania. Wojewódzkie inspektoraty gromadziły również wyniki okresowych pomiarów wykonywanych przez zarządzających drogami, liniami kolejowymi i lotniskami.

³² zgodnie z art. 117 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1 232 z późn. zm.).

³³ $L_{Aeq D}$ – równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6 do godz. 22) – art. 112a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1 232 z późn. zm.).

³⁴ $L_{Aeq N}$ – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22 do godz. 6) – art. 112a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1 232 z późn. zm.).

³⁵ L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6 do godz. 18), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18 do godz. 22) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22 do godz. 6) – art. 112a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1 232 z późn. zm.).

³⁶ L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22 do godz. 6) – art. 112a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1 232 r., z późn. zm.).

Na podstawie zgromadzonych wyników pomiarów wojewódzcy inspektorzy wykonali oceny klimatu akustycznego w województwach za 2013 r. Natomiast Główny Inspektor wykonał ocenę w skali kraju na podstawie wszystkich zgromadzonych danych.

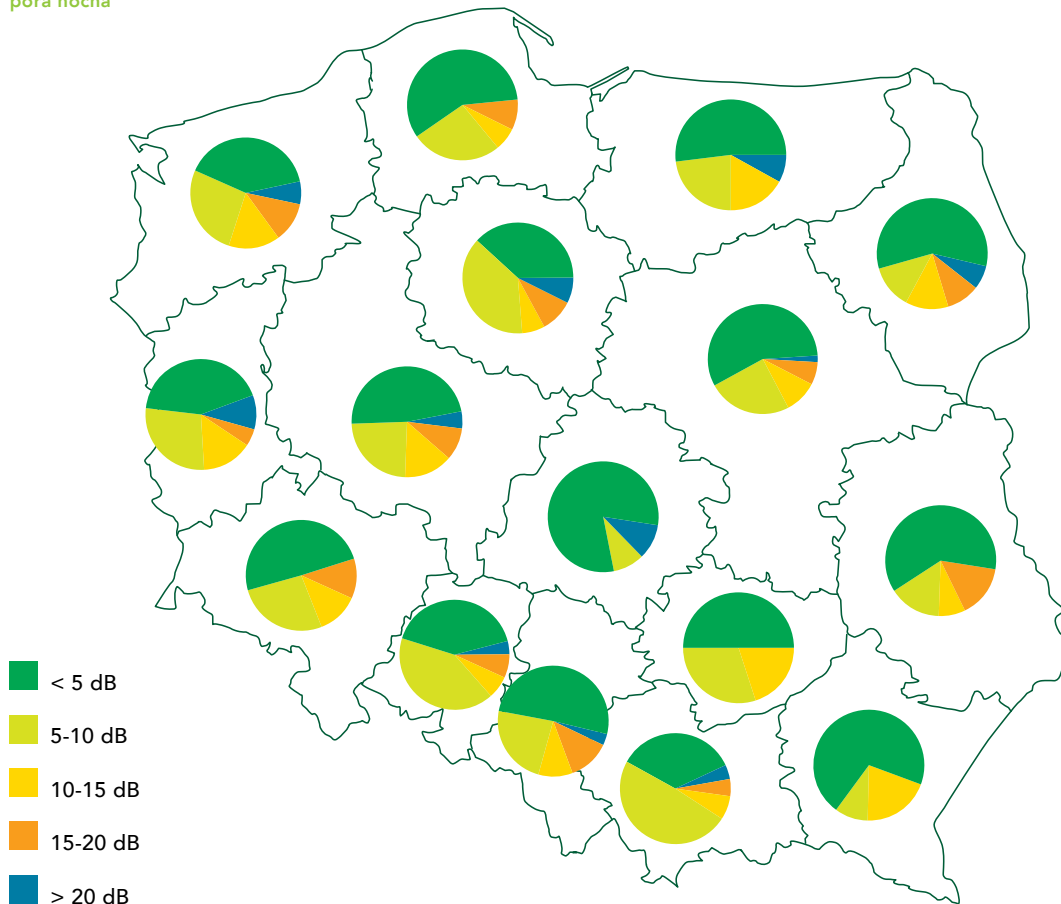
Do oceny klimatu akustycznego na terenie Polski w latach 2012-2013, oprócz pomiarów wykonywanych przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska wykorzystano również pomiary:

- hałasu drogowego i kolejowego wykonane przez IOŚ-PIB,
- wykonane przez prowadzących instalację oraz użytkowników urządzeń na podstawie art. 147 ustawy Prawo ochrony środowiska, przekazane wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska na podstawie art. 149 ustawy Prawo ochrony środowiska,
- wykonywane przez zarządzających drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem na podstawie art.175 ustawy Prawo ochrony środowiska, przekazane na podstawie art. 177 Prawo ochrony środowiska wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

W latach 2012-2013 spośród 2138 zakładów (działalności) objętych kontrolą 36,9% przekraczało dopuszczalne poziomy hałasu. Procentowy udział liczby skontrolowanych zakładów przekraczających poziomy dopuszczalny w porze nocy w odniesieniu do ogólnej liczby zakładów przekraczających normy wyniósł 53,6%. Największy udział uciążliwych dla środowiska zakładów (działalności) w ogólnej liczbie skontrolowanych zakładów w latach 2012-2013 występował w województwach lubuskim i dolnośląskim.

▶ Udział procentowy przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku wyrażonych wskaźnikiem $L_{Aeq,N}$ (dB), zmierzonych wokół zakładów przemysłowych w poszczególnych klasach przekroczeń wg województw w latach 2012-2013

pora nocna

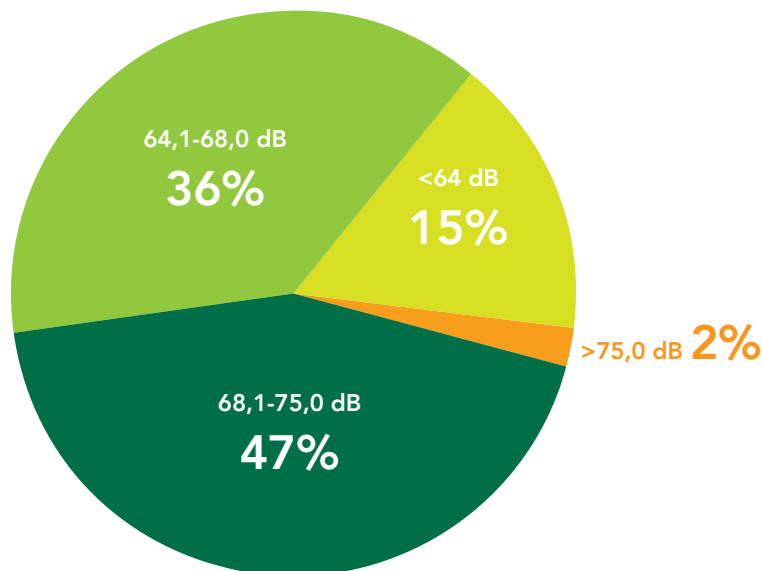
Badania hałasu drogowego były wykonywane:

- przy źródle, w ramach których zbierane są dane na temat charakterystyki źródła, jego zmienności w czasie (wskaźniki L_{AeqD} i L_{AeqN}). Badania te prowadzone są w celu znalezienia najbardziej uciążliwych akustycznie odcinków dróg,
- w środowisku zamieszkania przy elewacjach budynków mieszkalnych mające na celu znalezienie terenów o dużej uciążliwości akustycznej (wskaźniki L_{AeqD} i L_{AeqN}),
- jako długookresowe monitoringowe badania hałasu w środowisku (wskaźniki L_{DWN} i L_N).

Wyniki krótkookresowych badań emisji z dróg przeprowadzonych w okresie 2012-2013 wskazują, że 2/3 spośród zbadanych 448 odcinków dróg charakteryzowało się emisją powyżej 65 dB w porze dnia, a 78% dróg charakteryzowało się emisją powyżej 56 dB w porze nocy. Przekroczenia poziomów dopuszczalnych porze dziennej stwierdzono w 54% spośród 539 punktów obserwacyjnych na terenach chronionych przed hałasem, a w porze nocy w 57%.

Długookresowymi pomiarami emisji hałasu drogowego w okresie 2012-2013 objęto 115 odcinków dróg, z czego około 60% charakteryzowało się emisją powyżej 65 dB dla wskaźnika L_{DWN} . Długookresowe pomiary hałasu drogowego na terenach mieszkalnych wykonano w 591 punktach pomiarowych. W 58% punktów pomiarowych w porze dnia i 64% punktów pomiarowych w porze nocy nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku.

► Rozkład pomiarów poziomu dźwięku wykonanych przy drogach wojewódzkich dla wskaźnika L_{DWN}

Badania hałasu kolejowego wykonywane były w 8 województwach. Pomiary na terenach chronionych przed hałasem wykazały, że w 25% punktów pomiarowych w porze dnia przekroczone były poziomy dopuszczalne, a w 67% punktów pomiarowych przekraczała 56 dB w porze nocy.

Hałas lotniczy badano wokół 6 lotnisk cywilnych i jednego lotniska wojskowego. Badania te wykazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku tylko dla 2% punktów pomiarowych w porze dnia i dla 3% punktów pomiarowych w porze nocy.

7. Monitoring pól elektromagnetycznych

Wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska w 2014 r. wykonały pomiary poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (PEM), rozpoczynając trzeci trzyletni cykl pomiarowy obejmujący lata 2014-2016.

Pomiary wykonano w przedziale częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz³⁷.

Pomiary wykonano łącznie w 720 punktach w tym:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tysięcy – 240 pkt,
- w pozostałych miastach – 240 pkt,
- na obszarach wiejskich – 240 pkt.

i tym samym w pełni zrealizowano program PMŚ w zakresie monitoringu PEM.

Odstępstwa od programu dotyczyły jedynie zmian lokalizacji niektórych punktów pomiarowych, ze względu na zmianę infrastruktury w bezpośrednim otoczeniu punktów.

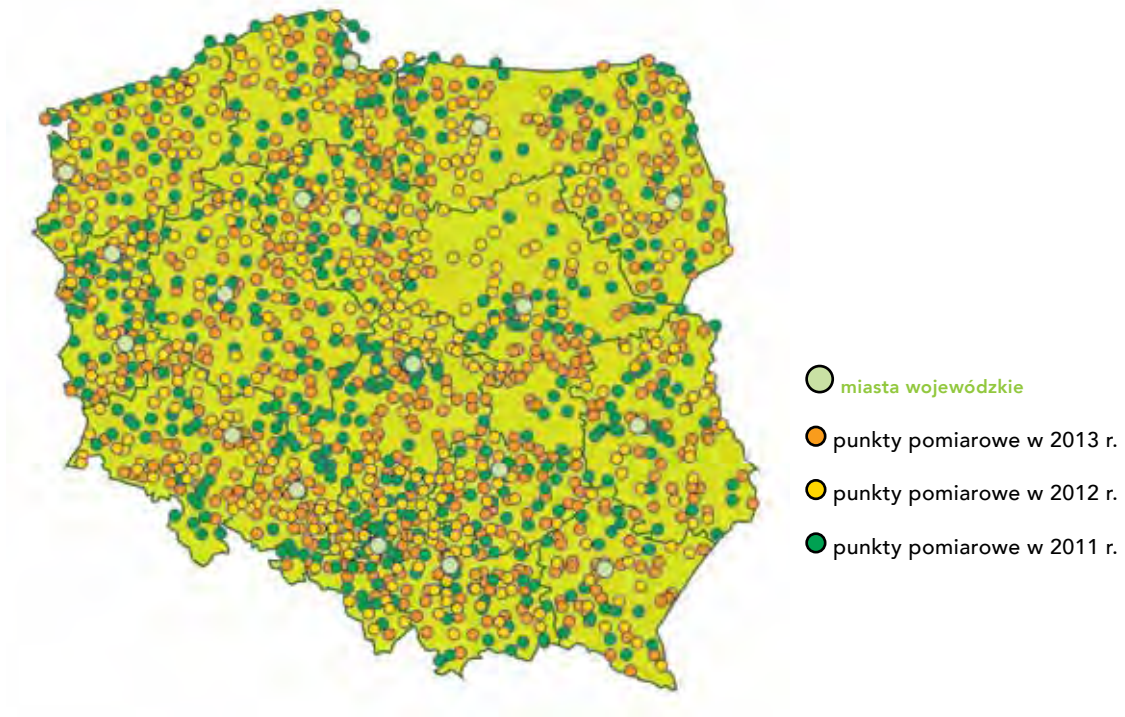
W 2014 r. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wykonał ocenę poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dla Polski, w oparciu o wyniki pomiarów z 2 146 punktów pomiarowych wykonanych przez wojewódzkie inspektoraty w drugim trzyletnim cyklu pomiarowym obejmującym lata 2011-2013. Średnia arytmetyczna wszystkich wyników wykonanych w drugim trzyletnim cyklu pomiarowym, dla miejsc dostępnych dla ludności, wynosi 0,29 V/m, co stanowi 4% wartości dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych (7 V/m), określonego prawem.

Najwyższe zmierzone w 2013 r. wartości poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku wyniosły odpowiednio: w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tysięcy – 2,43 V/m, w pozostałych miastach – 1,48 V/m i na obszarach wiejskich – 1,01 V/m. Potwierdza to brak zagrożenia powodowanego nadmiernym natężeniem PEM w środowisku.

³⁷ Zgodnie z art. 123 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1 232, z późn. zm.) i rozporządzeniami wykonawczymi.

■ Lokalizacja punktów, w których były wykonywane pomiary monitoringowe poziomów pól elektromagnetycznych w latach 2011-2013

8. Monitoring promieniowania jonizującego

W 2014 r. w ramach monitoringu promieniowania jonizującego realizowano poniższe programy:

- wykonywanie pomiarów na stacjach wczesnego wykrywania skażeń promieniotwórczych IMGW-PIB,
- monitoring stężenia ^{137}Cs w glebie,
- monitoringu skażeń promieniotwórczych wód powierzchniowych i osadów dennych.

Na 9 stacjach wczesnego wykrywania skażeń promieniotwórczych IMGW-PIB w 2014 r. prowadzone były odpowiednio pomiary mocy dawki promieniowania gamma na wysokości 1 m od podłoża, średnich dobowych aktywności aerozoli powietrza, aktywności beta opadu całkowitego, aktywności ^{137}Cs i wybranych naturalnych radioizotopów gamma promieniotwórczych oraz aktywności ^{90}Sr opadu całkowitego. Wyniki prowadzonych pomiarów wskazują na utrzymywanie się wartości mierzonych parametrów w granicach wartości notowanych w latach ubiegłych.

Monitoring stężenia ^{137}Cs w glebie prowadzony jest w 2-letnim cyklu pomiarowym. Jesienią 2014 r. wykonano pobór prób w 254 punktach pomiarowych o stałych lokalizacjach na obszarze całego kraju. Próbkę gleb zostały pobrane z warstwy powierzchniowej o grubości 10 cm, oraz dodatkowo pobrano 10 próbek z warstwy o grubości 25 cm.

W ramach monitoringu skażeń promieniotwórczych wód powierzchniowych i osadów dennych w 2014 r. pobrano dwukrotnie – w sezonie wiosennym i jesiennym – próbki wody i osadów dennych w 18 punktach, zlokalizowanych w dorzeczu Wisły (7 punktów poboru), w dorzeczu Odry (5 punktów poboru) i w wybranych jeziorach (6 jezior). W pobranych próbkach wykonano analizy ^{137}Cs i ^{90}Sr w wodach oraz ^{137}Cs , ^{238}Pu i $^{239,240}\text{Pu}$ w osadach dennych. Uzyskane wyniki pozwalają na stwierdzenie, że skażenie wód powierzchniowych ^{137}Cs i ^{90}Sr jest niewielkie i kształtuje się na poziomie z lat ubiegłych. Również skażenie ^{137}Cs i $^{239,240}\text{Pu}$ osadów dennych pozostaje na niskim poziomie.

Uzyskane wyniki monitoringu powietrza, wód, osadów i gleb wskazują, że nie wystąpiły nowe uwolnienia izotopów promieniotwórczych do środowiska.

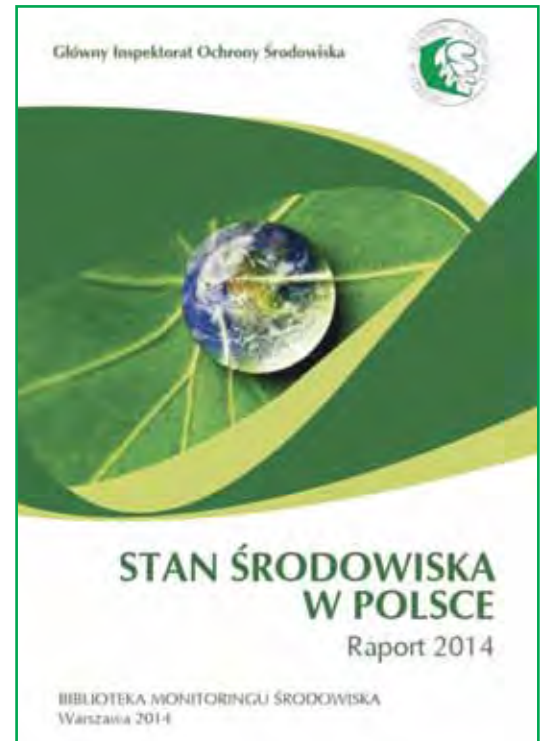

9. Oceny i prognozy

W 2014 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska, realizując ustawowy obowiązek³⁸, zakończył prace i opublikował kolejny wieloletni raport o stanie środowiska w Polsce pt. „Stan środowiska w Polsce. Raport 2014”. Raport zawiera ocenę wszystkich komponentów środowiska i oddziaływań objętych wieloletnim programem Państwowego Monitoringu Środowiska. Struktura raportu w rozdziałach tematycznych opiera się na przyczynowo-skutkowym modelu prezentacji zagadnień środowiskowych. Podstawę do prezentacji stanu środowiska stanowią zweryfikowane dane i informacje uzyskane w ramach realizacji zadań Państwowego Monitoringu Środowiska wykonywanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska. W stosunku do poprzednich raportów krajowych rozbudowano informacje dotyczące gospodarczego tła problemów środowiskowych oraz informacje o efektywności ekologicznej polskiej gospodarki. Niniejszy Raport stanowi też wkład do jednej z części kolejnego raportu Europejskiej Agencji Środowiska o stanie środowiska Europy i prognozach jego zmian (SOER 2015).

³⁸ Z art. 25b ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 686, z późn. zm.).

W 2014 r. 13 wojewódzkich inspektoratów opracowało raporty o stanie środowiska w województwach w roku 2013. Raporty te stanowiły zintegrowaną analizę problemów środowiskowych w województwie w ujęciu przyczynowo-skutkowym. Pozostałe 3 wojewódzkie inspektoraty, zgodnie z przyjętymi wojewódzkimi programami monitoringu środowiska, opracowują raporty w cyklu 2-letnim.

10. Infrastruktura informacji przestrzennej w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska

Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz. U. Nr 76, poz. 489)³⁹ wskazuje Głównego Inspektora Ochrony Środowiska jako organ wiodący dla tematu „urządzenia do monitorowania środowiska”, które w ww. ustawie rozumiane są jako „lokalizacja i funkcjonowanie urządzeń do monitorowania środowiska i punktów pomiarowo-kontrolnych do obserwacji i pomiarów emisji, stanu zasobów środowiska i innych parametrów ekosystemu w szczególności różnorodności biologicznej, warunków ekologicznych wegetacji”. Tym samym ww. ustawa zobowiązuje Głównego Inspektora do przygotowania infrastruktury informacji przestrzennej w zakresie ww. tematu w celu udostępniania zasobu informacji o urządzeniach do monitorowania środowiska oraz opisanie tego zasobu metadanymi geoinformacyjnymi.

³⁹ Ustawa ta transponuje wymagania dyrektywy INSPIRE (Parlament Europejski i Radę w dniu 14 marca 2007 r. dyrektywy 2007/2/WE ustanawiającej infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie “INfrastructure for SPatial InfoRmation in Europe” (INSPIRE), (Dz.Urz. L 108, z 25.04.2007, str. 1).

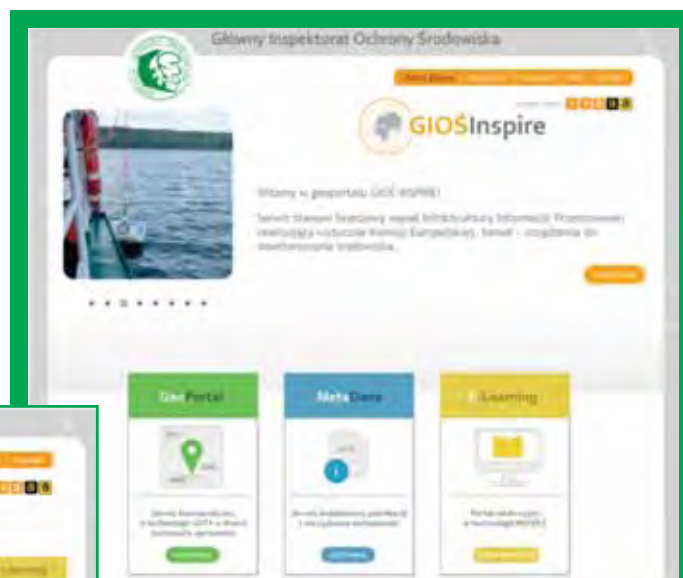
W 2013 r. do ewidencji zbiorów i usług danych przestrzennych objętych infrastrukturą informacji przestrzennej, prowadzonej przez Głównego Geodetę Kraju, Główny Inspektor zgłosił zasób pn.: „Urządzenia do monitorowania środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska”.

W 2014 r. Główny Inspektorat realizował zadania zgodnie z „Programem budowy infrastruktury informacji przestrzennej w resorcie środowiska, w etapie obejmującym lata 2014-2015”. Kontynuował prace wdrożeniowe mające na celu uruchomienie szeregu usług sieciowych opartych o zasoby Państwowego Monitoringu Środowiska. W 2014 r. Główny Inspektorat m.in.:

- zaimplementował węzeł infrastruktury informacji przestrzennej, w tym Geoportal (wewnętrzny i zewnętrzny), katalog metadanych, edytor metadanych wraz z walidatorem metadanych oraz profilem branżowym w zakresie urządzeń do monitorowania środowiska, zgodnie z wytycznymi INSPIRE,
- zaimplementował, wdrożył i zasilil baz danych przestrzennych,
- zapewnił interoperacyjność usług sieciowych z infrastrukturą Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii (GUGiK), w tym z Geoportalem Krajowym i krajowym katalogiem meta danych,
- zaimplementował aplikację do eksportu/konwersji danych przestrzennych do formatu GML,
- zharmonizował i opublikował zbiory danych przestrzennych w zakresie tematu urządzenia do monitorowania środowiska,
- opracował i opublikował metadane dla zharmonizowanych zbiorów i usług danych przestrzennych,
- opracował narzędzia zapewniające interoperacyjność danych i usług, narzędzia wspomagające działania w zakresie monitorowania i raportowania na potrzeby sprawozdawczości, jak również narzędzia wspomagające proces monitorowania i sprawozdawczości w zakresie wdrażania dyrektywy INSPIRE na potrzeby KE, w tym GUGiK, w zakresie kompetencji organu wiodącego GIOŚ,
- przeprowadził szkolenia dla zidentyfikowanych jednostek potencjalnie wpisujących się w zakres tematu urządzenia do monitorowania środowiska,
- zaimplementował portal edukacyjny.

Kluczowe produkty opracowane na potrzeby wdrażania dyrektywy INSPIRE dostępne są pod adresem <http://inspire.gios.gov.pl/portal/>.

Na potrzeby monitorowania i sprawozdawczości w ramach dyrektywy INSPIRE, w 2014 r. Główny Inspektor przekazał do Głównego Geodety Kraju wykaz (tzw. tabela monitorująca rozwój krajowej infrastruktury informacji przestrzennej) opracowanych zasobów (zbiorów i usług danych przestrzennych oraz metadanych) w zakresie tematu urządzenia do monitorowania środowiska.

v.
**ZADANIA LABORATORIÓW
I AUTOMATYCZNYCH
SIECI POMIAROWYCH**

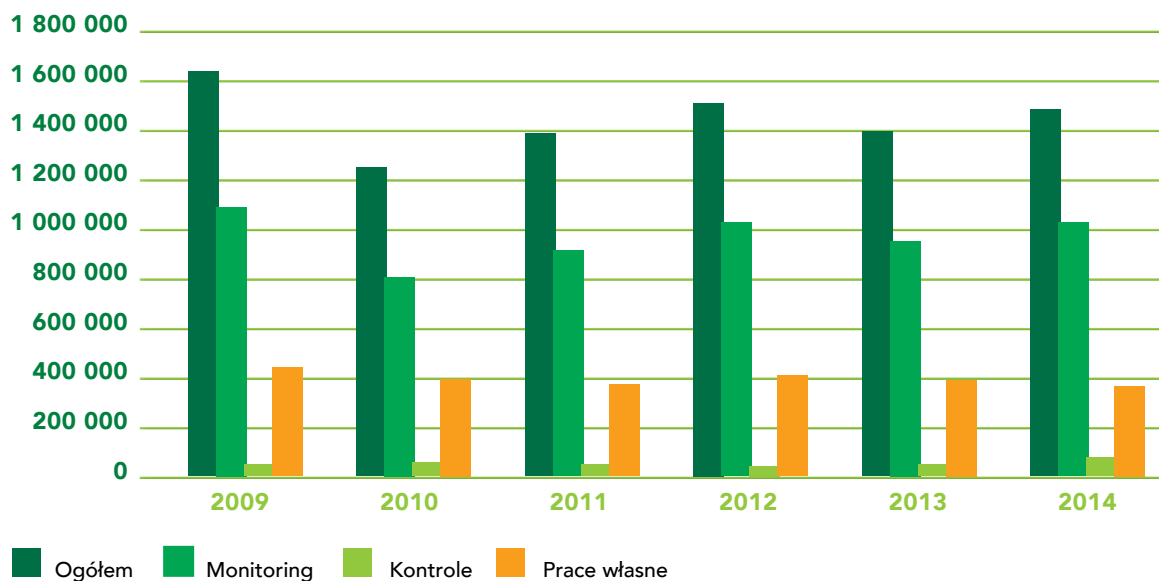
V. ZADANIA LABORATORIÓW I AUTOMATYCZNYCH SIECI POMIAROWYCH

W 2014 r. laboratoria i automatyczne sieci pomiarowe Inspekcji Ochrony Środowiska wykonały badania i pomiary na potrzeby monitoringu środowiska, działalności kontrolnej oraz w sytuacjach wystąpienia poważnych awarii.

W 2014 r. w Inspekcji Ochrony Środowiska funkcjonowało 16 wojewódzkich laboratoriów (posiadających także pracownie w niektórych delegaturach wojewódzkich inspektoratów) i 16 automatycznych sieci monitoringu powietrza atmosferycznego znajdujących się w strukturach organizacyjnych laboratoriów.

W laboratoriach i sieciach automatycznego monitoringu powietrza w 2014 r. wykonano 1 469 446 oznaczeń, w tym w ramach badań stanu środowiska 1 048 252 co stanowi 71,3%, w ramach kontroli 51 842 (3,5%), w ramach akcji związanych z poważnymi awariami 793 oznaczenia (0,05%) i w ramach prac własnych i pozostałych 368 559 oznaczeń (25,1%). W skład prac własnych i pozostałych wchodzi w znacznej mierze prace związane z walidacją metodyk badawczych i aparatury, prowadzoną w celu uzyskania odpowiednich parametrów jakości badań oraz realizację zleceń zewnętrznych.

Liczba oznaczeń wykonanych w latach 2009-2014

Zmieniająca się w latach ogólna liczba oznaczeń wynika przede wszystkim z realizacji przepisów Ramowej Dyrektywy Wodnej i przyjętego programu realizacji monitoringu wód. Stosownie do cyklu wodnego w poszczególnych latach realizowane są różne programy pomiarowe i program nie jest powtarzany co roku w tych samych punktach.

Istotnym zadaniem dla laboratoriów w kontekście zapewnienia odpowiedniego poziomu jakości badań było utrzymanie i doskonalenie systemów zarządzania jakością, zgodnych z międzynarodową normą PN-EN ISO/IEC 17025. Wszystkie laboratoria wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska w 2014 r. posiadały certyfikaty akredytacji laboratoriów badawczych, przyznawane przez Polskie Centrum Akredytacji.

Główny Inspektorat wspomagał laboratoria wojewódzkich inspektoratów poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń oraz porównań międzylaboratoryjnych. W 2014 r. przeprowadzono szkolenie podsumowujące badanie biegłości laboratoriów w zakresie oznaczania substancji priorytetowych i innych substancji zanieczyszczających środowisko wodne – dla 70 osób. Na zamówienie Głównego Inspektoratu Zakład Akustyki Środowiska Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego zrealizował badanie biegłości w zakresie hałasu przemysłowego i hałasu komunikacyjnego, w którym wzięły udział wszystkie wojewódzkie inspektoraty.

W zakresie monitoringu chemizmu opadów atmosferycznych i oceny depozycji zanieczyszczeń do podłoża Oddział Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego we Wrocławiu przeprowadził badanie porównawcze oznaczania pH, przewodności, siarczanów, chlorków, azotu azotanowego, azotu amonowego, sodu, potasu, wapnia i magnezu.

Ponadto w 2014 r. przeprowadzono szkolenie dla przedstawicieli wojewódzkich inspektoratów w zakresie pomiarów pól elektromagnetycznych w środowisku. W zakres szkolenia wchodziła część teoretyczna – wykłady oraz część praktyczna – pomiary pól elektromagnetycznych w środowisku. Przeprowadzone zostało również wzorcowanie mierników pól elektromagnetycznych wykonane przez Laboratorium Wzorców i Metrologii Pola Elektromagnetycznego Politechniki Wrocławskiej.

Nadzór nad jakością badań prowadzonych przez automatyczne sieci monitoringu powietrza prowadziło Krajowe Laboratorium Referencyjne i Wzorcujące (KLRiW) Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W roku 2014 KLRiW w ramach utrzymywania wysokiej jakości badań KLRiW zorganizowało:

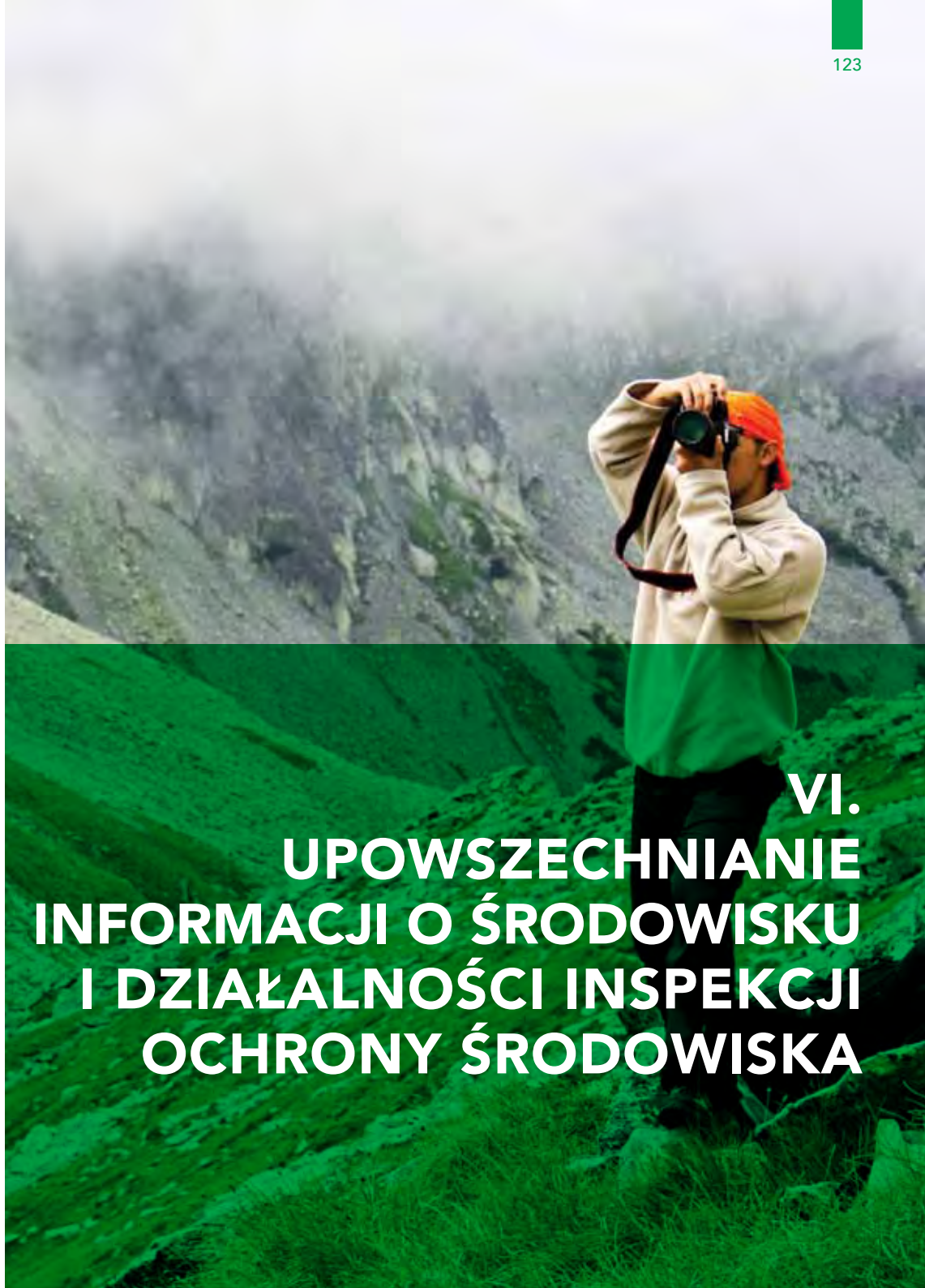
- trzy sesje badań porównawczych zanieczyszczeń gazowych powietrza (SO_2 , CO , NO_x , O_3), w których udział wzięło 12 laboratoriów wojewódzkich inspektoratów,
- jedną sesję badań porównawczych zanieczyszczeń gazowych powietrza (C_6H_6), w których udział wzięło 9 laboratoriów wojewódzkich inspektoratów,

- dwie sesje (letnia i zimowa) terenowych badań porównawczych pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, w których udział wzięły wszystkie laboratoria wojewódzkich inspektoratów, laboratorium Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego (IOŚ-PIB), a w sesji zimowej dodatkowo laboratorium Norweskiego Instytutu Badań Powietrza,
- sprawdzenia układów poboru prób i kalibracje analizatorów na stacjach monitoringu jakości powietrza w województwie mazowieckim i śląskim – łącznie dokonano przeglądu, sprawdzeń i kalibracji na 24 stacjach monitoringu powietrza,
- seminarium-szkolenie dla 45 uczestników podsumowujące wykonane badania oraz sprawdzenia i kalibracje aparatury na stacjach.

W roku 2014 Krajowe Laboratorium Referencyjne i Wzorcujące GIOŚ, uczestniczyło w Europejskiej Sieci Krajowych Laboratoriów Referencyjnych ds. Monitoringu Powietrza – AQUILA oraz w międzynarodowych porównaniach międzylaboratoryjnych dla krajowych laboratoriów referencyjnych w zakresie zanieczyszczeń gazowych (SO₂, CO, NO/NO₂, O₃) organizowanych przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej w Isprze. Otrzymane wyniki potwierdziły wysokie kompetencje KLRiW, co przekłada się na zachowanie wysokiej jakości pomiarów prowadzonych w Polsce, a także potwierdza nawiązywalność wzorców wykorzystywanych w Polsce z wzorcami międzynarodowymi.

Dodatkowo, w ramach Programu Operacyjnego PL03 „Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych”, finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014, projekt pt. „Wzmocnienie systemu oceny jakości powietrza w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie”, KLRiW zorganizowało w 2014 r. warsztaty dotyczące problematyki pomiarów metali ciężkich i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w pyłe zawieszonym PM₁₀. Warsztaty te podsumowywały prace nad wprowadzeniem jednolitej dla wszystkich laboratoriów raportujących dane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, metodyki oznaczania arsenu, kadmu, niklu i ołowiu w pyłe zawieszonym PM₁₀. W warsztatach udział wzięło łącznie 57 osób z wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, Głównego Inspektoratu i IOŚ-PIB.

Należy zaznaczyć, że w 2014 r. laboratoria realizowały bardzo szeroki zakres badań, szczególnie dotyczący monitoringu wód powierzchniowych. Wszystkie badania i pomiary realizowano w myśl nowych przepisów prawnych, powstałych w związku z wdrażaniem dyrektyw Unii Europejskiej.

VI. UPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O ŚRODOWISKU I DZIAŁALNOŚCI INSPEKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA

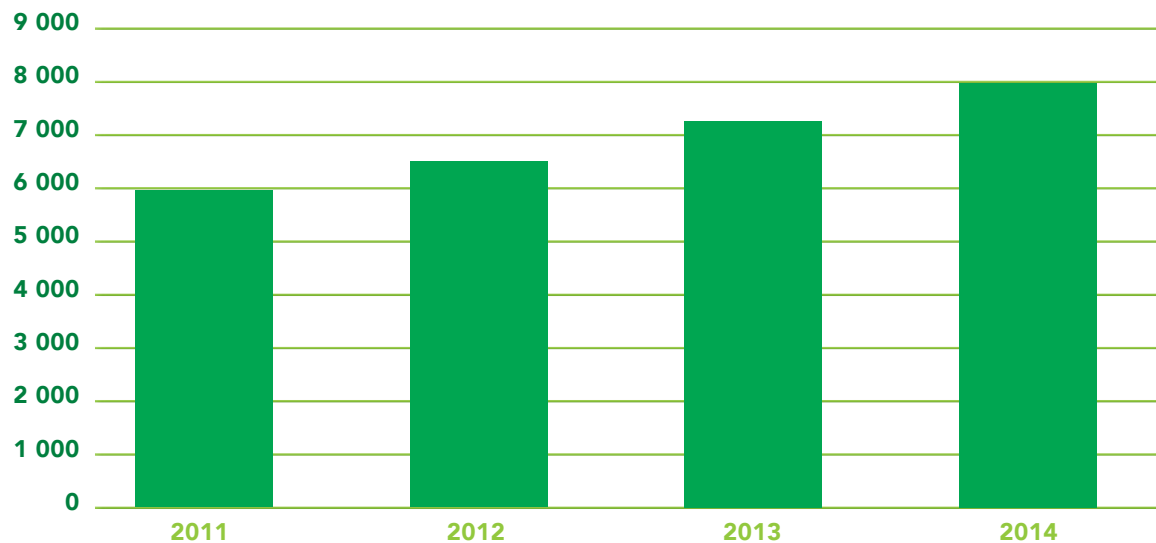
VI. UPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O ŚRODOWISKU I DZIAŁALNOŚCI INSPEKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA

1. Charakterystyka zadań

W 2014 r., zgodnie z ustawami o dostępie do informacji publicznych¹ i o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie,² dostarczano społeczeństwu oraz organom administracji publicznej informacji dotyczących środowiska, w tym wyników badań i obserwacji oraz ocen stanu środowiska, czy też rezultatów kontroli przestrzegania przez podmioty wymagań ochrony środowiska. Popularyzowano również działania podejmowane przez organy Inspekcji oraz współpracowano z mediami, zwiększając w ten sposób zasięg przekazywanych informacji.

2. Udostępnianie informacji o środowisku

Informacje o środowisku udzielone na podstawie wniosków przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska w latach 2011-2014

¹ Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1 198, z późn. zm.).

² Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

W 2014 r. udzielono 8 201 informacji, w zakresie i formie wskazanej przez wnioskodawców. Zdecydowana większość z nich dotyczyła danych o stanie środowiska z Państwowego Monitoringu Środowiska, wśród których dominowały informacje o zanieczyszczeniu powietrza, stanu różnych kategorii wód, wyników projektu Corine Land Cover 2006. Jak wskazano na poniższym wykresie, liczba udzielonych informacji o środowisku od 2011 r. sukcesywnie rośnie (prawie o 21%). W 2014r. w stosunku do 2013 r. udzielono o 7,5% więcej informacji.

W celu ułatwienia społeczeństwu dostępu do informacji publicznych, jak również informacji o środowisku i jego ochronie, Główny Inspektor i wojewódzcy inspektorzy modernizowali i na bieżąco aktualizowali Biuletyny Informacji Publicznej¹ oraz strony internetowe.

W 2014 r. pracownicy Inspekcji udostępniłi społeczeństwu na stronach internetowych informacje, gromadzone w bazach danych i rejestrach Inspekcji, dotyczące zakresu korzystania ze środowiska przez podmioty, źródeł presji na środowisko, uwolnień i transferze zanieczyszczeń, działalności kontrolnej Inspekcji w zakresie przestrzegania wymagań ochrony środowiska. Wśród dostępnych baz danych m.in. były:

- 1) Informatyczny System Wspomagania Kontroli (ISWK) – dane charakteryzujące kontrolowany zakład oraz dane o ustaleniach kontroli z zakresu spełnienia (lub naruszenia) wymagań ochrony środowiska,
- 2) Baza orzecznictwa administracyjnego – dane w zakresie orzecznictwa GIOŚ,
- 3) Rejestr zdarzeń o znamionach poważnej awarii i poważnych awarii,
- 4) Baza informacji o korzystaniu ze środowiska,
- 5) Krajowy Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń,
- 6) Rejestr przedsiębiorców i organizacji odzysku sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- 7) Rejestr wprowadzających baterie lub akumulatory oraz prowadzących zakłady przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów.

Można w nich znaleźć m.in. informacje na temat stanu środowiska w Polsce, gospodarki odpadami i działalności kontrolnej Inspekcji. Udostępniono w nich także dużą część danych, np. w rejestrach danych o środowisku, większość wydanych opracowań, w tym wydawnictwa Biblioteki Monitoringu Środowiska. Wojewódzcy inspektorzy udostępniali – w trybie on-line – wyniki ciągłych pomiarów zanieczyszczenia powietrza z automatycznych sieci monitoringu zanieczyszczeń powietrza w województwach.

W ramach serwisu internetowego Głównego Inspektoratu funkcjonują m.in. następujące portale:

- 1) Geoportal GIOŚ INSPIRE (<http://inspire.gios.gov.pl/portal/>) – serwis branżowy stanowiący węzeł Infrastruktury Informacji Przestrzennej realizujący wytyczne Komisji Europejskiej dla tematu – urzędzenia do monitorowania środowiska (więcej informacji w rozdziale „Monitoring Środowiska“),

¹Obowiązek wskazany w Ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1 198, z późn. zm. 3).

- 2) portal „Jakość Powietrza” (<http://powietrze.gios.gov.pl/gios/>), w ramach którego udostępniane były na bieżąco informacje na temat jakości powietrza w Polsce oraz działań na rzecz jego poprawy, w tym m.in. informacje o wynikach rocznych ocen jakości powietrza, wynikach modelowania jakości powietrza oraz wynikach prognoz krótkoterminowych ozonu.

Portale internetowe GIOŚ:

- <http://powietrze.gios.gov.pl>
- <http://zmsp.gios.gov.pl/>
- <http://siedliska.gios.gov.pl/>
- www.gios.gov.pl

W 2014 r. Główny Inspektorat kontynuował cykliczną publikację Newslettera, którego liczba subskrybentów wyniosła 1 317 osób. Zamieszczono w nim 49 artykułów, w szczególności informacje dotyczące bieżącej działalności Głównego Inspektoratu oraz inicjatyw podejmowanych w poszczególnych regionach, a także materiały na temat stanu środowiska w Polsce.

Przykładowe portale internetowe WIOŚ

3. Publikacje tematyczne

W 2014 r. organy Inspekcji opracowały i udostępniły społeczeństwu w wersji drukowanej lub elektronicznej 135 publikacji tematycznych, w tym wydały 14 raportów o stanie środowiska, a także 109 biuletynów dotyczących szerokiego spektrum zagadnień ekologicznych oraz działalności w regionach i 1 613 komunikatów, na temat przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczenia powietrza, stanu czystości wód rzek i jezior. W przypadku poważnych awarii i zdarzeń krytycznych na bieżąco informowali o działaniach WIOŚ na miejscu zdarzenia oraz o stanie jakości środowiska po wypadku.

W ramach serii Biblioteki Monitoringu Środowiska opublikowano m. in.:

- 1) Stan środowiska w Polsce. Raport 2014,
- 2) Biuletyn Monitoringu Przyrody Nr 12 (2014/1). Stan ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków w Polsce w latach 2007-2012,
- 3) Przewodnik metodyczny do badań terenowych i analiz laboratoryjnych ichtiofauny w wodach przejściowych i przybrzeżnych w ramach monitoringu diagnostycznego ichtiofauny,
- 4) Klucz do oznaczania gatunków ramienic (characeae) w rzekach i jeziorach,
- 5) Klucz do oznaczania makrofitów dla potrzeb oceny stanu ekologicznego wód powierzchniowych,
- 6) Stan zdrowotny lasów Polski w 2013 r.,
- 7) „Forest condition in Poland in 2013”,
- 8) Ocena stanu środowiska morskiego polskiej strefy ekonomicznej Bałtyku na podstawie danych monitoringowych z roku 2013 na tle dziesięciolecia 2003-2012.

Przykłady publikacji wydanych przez WIOŚ w 2014 r.

Większość wydanych publikacji zostało udostępnionych na stronach internetowych organów Inspekcji, jak również przekazanych m.in. Kancelarii Prezydenta, Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Najwyższej Izbie Kontroli, wybranym ministerstwom, urzędom centralnym, Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, organom administracji samorządowej, jako egzemplarze obowiązkowe do sieci bibliotek publicznych i uczelnianych, instytucjom naukowym i innym zainteresowanym odbiorcom.

4. Prasa, radio i telewizja

Pracownicy Inspekcji w roku 2014 udzielili 460 wywiadów w prasie (GIOŚ 14) oraz 529 w radio i telewizji (GIOŚ 13). Najczęściej udzielano informacji na temat zanieczyszczenia powietrza i problemów związanych z emisjami do powietrza, stanu jakości wód, przewozu odpadów z zagranicy, spalarni odpadów, uciążliwości odorowych, hałasu, działalności kontrolnej WIOŚ, nieprawidłowości w związku z postępowaniem z odpadami elektronicznymi i elektrycznymi.

W 2014 roku Główny Inspektor kontynuował współpracę z redakcją dziennika „Rzeczpospolita” publikując w dodatku: „Dobra firma. Urząd wyjaśnia”, 3 artykuły. Ponadto opublikowano:

- w miesięczniku „Aura” 2 wkładki tematyczne dotyczące przygotowania Polski do przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym oraz efektów realizacji Projektu PL0100,

- w miesięczniku „Środowisko” wywiad z Głównym Inspektorem pt. „Rośnie świadomość społeczeństwa” oraz artykuły informacyjne (2) o działalności Inspekcji i o przygotowaniu Polski do przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym,
- w miesięczniku „Biznes i Ekologia” wywiad z Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska dotyczący przygotowywania nowego systemu kontroli,
- w Przeglądzie Przemysłowym i Gospodarczym dwa wywiady z Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska pt. „W trosce o środowisko i ludzi” oraz „Walka o ochronę wód Bałtyku”.

W 2014 r. Główny Inspektor oraz Wojewódzcy Inspektorzy zorganizowali cztery konferencje prasowe:

- „Amunicja Chemiczna – odnalezienie i oszacowanie” – konferencja prasowa, Warszawa, 13.02.2014 r.
- „Bezpieczeństwo chemiczne a ochrona środowiska” – konferencja prasowa, Warszawa, 12.05.2014 r.
- Konferencja prasowa ws. wyników Przeglądu ekologicznego składowiska fosfogipsów w Wiślince, Gdańsk, 14.05.2014 r.,
- Konferencja prasowa nt. wydanych zezwoleń na przywóz odpadów z Salwadoru do Polski – konferencja prasowa, Warszawa, 26.11.2014 r.

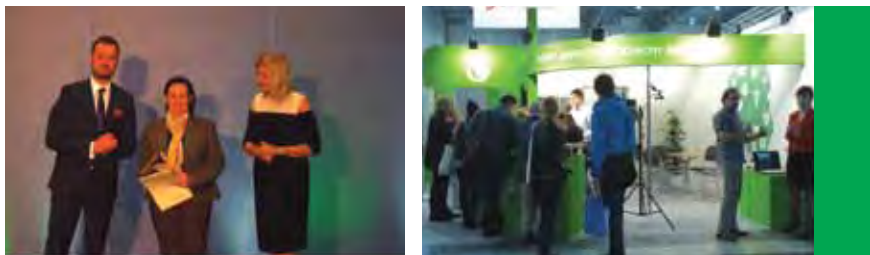
5. Inne formy upowszechniania informacji

W roku 2014 przedstawiciele organów Inspekcji angażowali się w wiele inicjatyw i przedsięwzięć, podczas których była możliwość edukowania i informowania społeczeństwa o najważniejszych problemach związanych ze stanem i ochroną środowiska. W szczególności wygłaszali referaty podczas konferencji tematycznych (248 wojewódzkie inspektoraty, 33 GIOŚ) dotyczące m. in. informacji o stanie środowiska, monitoringu jakości powietrza, wód i przyrody.

Organy Inspekcji wystawiły także wspólną ekspozycję podczas Międzynarodowych Targów Ochrony Środowiska POLEKO w Poznaniu. Już drugi raz została ona wyróżniona przez Zarząd Targów statuetką „Acanthus Aureus” za najbardziej sprzyjającą realizacji strategii marketingowej Wystawcy. W 2014 r. tematem przewodnim targów był „eco design” Inspekcja zaprezentowała projekty dofinansowane ze środków międzynarodowych i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (np. nowoczesne

systemy informatyczne, urządzenia pomiarowe dla wioś), realizowane w Inspekcji Ochrony Środowiska. Promowano również rejestr przedsiębiorców i organizacji odzysku sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz wyeksponowano kącik na promocję publikacji Biblioteki Monitoringu Środowiska. Ekspozycja przyciągnęła dużą uwagę zwiedzających – 1 048 osób wzięło udział w badaniu statystycznym GIOŚ.

Kontynuowano Partnerstwo z Zarządem Międzynarodowych Targów Poznańskich MTP – w projekcie „Miasteczka Ekologicznego – POLEKO/KOMTECHNIKA 2014”.

Wręczenie statuetki „Acanthus Aureus” oraz ekspozycja Inspekcji Ochrony Środowiska podczas Międzynarodowych Targów Ochrony Środowiska POLEKO w Poznaniu w 2014 r.

Główny Inspektor zaprezentował także ekspozycję podczas obchodów Dnia Ziemi w Warszawie, organizowanych na Polu Mokotowskim. Hasłem przewodnim obchodów było: „Zmieniaj nawyki – nie klimat”. Największym zainteresowaniem cieszyły się rebusy ekologiczne dla dzieci i materiały edukacyjne dotyczące tematyki sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Obchody Dnia Ziemi na Polach Mokotowskich w Warszawie 2014 r.

Podczas 5-tego Dorocznego Forum Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w Turku przedstawiciele Głównego Inspektoratu przygotowali ekspozycję promując w ten sposób polskie działania nad Bałtykiem. W ramach ekspozycji przekazywali materiały i informacje dotyczące Obszaru Priorytetowego Biogeny oraz zatopionej broni, informowali o problemie eutrofizacji Bałtyku oraz działaniach mających na celu ograniczenie tego procesu.

W 2014 r. wojewódzkie inspektoraty brały udział lub współorganizowały regionalne zajęcia i warsztaty ekologiczne podczas których przybliżono uczniom i studentom m.in. problematykę gospodarki odpadami, stanu czystości wód w województwie, monitoringu wód oraz przedstawiono profesjonalny sprzęt używany do poboru próbek wody i oznaczania podstawowych parametrów w terenie.

VII. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

VII. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

1. Charakterystyka zadań

W 2013 r. współpraca międzynarodowa koncentrowała się na:

- udziale w pracach instytucji i agend Unii Europejskiej, w tym w Europejskiej Agencji Środowiska, Europejskiej Sieci Wdrażania i Egzekucji Prawa Ochrony Środowiska (IMPEL)¹, w komitetach, grupach roboczych i programach UE,
- wypełnianiu zobowiązań wynikających z konwencji i umów międzynarodowych,
- współpracy bilateralnej, w tym z krajami sąsiadującymi z Polską.

2. Współpraca Inspekcji Ochrony Środowiska z instytucjami i agendami Unii Europejskiej

2.1. Udział IOŚ w pracach Europejskiej Agencji Środowiska

W 2014 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska, podobnie jak w latach poprzednich, pełnił rolę wiceprzewodniczącego Zarządu Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) oraz poprzez Krajowy Punkt Kontaktowy (KPK) ds. współpracy z EEA w ramach Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska (EIONET) koordynował współpracę Polski z EEA.

W czerwcu 2014 r. polski KPK wszedł do tzw. „Trójki” Krajowych Punktów Kontaktowych, a od października był jej liderem, i koordynował współpracę KPK wszystkich krajów z EEA.

W ramach realizacji sprawozdawczości do EEA lub do Komisji Europejskiej z wykorzystaniem narzędzi EEA, wykorzystując dane Państwowego Monitoringu Środowiska oraz inne opracowania wykonane przez właściwe komórki resortu, w 2014 r. przekazano do Centralnego Repozytorium Danych EEA (CDR) zbiory dotyczące:

- emisji zanieczyszczeń do powietrza i emisji gazów cieplarnianych,
- jakości powietrza,
- jakości środowiska Morza Bałtyckiego i charakterystyki biologicznej wód przejściowych i przybrzeżnych oraz wstępnej oceny stanu środowiska wód morskich,
- hałasu,
- Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń.

Decyzją EEA dane dotyczące rzek, jezior i wód podziemnych nie podlegały w 2014 r. sprawozdawczości do EEA.

¹ European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law (IMPEL).

Ponadto, w zakresie jakości powietrza, oprócz ustalonego raportowania do CDR, z bazy danych GIOŚ przesyłano co godzinę dane bieżące (on-line) na serwer EEA w zakresie stężeń benzenu, CO, NO₂, NO_x, SO₂, ozonu, pyłu PM10 i pyłu PM2,5 z ponad 600 stanowisk pomiarowych.

Obok sprawozdawczości najważniejsze zrealizowane działania w ramach współpracy z EEA w 2014 r. to:

- udział w pracach EEA nad rewizją struktury EIONET oraz aktualizacja na poziomie krajowym składu sieci zgodnie z przyjętą nową strukturą,
- opracowanie i przekazanie stanowiska do rocznego programu pracy Agencji na rok 2015,
- zorganizowanie procesu konsultacji 32 raportów tematycznych EEA;
- udział w pracach nad raportem EEA o stanie środowiska Europy i prognozach jego zmian SOER 2015,
- udział w pracach nad wskaźnikami dot. stanu środowiska,
- udział w pracach nad funkcjonalnością systemu informacyjnego dla EIONET – Forum oraz rozpoczęcie prac w nowo powołanej grupie wybranych KPK ds. opiniowania wdrażanych w nim narzędzi,
- weryfikacja tłumaczenia wersji polskiej raportu „Sygnały EEA 2014”,
- zapewnienie udziału ekspertów w spotkaniach wynikających ze współpracy z EEA,
- przeprowadzenie wstępnej procedury naboru na ekspertów krajowych do pracy w EEA – w wyniku rekrutacji w EEA na stanowisko ds. rolnictwa i ekosystemów rolnych wybrany został kandydat z Polski (z GDOŚ),
- przeprowadzenie wśród państw EEA i współpracujących konsultacji oraz zaopiniowanie programów obrad spotkań i propozycji oczekiwanych działań Krajowych Punktów Kontaktowych, przedłożenie EEA wniosków odnośnie pożądaných działań EEA (w ramach działań „Trójki” KPK).

Podczas obrad Biura, posiedzeń Zarządu EEA i spotkań KPK EEA/EIONET przedstawiciele GIOŚ omawiali poszczególne elementy współpracy z EEA oraz zakres prac do realizacji, prezentowali stanowisko odnośnie m.in. nowego programu pracy EEA, budżetu Agencji, zadań dla EIONET, zakresu oczekiwanej ze strony krajów sprawozdawczości oraz zakresu raportu SOER 2015. Podczas spotkania krajowych centrów referencyjnych EIONET przedstawiciele GIOŚ oraz eksperci zewnętrzni uzgadniali m.in. zakres tematycznych raportów oraz przekazywanych danych, szczególnie istotne było ujęcie poszczególnych tematów w raporcie SOER 2015 oraz uzgodnienie sposobów jego rozpowszechniania i promocji.

2.2. Udział w pracach IMPEL

Europejska Sieć Wdrażania i Egzekucji Prawa Ochrony Środowiska – IMPEL działa od 1992 roku. Przedstawiciel Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, z upoważnienia Ministra Środowiska, pełni funkcję Krajowego Koordynatora IMPEL w Polsce.

W 2014 r. przedstawiciele Inspekcji wzięli udział w warsztatach, projektach i spotkaniach organizowanych w ramach dwóch Grup Roboczych zajmujących się zagadnieniami dotyczącymi doskonalenia procedury wydawania pozwoleń, przeprowadzania inspekcji oraz egzekwowania i doskonalenia prawa ochrony środowiska (Cluster I) oraz transgranicznego przemieszczania odpadów (Cluster TFS), a także w Zgromadzeniu Ogólnym IMPEL.

W 2014 r. przedstawiciele IOŚ wzięli udział w następujących projektach IMPEL:

- Stosowanie kryteriów oceny ryzyka do priorytetyzacji działań inspekcyjnych zgodnie z dyrektywą w sprawie emisji przemysłowych,
- Przegląd Partnerski IMPEL w Holandii (IMPEL IRI),
- Powiązanie Dyrektywy o Emisjach Przemysłowych z rozporządzeniem REACH,
- Warsztaty IMPEL pt. „Biogaz i najlepsze praktyki kontroli zrównoważonego nawożenia” w ramach projektu IMPEL dot. poprawa egzekwowania przepisów dot. ochrony wód oraz lepsze przestrzeganie przepisów ochrony środowiska w sektorze rolnym,
- Wzmocnienie umiejętności prowadzenia kontroli składowiska odpadów w krajach członkowskich.

Przedstawiciele Inspekcji na powyższych spotkaniach zapoznawali się z informacjami z innych państw członkowskich UE oraz dzielili się doświadczeniami z pracy inspekcyjnej, a także wypracowywali dobre praktyki i praktyczne wytyczne.

Ponadto w 2014 r. przedstawiciele GIOŚ wzięli udział w dwóch spotkaniach eksperckich organizowanych przez Komisję Europejską pod patronatem IMPEL, na temat wymagań inspekcyjnych w przepisach ochrony środowiska Unii Europejskiej.

2.3. Udział w pracach komitetów i grup roboczych Unii Europejskiej oraz programach Komisji Europejskiej

W 2014 r. przedstawiciele Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska brali udział w pracach następujących komitetów i grup roboczych UE oraz programach Komisji Europejskiej:

- Grupa robocza Rady UE ds. Międzynarodowych Aspektów Środowiska (WPIEI PRTR). W 2014 r. pracowano nad wspólnym stanowiskiem UE odnośnie spraw omawianych podczas spotkania Stron Protokołu PRTR (MOPP-2).
- Grupa robocza Rady UE ds. Międzynarodowych Aspektów Środowiska (WPIEI BASEL). W 2014 r. pracowano głównie nad przygotowaniem wspólnego stanowiska państw UE na 9. Spotkanie Open-Ended Working Group Konwencji Bazylejskiej. We wspólnym stanowisku uwzględniono zapisy zaproponowane przez stronę polską.
- Grupa korespondentów w ramach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1013/2006 w sprawie przemieszczania odpadów. W 2014 r. przedmiotem prac grupy były przede wszystkim przygotowania do wprowadzenia w UE systemu elektronicznej wymiany dokumentów w obszarze transgranicznego przemieszczania odpadów, a także przygotowanie wytycznych korespondentów dla przemieszczania odpadów z listy zielonej.
- Grupa ekspertów ds. Jakości Powietrza. W 2014 r. pracowano nad nowym systemem raportowania danych.
- Komitet Kompetentnych Władz ds. wdrażania dyrektywy Seveso oraz Ekspercka Grupa Robocza ds. Seveso. Omawiano kwestie związane z wdrażaniem przepisów dot. przeciwdziałania poważnym awariom. Uzgodniono zakres danych przekazywanych Komisji Europejskiej w sprawozdaniach krajowych dotyczących realizacji obowiązków wynikających z nowej dyrektywy 2012/18/UE (SEVESO III).
- Grupa robocza ECOSTAT w ramach Wspólnej Strategii Wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej. W 2014 r. prowadzono prace nad harmonizacją wskaźników zanieczyszczenia substancjami biogennymi oraz metodami ustalania dobrego potencjału ekologicznego wód sztucznych i silnie zmienionych. Ponadto opracowano ogólną typologię wód powierzchniowych na potrzeby raportów Europejskiej Agencji Środowiska.
- Grupy robocze ds. wdrażania Ramowej Dyrektywy ws. Strategii Morskiej¹ i Komitet Regulacyjny. W 2014 r. pracowano nad rewizją Decyzji KE 2010/477/UE w sprawie dobrego stanu środowiska morskiego.

W 2014 r. GIOŚ jako współkoordynator Obszaru Priorytetowego Biogeny ocenił zgłaszane przez poszczególne kraje nadbałtyckie projekty ubiegające się o wpisanie do planu działania SUERMB. Przedstawiciele GIOŚ przeanalizowali kilkanaście projektów, spośród których 6 zaopiniowanych pozytywnie uzyskało status potencjalnych projektów flagowych a 4 z nich otrzymały dofinansowanie z mechanizmu Seed Money Facility. GIOŚ jako organizator spotkań Komitetu Sterującego OP Biogeny opiniował wpływające projekty. Podczas Dorocznego Forum SUERMB przedstawiciele GIOŚ promowali obszar Biogeny i jego projekty na specjalnym stoisku.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (Dz.U. L 164, 25.06.2008, str.19).

W 2014 r. GIOŚ realizował zadania związane z zatopioną bronią chemiczną w Morzu Bałtyckim w ramach projektu UMBRELLA². Pozyskano do współpracy przedstawicieli grupy HELCOM MUNI, projektu CHEMSEA, projektu MODUM, nawiązano współpracę z Międzynarodowym Dialogiem w sprawie Zatopionej Broni (IDUM) oraz współpracę z International Technical Advisory Board on Sea-Dumped Chemical Weapons (ITAB). W ten sposób wzmocniono projekt jako platformę wymiany informacji pomiędzy najistotniejszymi inicjatywami poświęconymi zatopionej broni. Opracowana została również strona internetowa (<http://groupspaces.com/UMBRELLA-clusterproject/>) gromadząca informacje nt. broni chemicznej zatopionej w Morzu Bałtyckim. W 2014 roku pracownicy GIOŚ współorganizowali spotkania m.in.: Międzynarodowego Dialogu w sprawie Zatopionej Broni, grupy HELCOM SUBMERGED, Side Event on Dumped Chemical Weapons – Inauguration of IDUM's office in The Hague.

W 2014 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska wziął udział w 2 spotkaniach dyrektorów wodnych i morskich krajów UE. Spotkania te poświęcone były m.in. przeglądowi stanu wdrażania RDSM i omówieniu obowiązków raportowych, ze szczególnym uwzględnieniem implementacji art. 12 (powiadomienia i ocena Komisji) i raportowania zgodnie art. 11 (programy monitorowania).

3. Udział Inspekcji w wypełnianiu zadań wynikających dla Polski z konwencji i umów międzynarodowych

Tak jak w latach poprzednich Główny Inspektor realizował wiele zadań z tego zakresu na podstawie upoważnienia Ministra Środowiska.

3.1. Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego (Konwencja Helsińska)

W 2014 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska, jako Przewodniczący Delegacji w Komisji koordynował realizację zadań Polski wynikających z postanowień Konwencji Helsińskiej.

GIOŚ uczestniczył w procesie zmian struktury organizacyjnej HELCOM, która została przyjęta na dorocznym 35. posiedzeniu Komisji Helsińskiej. W miejsce dotychczas funkcjonujących grup roboczych powołano nowe, których zadania zostały ponownie zdefiniowane i nakierowane na dążenie do osiągnięcia dobrego stanu środowiska Morza Bałtyckiego do 2021r. GIOŚ podjął działania, w wyniku których nominowano przedstawicieli Polski do każdej grupy roboczej.

² „Liga na rzecz rekultywacji Morza Bałtyckiego w odniesieniu do zatopionej broni” (Underwater Munitions Baltic REmediation cluster LeAgue).

W 2014 r. na potrzeby sporządzenia raportu grupy HELCOM SUBMERGED¹ pt. „Niebezpieczne obiekty zatopione w Morzu Bałtyckim”, GIOŚ zlecił wykonanie i przekazał do Sekretariatu HELCOM ekspertyzę dotyczące zatopionej broni.

Dzięki pracy Sekretariatu ds. Morza Bałtyckiego zapewniono udział ekspertów, przedstawicieli kompetentnych resortów i środowisk naukowych w spotkaniach grup roboczych HELCOM i platform wymiany wiedzy, podczas których prezentowali wypracowane w kraju stanowiska. W celu realizacji bieżących zadań podejmowanych w ramach poszczególnych grup roboczych HELCOM i platform międzysektorowych, Sekretariat ds. Morza Bałtyckiego współpracował z przedstawicielami właściwych resortów, ekspertami i środowiskiem naukowym. Analizowano materiały otrzymywane z sekretariatu HELCOM pod kątem konieczności podjęcia odpowiednich działań przez stronę polską, uczestniczono w wypracowywaniu stanowisk do otrzymywanych dokumentów i materiałów, organizowano i współorganizowano w kraju spotkania grup roboczych HELCOM.

3.2. Konwencja Bazylejska o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych

Przedstawiciele Inspekcji Ochrony Środowiska brali udział w posiedzeniu plenarnym i pracach grup kontaktowych Konwencji Bazylejskiej (OEWG9). Przedstawicielka GIOŚ pełniła obowiązki przewodniczącej OEWG9 z nominacji krajów regionu Europy Środkowej i Wschodniej.

Dla Inspekcji Ochrony Środowiska najważniejszy był kierunek prac dotyczących uzgodnienia jednolitej interpretacji terminologii Konwencji Bazylejskiej („legal clarity”), technicznych wytycznych nt. transgranicznego przemieszczania sprzętu elektrycznego i elektronicznego w szczególności dot. rozróżnienia pomiędzy używanym sprzętem a odpadem oraz włączenie do załącznika IX Konwencji Bazylejskiej nowego kodu B3025 dla odpadów opakowaniowych zawierających papier, plastik i aluminium.

Główny Inspektor jako przewodniczący COP12 Konwencji Bazylejskiej brał udział w spotkaniach Biura podczas których omawiano zakres merytoryczny i organizacyjny prac, wspólnego spotkania Konferencji Stron Konwencji Bazylejskiej, Rotterdamskiej i Sztokholmskiej w maju 2015 r.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska w 2014 r. zorganizował spotkanie mające na celu promocję ratyfikacji poprawki III/1 do Konwencji Bazylejskiej tzw. Ban Amendment wśród krajów Europy Środkowej i Wschodniej. Uczestniczący w spotkaniu przedstawiciele placówek dyplomatycznych Azerbejdżanu, Białorusi, Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Gruzji, oraz Ukrainy wysłuchali prezentacji dot. znaczenia poprawki dla

¹ HELCOM SUBMERGED ds. środowiskowego ryzyka związanego z zatopionymi obiektami niebezpiecznymi.

ochrony krajów rozwijających się przed napływem odpadów niebezpiecznych oraz otrzymali materiały opisujące procedurę ratyfikacji ww. poprawki.

Ponadto Główny Inspektor Ochrony Środowiska zwrócił się do wszystkich członków Biura 12. Konferencji Stron Konwencji Bazylejskiej, zachęcając do zorganizowania analogicznych regionalnych spotkań z przedstawicielami placówek dyplomatycznych państw, które jeszcze nie ratyfikowały poprawki III/1.

3.3. Pozostałe konwencje i umowy międzynarodowe

W 2014 r. przedstawiciele Inspekcji wykonywali również zadania wynikające z:

- Konwencji EKG ONZ w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych. W 2014 r. uzgodniono treść nowego załącznika I zawierającego wykaz substancji niebezpiecznych zapewniającego zgodność z globalnym zharmonizowanym systemem klasyfikacji i oznakowania substancji chemicznych (GHS). Podczas 8 spotkania Konferencji Stron Konwencji zatwierdzono nowy załącznik I, a przedstawiciel GIOŚ został wybrany na zastępcę przewodniczącego Biura Konwencji.
- Konwencji EKG ONZ w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości. W 2014 r. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska kontynuowano badania tła zanieczyszczenia atmosfery na stacjach w Łebie, Jarczewie, Puszczy Boreckiej i na Śnieżce wypełniając tym samym zobowiązania wynikające z protokołu w sprawie EMEP².
- Konwencji Wiedeńskiej o ochronie warstwy ozonowej. W 2014 r. realizowano zadanie pt. „Pomiary stanu warstwy ozonowej nad Polską oraz pomiary natężenia promieniowania UV-B” oraz przekazano wyniki pomiarów odpowiednim organom międzynarodowym.
- Udziału w pracach OECD. Przedstawiciele GIOŚ uczestniczyli w III przeglądzie ekologicznym Polski na forum OECD, w tym m.in. opiniowali raport OECD Environmental Performance Review of Poland oraz Assessment and Recommendations. Wzięli udział w końcowym spotkaniu przeglądowym na forum grupy roboczej OECD ds. przeglądów ekologicznych, podczas którego odbyła się m.in. dyskusja nt. funkcjonowania Inspekcji Ochrony Środowiska, w ramach której pozytywnie oceniono system monitoringu i kontroli środowiska zarówno jako źródła wiarygodnej informacji o stanie środowiska jak i struktury nadzoru. Uczestnicząc w grupie roboczej ds. Informacji o Środowisku przedstawiciel GIOŚ dokonywał weryfikacji wybranych serii danych w ramach corocznego kwestionariusza zapewnienia jakości danym referencyjnym dla wskaźników środowiskowych OECD. Dokonał także corocznej aktualizacji kwestionariusza OECD dot. krajowego systemu informacji o środowisku. Ponadto przedstawiciel GIOŚ uczestniczył w pracach grupy roboczej ds. awarii chemicznych gdzie zapoznano się z realizowanymi w ramach grupy projektami w celu nawiązania współpracy w obszarze zapobiegania poważnym awariom poprzez wymianę doświadczeń i dobrych praktyk.

² EMEP – European Monitoring & Evaluation Programme.

- ▣ Protokołu w sprawie rejestrów uwalniania i transferu zanieczyszczeń do Konwencji z Aarhus o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska. Przedstawiciele GIOŚ uczestniczyli w spotkaniu Stron Protokołu PRTR oraz spotkaniu Segmentu Wysokiego Szczebla, podczas których m.in., omawiano i przyjęto Deklarację z Maastricht „Transparency as a multivitamin for environmental democracy”.

Ponadto przedstawiciele Inspekcji brali udział w pracach grupy roboczej „Monitoring” (GM) oraz grupy roboczej „Zanieczyszczenia awaryjne” (G3) Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniem. W ramach prac tych grup przedstawiciele Inspekcji zajmowali się m.in.:

- ▣ aktualizacją planu gospodarowania wodami w obszarze międzynarodowego obszaru dorzecza Odry (MODO),
- ▣ określeniem terminów przekazania przez kraje członkowskie do Sekretariatu MKOOpZ wyników ocen stanu ekologicznego i chemicznego wód powierzchniowych na obszarze MODO. Polska przekazała dane,
- ▣ wstępnym przeglądem metod krajowych dla potrzeb oceny stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych.

Przedstawiciele Inspekcji uczestniczyli również w ćwiczeniach łączności dot. powiadamiania o zdarzeniach mających znamiona poważnych awarii (zanieczyszczenie po stronie czeskiej).

4. Współpraca dwustronna

4.1. Republika Białorusi

Z Republiką Białorusi współpracowali w 2014 r. Podlaski i Lubelski WIOŚ. Współpraca koncentrowała się przede wszystkim na:

- ▣ badaniu jakości wód rzek granicznych,
- ▣ wykonywaniu wspólnych poborów prób wody rzek na odcinkach granicznych,
- ▣ wymianie wyników badań oraz dokonywaniu ich analizy,
- ▣ wymianie informacji o przygranicznych źródłach zanieczyszczeń w zlewniach rzek, stanowiących potencjalne zagrożenie dla stanu środowiska obszaru przygranicznego obu państw (budowa białoruskiej elektrowni jądrowej, zagospodarowanie gruntów w zlewniach rzek Hwożnej i Narewki oraz realizowane prace melioracyjne).

Ponadto podczas spotkań służb ochrony środowiska obu krajów omówiono system monitoringu, stosowane przez laboratoria współpracujących stron metodyki oznaczeń i stan jakości wód rzek granicznych.

4.2. Republika Czeska

Współpraca z Republiką Czeską prowadzona była głównie w zakresie dwóch obszarów tematycznych, tj. ochrony wód oraz jakości powietrza.

W 2014 r. pracownicy wojewódzkich inspektoratów w Opolu, Wrocławiu i Katowicach, w ramach polsko-czeskiej grupy roboczej ds. ochrony wód granicznych przed zanieczyszczeniem (OPZ) m.in.:

- prowadzili wspólne badania jakości wód granicznych,
- dokonali oceny stanu czystości wód granicznych za 2013 r.,
- omówili zagadnienia w dziedzinie planowania gospodarki wodnej oraz w zakresie wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej na wodach granicznych.

Podczas spotkania polsko-czeskiej grupy roboczej ds. jakości powietrza w rejonach przygranicznych przedstawiciele Inspekcji m.in. omawiali tematy:

- finansowania działań związanych z ograniczeniem niskiej emisji,
- wspólnego podejścia do korzystania ze środków europejskich,
- wprowadzenia stref ograniczonego ruchu samochodowego.

4.3. Republika Federalna Niemiec

W 2014 r. współpraca z Republiką Federalną Niemiec realizowana była przez WIOŚ we Wrocławiu, Szczecinie i Zielonej Górze głównie w zakresie monitoringu powietrza, wód oraz działalności kontrolnej. Prace

realizowane były na forum grup roboczych Polsko-Niemieckiej Komisji do spraw Wód Granicznych oraz Komisji ds. Współpracy Sąsiedzkiej w Dziedzinie Ochrony Środowiska jak również w ramach współpracy regionalnej z krajami związkowymi. Podczas spotkań grup roboczych przedstawiciele Inspekcji m.in.

- zamknęli prace nad Raportem o jakości wód granicznych za 2012 r. uzgodnili plan pracy grup na 2015 r.,
- dokonali oceny jakości wód granicznych Nysy Łużyckiej, Odry, Odry Zachodniej, Zalewu Szczecińskiego i Zatoki Pomorskiej,
- dokonali wspólnych poborów prób, wykonali badania fizyko-chemiczne i biologiczne wód Nysy i Odry i wymienili wyniki badań,
- wykonali wspólne, jednoczesne badania interkalibracyjne,
- omówili wyniki porównań międzylaboratoryjnych przeprowadzonych na wodach Odry oraz ustalili program porównań międzylaboratoryjnych na 2017 r.,
- uzgodnili programy monitoringu, metody analityczne oraz sposoby oceny jakości wód płynących,
- omawiali tworzenie wspólnych zbiorów danych oraz opracowywanie corocznych, wspólnych raportów o jakości wód granicznych, zgodnych z wymogami RDW,
- omówili stan jakości powietrza w obu państwach oraz działania w zakresie poprawy jakości powietrza,
- omówili inicjatywę współpracy polsko-niemieckiej w ramach procesu ograniczenia wpływu na środowisko broni chemicznej zatopionej w Bałtyku.

Ponadto Zachodniopomorski WIOŚ współpracował z Krajem Związkowym Meklemburgia-Pomorze Przednie, Dolnośląski WIOŚ z Saksonią, a Lubuski WIOŚ z Brandenburgią.

4.4. Republika Litewska

W 2014 r. w ramach współpracy przedstawiciele Podlaskiego WIOŚ m.in. przeprowadzili wspólne ze stroną litewską:

- badania jakości rzek granicznych,
- badania granicznego jeziora Gaładuś,
- wymienili się informacjami o referencyjnych metodach analitycznych wód powierzchniowych i podziemnych,
- wymienili się informacjami o wynikach dotychczasowych badań rzek granicznych,
- omówili propozycję rozszerzenia zakresu wspólnych badań wód granicznych.

4.5. Republika Słowacka

W roku 2014 Małopolski WIOŚ współpracował z Republiką Słowacką w ramach dwóch grup roboczych: do spraw ochrony wód granicznych przed zanieczyszczeniem (Grupa OPZ), oraz do spraw zapewnienia realizacji zadań wynikających z Ramowej Dyrektywy Wodnej (WFD). WIOŚ prowadził badania jakości wód w 4 punktach pomiarowo-kontrolnych na rzekach: Dunajec (Czerwony Klasztor), Poprad (Leluchów i Piwniczna) oraz Czarna Orawa (Jabłonka).

W 2014 r. podczas prac ww. grup pracownicy Inspekcji m.in.:

- sporządzili ocenę stanu zanieczyszczenia wód powierzchniowych płynących na granicy z Republiką Słowacką za rok 2013,

- ❑ wykonali ocenę stanu chemicznego granicznych wód powierzchniowych oraz ocenę stanu ekologicznego w punktach pomiarowo-kontrolnych,
- ❑ opracowali informację o inwestycjach i przedsięwzięciach, które mają wpływ na jakość wód granicznych, zrealizowanych w 2013 roku w obszarze przygranicznym na terenie Polski i Słowacji,
- ❑ przygotowali projekt monitoringu jakości wód granicznych na 2015 rok oraz materiały i informacje związane z realizacją planów Grupy OPZ,
- ❑ przedstawili propozycje zmian dot. projektu programu monitorowania wód powierzchniowych na lata 2016-2021 zgodnie z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej,
- ❑ wymienili się informacjami o aktualnej sytuacji dotyczącej oceny stanu części wód i ich monitorowania,
- ❑ poinformowali się o procesach konsultacji społecznych związanych z projektami aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, w tym obszarze dorzecza Wisły i obszarze dorzecza Dunaju,
- ❑ dyskutowali o nowych przepisach prawnych związanych z wdrażaniem WFD oraz pracach związanych z przeglądem wpływu działalności człowieka na stan wód, przekazali stronie słowackiej mapę przedstawiającą granice części wód podziemnych o obszarze przygranicznym oraz karty charakterystyki części wód podziemnych.

4.6. Ukraina

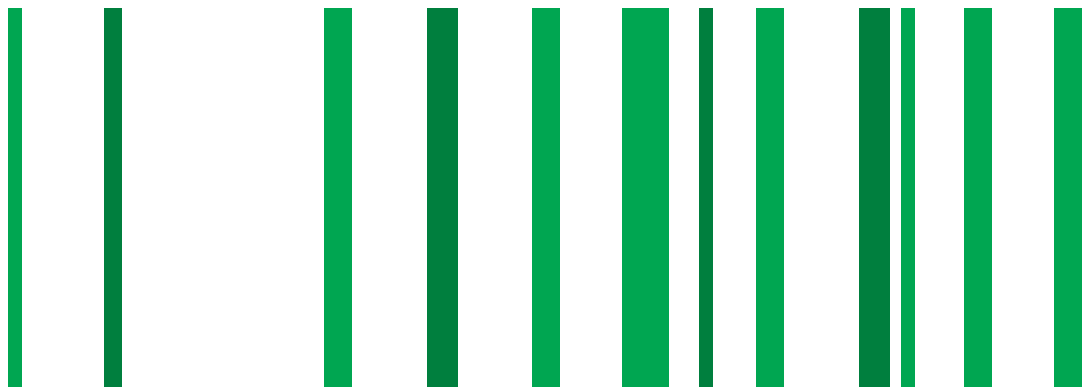
W 2014 r. w ramach współpracy z Ukrainą przedstawiciele Lubelskiego i Podkarpackiego WIOŚ m.in.: prowadzili pobory prób z rzek w profilach granicznych, sporządzili oceny jakości wód powierzchniowych rzek granicznych, wykonali pomiary zanieczyszczeń powietrza na stacjach pomiarowych w Przemyślu i Jarosławiu oraz wzięli udział w pracach grup roboczych do spraw: Zwalczania Nadzwyczajnych Zanieczyszczeń (Grupa NZ) oraz Ochrony Wód Granicznych przed Zanieczyszczeniem (Grupa OW).

Strona polska przekazała stronie ukraińskiej m.in.:

- ❑ harmonogram poboru wody do badań w 2014 roku z rzek granicznych,
- ❑ wyniki badanych rzek granicznych wraz z oceną stanu czystości uzyskane za dany kwartał,
- ❑ projekty sprawozdań z prac wykonanych przez polską część grupy roboczej OW i NZ,
- ❑ publikację pt. „Stan środowiska na obszarze przygranicznym województwa podkarpackiego w 2013 r.”,
- ❑ „Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2013 roku”.

Przedstawiciele Inspekcji wzięli udział w XIV posiedzeniu Polsko-Ukraińskiej Komisji do Spraw Wód Granicznych, podczas którego przedstawili stan czystości wód granicznych rzek: Bug, Szкло i Wisznia oraz poinformowali o współpracy służb ratowniczo-gaśniczych działających w ramach Grupy NZ i o realizacji przez WIOŚ w Rzeszowie i Lublinie zadań z zakresu ochrony środowiska realizowanych ze służbami ochrony środowiska działającymi w Obwodzie Lwowskim i Wołyńskim. Komisja przyjęła sprawozdania poszczególnych grup roboczych z zadań realizowanych w 2013 r. oraz zatwierdziła plan pracy na 2015 r.

Zaktualizowano także dane teleadresowe instytucji zajmujących się ochroną środowiska oraz zapobieganiem zdarzeniom o charakterze nadzwyczajnym i usuwaniem ich skutków po obu stornach granicy. Zidentyfikowano potencjalne źródła zanieczyszczeń zlokalizowane w obszarze przygranicznym.

VIII. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA, PROBLEMY EKONOMICZNO-PRAWNE

VIII. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA, PROBLEMY EKONOMICZNO-PRAWNE

Najważniejszymi zadaniami w 2014 r. były:

- ▣ udział w tworzeniu i opiniowaniu projektów aktów prawnych oraz innych dokumentów,
- ▣ organizacja i koordynacja działań Inspekcji,
- ▣ szkolenia doskonalące wiedzę i umiejętności pracowników Inspekcji oraz innych organów administracji publicznej i pracowników zakładów.

1. Zmiany w organizacji Inspekcji

W Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska w 2014 r. nadano nowy statut,¹ który został podpisany w dniu 22 sierpnia 2014 r.

Opracowano i wprowadzono również:

- ▣ 2 zmiany regulaminu organizacyjnego Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska dostosowujące przepisy wewnętrzne do wymogów regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Środowiska w zakresie inicjowania, opracowywania i uzgadniania projektów aktów normatywnych,
- ▣ nowy regulamin organizacyjny Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska dostosowujący organizację jednostki do nowego statutu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz porządkujący katalog zadań kierowników komórek organizacyjnych oraz komórek organizacyjnych,
- ▣ zmianę instrukcji kancelaryjnej, rzeczowego wykazu akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwum zakładowego Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, dostosowując przepisy kancelaryjne do zmieniających się wymogów w zakresie archiwizowania dokumentacji, w tym także przechowywanej na nośnikach cyfrowych.

2. Porozumienia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska

Główny Inspektor Ochrony Środowiska zawarł w 2014 r. porozumienia z następującymi organami:

- ▣ Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego w dniu 4 kwietnia, w zakresie kontroli przestrzegania przepisów dotyczących ochrony środowiska na każdym etapie robót poszukiwawczo-rozpoznawczych węglowodorów ze złóż niekonwencjonalnych oraz wydobywania węglowodorów ze złóż niekonwencjonalnych,
- ▣ Prezesem Urzędu Dozoru Technicznego w dniu 15 kwietnia w zakresie stałego współdziałania na rzecz poprawy bezpieczeństwa technicznego i ochrony środowiska w Polsce.

¹ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 sierpnia 2014 r. w sprawie nadania statutu Głównemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska (Dz. U. poz. 1 174).

3. Tworzenie i opiniowanie projektów aktów prawnych

3.1. Projekty aktów prawnych

W 2014 r. zakończono prace nad 2 aktami wykonawczymi, które po ich zatwierdzeniu opublikowano w dzienniku urzędowym:

- obwieszczeniem Ministra Środowiska z dnia 25 lipca 2014 r. w sprawie wysokości stawek kar za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu, na rok 2015 (M.P. poz. 648),
- rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 sierpnia 2014 r. w sprawie nadania statutu Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska (Dz. U. poz. 1174).

W 2014 r. w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska na podstawie upoważnienia Ministra Środowiska, kontynuowano prace nad następującymi aktami:

- projektem ustawy o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw, w celu wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniającej, a następnie uchylającej dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz. Urz. UE L 197 z dnia 24 lipca 2012r.) tzw. „Seveso III”,
- projektem rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie zakresu, sposobu oraz trybu zbierania i udostępniania danych w systemie informatycznym Inspekcji Ochrony Środowiska,
- projektem rozporządzenia Ministra Środowiska zmieniającego rozporządzenie w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych,
- projektem rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie nadania inspektorom Inspekcji Ochrony Środowiska uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego,
- projektem rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia monitoringu wód morskich,
- projektem rozporządzenia Ministra Środowiska zmieniającego rozporządzenie w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

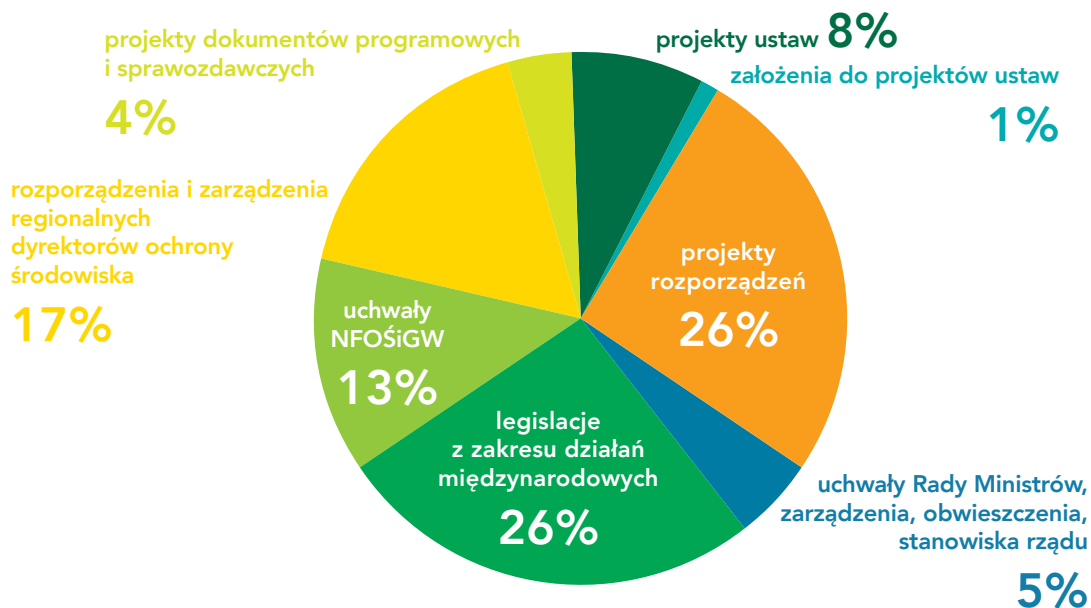
4. Opiniowanie projektów aktów prawnych i innych dokumentów

W 2014 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska opiniował projekty aktów prawa krajowego, projekty aktów prawnych państw członkowskich UE z dziedziny ochrony środowiska, notyfikowanych do Komisji Europejskiej oraz projekty dokumentów o charakterze strategicznym, programowym informacyjnym i ocenym, m.in.:

- 1) 412 projektów aktów prawa krajowego, w tym:

- ▶ 49 projektów ustaw,
  - ▶ 8 projektów założeń do projektów ustaw,
  - ▶ 156 projektów rozporządzeń,
  - ▶ 25 projektów dokumentów Rady Ministrów – zarządzeń, obwieszczeń, stanowisk rządu,
  - ▶ 100 projektów rozporządzeń i zarządzeń regionalnych dyrektorów ochrony środowiska,
  - ▶ 74 projekty uchwał Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- 2) 26 projektów dokumentów, w tym:
- ▶ 12 projektów dokumentów programowych,
  - ▶ 14 projektów dokumentów sprawozdawczych.
- 3) W ramach współpracy z UE Główny Inspektor Ochrony Środowiska zaopiniował 152 projekty dokumentów UE oraz państw członkowskich w tym:
- ▶ 78 projektów aktów prawnych państw członkowskich UE z dziedziny ochrony środowiska, które zostały notyfikowane do Komisji Europejskiej,
  - ▶ 8 projektów sprawozdań i raportów z transpozycji i wdrażania dyrektyw UE,
  - ▶ 3 projekty zmieniające: dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów,
  - ▶ projekt stanowiska RP w odniesieniu do dokumentu UE: „Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady odnosząca się do redukcji zawartości siarki w niektórych paliwach ciekłych”,
  - ▶ projekt uzasadnienia wniosku o ratyfikację poprawek do załącznika A, B i C Konwencji Sztokholmskiej z 2001 r. w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych, oraz 51 projektów innych dokumentów, w tym 34 w ramach współpracy z EEA.
- 4) Główny Inspektor uczestniczył w opracowaniu stanowiska RP w sprawie skargi Komisji Europejskiej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej wniesionej do Trybunału Sprawiedliwości UE, dotyczącej niepełnej transpozycji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej oraz przedstawił stanowisko w sprawie wątpliwości Komisji Europejskiej dotyczących stosowania w Polsce dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/53/WE z dnia 18 września 2000 r. w sprawie pojazdów wycyfanych z eksploatacji.
- 5) Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonał analizy:
- ▶ 2 orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej pod kątem ewentualnego wpływu na stan polskiego ustawodawstwa,
  - ▶ 2 wniosków o wydanie przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzeczeń w trybie prejudycjalnym skierowanych w trybie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej pod kątem ewentualnego wpływu na stan polskiego ustawodawstwa,
  - ▶ 4 komunikatów MSZ zawierających zestawienie skarg wniesionych w trybie art. 258, 263 i 265 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Sądu Unii Europejskiej w związku z możliwością uczestnictwa w charakterze interwenienta.

Procentowy udział opiniowanych projektów aktów prawnych i dokumentów

5. Materiały przedkładane przez GIOŚ Ministrowi Środowiska i innym organom

W 2014 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska przedłożył Ministrowi Środowiska oraz innym organom, krajowym i unijnym, 22 opracowania o charakterze informacyjno-sprawozdawczym. Były to:

- Informacja o realizacji zadań Inspekcji Ochrony Środowiska w 2013 roku,
- Stan środowiska w Polsce – raport 2014,
- Raport o występowaniu zdarzeń o znamionach poważnej awarii w 2013 r.,
- Krajowy raport dla EKG ONZ w Genewie dotyczący wdrażania Konwencji w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych za lata 2012-2013,
- Raport z przestrzegania przepisów dotyczących ochrony powietrza przez prowadzących instalacje energetycznego spalania paliw określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji,
- Raport za 2013 r. z przeprowadzonej przez Inspekcję Ochrony Środowiska kontroli zawartości siarki w ciężkim oleju opałowym stosowanym w instalacjach energetycznego spalania paliw oraz w oleju do silników statków żeglugi śródlądowej,

- Zbiorcza informacja na temat zawartości rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku za rok 2013,
- Raport dla Komisji Europejskiej dotyczący wdrażania rozporządzenia (WE) nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 stycznia 2006 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń i zmieniającego dyrektywę Rady 91/689/EWG i 96/61/WE w latach 2010-2012,
- Roczny raport dla Komisji Europejskiej w sprawie ustanowienia Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń zawierający dane za rok 2012, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady 166/2006,
- Raport w sprawie oceny stanu przestrzegania przepisów dotyczących substancji kontrolowanych w 2013 r.,
- Raport za rok 2013 r. o funkcjonowaniu gospodarki bateriami i akumulatorami oraz zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami,
- Raport dotyczący spełniania wymagań ochrony środowiska przez podmioty prowadzące prace w zakresie poszukiwania i rozpoznawania złóż gazu łupkowego,
- Sprawozdanie dla Sekretariatu Konwencji Bazylejskiej o wdrażaniu przez Polskę Konwencji Bazylejskiej zawierające dane za rok 2013,
- Sprawozdanie dla Komisji Europejskiej dotyczące wykonania rozporządzenia 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przemieszczania odpadów za rok 2013,
- Sprawozdanie z przeprowadzonych przez Inspekcję Ochrony Środowiska kontroli wyrobów w 2013 r.,
- Raport o funkcjonowaniu systemu gospodarki zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym w 2013 r.,
- Raport dotyczący systemu oceny jakości powietrza zrealizowanego w 2013 r. wraz z układem stref i wynikami pięcioletniej oceny jakości powietrza wykonany zgodnie z art. 6-9 decyzji 2011/850/UE,
- Raport zawierający zweryfikowane jednostkowe wyniki pomiarów i modelowania za 2013 r., uzyskane w ramach systemu oceny jakości powietrza w 2013 r., wykonanego zgodnie z art. 10 decyzji 2011/850/UE,
- Raport dotyczący wyników rocznej oceny jakości powietrza za 2013 r., uzyskanych w ramach systemu oceny jakości powietrza w 2013 r., wykonanego zgodnie z art. 12 decyzji 2011/850/UE,
- Raport dotyczący systemu oceny jakości powietrza planowanego na rok 2015 wraz z układem stref i wynikami pięcioletniej oceny jakości powietrza, wykonany zgodnie z art. 6-9 decyzji 2011/850/UE,
- Zbiory danych zawierające bieżące, niezweryfikowane, jednostkowe wyniki pomiarów ze stanowisk automatycznych monitoringu jakości powietrza raportowane w trybie on-line w 2014 r.,
- Raport dotyczący programu monitoringu Bałtyku zgodnie z wymaganiami art. 11 ust. 3 Dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej 2008/56/WE.

Ponadto, Główny Inspektor Ochrony Środowiska i jego przedstawiciele uczestniczyli w posiedzeniach sejmowych i senackich komisji, które dotyczyły zarówno zmiany prawa, jak i działalności Inspekcji Ochrony Środowiska.

6. Koordynacja działań Inspekcji

Główny Inspektor Ochrony Środowiska kierował działalnością Inspekcji poprzez wydanie wytycznych, wskaźników i wskazówek, organizację narad, wizytacje wojewódzkich inspektoratów oraz działania doskonalące zarządzanie organizacją.

W 2014 r. Główny Inspektor wydał 6 dokumentów określających:

- Priorytety do planowania działalności organów Inspekcji Ochrony Środowiska w 2015 r.
- Wytyczne do przeprowadzenia kontroli w zakresie przestrzegania przepisów ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych, obejmującego wytwórców odpadów wydobywczych oraz zarządzających obiektami unieszkodliwiania odpadów wydobywczych,
- Wytyczne do przeprowadzenia kontroli w zakresie uchwalenia programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 91 i art. 92 ustawy Prawo ochrony środowiska wraz z analiza obowiązków nałożonych na organy i podmioty korzystające ze środowiska,
- Wytyczne do przeprowadzenia kontroli w zakresie przestrzegania przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – aktualizacja wytycznych na podstawie analizy kontroli przeprowadzonych w 2013 r.,
- Wytyczne do przeprowadzenia kontroli w zakresie prowadzenia gospodarki osadami ściekowymi, obejmującej wytwarzanie, wykorzystywanie i unieszkodliwianie osadów ściekowych,
- Wytyczne do oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych (II część przewodnika do monitoringu wód).

Główny Inspektor Ochrony Środowiska zorganizował w 2014 r. 4 narady wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, w tym 1 z udziałem kierowników delegatur. W trakcie narady omówiono m. in.:

- najważniejsze zamierzenia w 2014 r.,
- problemy wynikające z realizacji zadań Inspekcji w 2013 r.,
- problemy funkcjonowania Informatycznego Systemu Wspomagania Kontroli,
- problemy wykonywania zadań kontrolnych oraz ocena pracy WIOŚ w oparciu o wybrane wskaźniki okresowych ocen i analiz wykonywania zadań kontrolnych,
- problemy monitoringu środowiska w tym monitoringu substancji priorytetowych i działalności laboratoryjnej,
- wstępną ocenę wyników kontroli gmin w zakresie gospodarki odpadami,
- zmiany wskaźników okresowych ocen i analiz wykonywania zadań kontrolnych przez WIOŚ.

Od kwietnia 2014 r. w Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i wojewódzkie inspektoraty uczestniczyły w projekcie systemowym Szefa Służby Cywilnej „Procesy, cele, kompetencje – zintegrowane zarządzanie w urzędzie”. Główny Inspektor Ochrony Środowiska zatwierdził dokument: „Założenia udziału Głównego

Inspektoratu Ochrony Środowiska w projekcie KPRM „Procesy, cele, kompetencje – zintegrowane zarządzanie w urzędzie”, w którym określono plan przygotowania struktur Inspekcji Ochrony Środowiska do wprowadzenia zarządzania procesowego. Powołano również zespół składający się z pracowników Głównego oraz wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, którego celem było wytypowanie jednolitych procesów dla całej Inspekcji. Procesy te to;

- ▣ działania pokontrolne,
- ▣ planowanie, realizacja i sprawozdawczość monitoringu środowiska,
- ▣ udostępnianie informacji,
- ▣ przygotowanie rocznej informacji o działalności Inspekcji Ochrony Środowiska,
- ▣ skargi i wnioski.

W końcu 2014 r. projekt KPRM zakończył się na etapie wyboru przez kierownictwa jednostek procesów przeznaczonych do dalszych prac projektowych.

7. Szkolenia

W 2014 r. GIOŚ zorganizował 31 szkoleń, dla pracowników Inspekcji Ochrony Środowiska, administracji rządowej i samorządowej oraz przedstawicieli zakładów. Ogółem przeszkolono około 2 000 osób.

Szkolenia dla pracowników Inspekcji objęły między innymi 48 osób kadry kierowniczej i około 1 500 pracowników wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska.

Tematyka tych szkoleń to m. in.:

- 1) z zakresu działalności inspekcyjnej i kontroli rynku:
  - gospodarowanie zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym,
  - planowanie i realizacja zadań kontrolnych,
  - kontrola zakładów termicznego przekształcania odpadów medycznych,
  - transpozycja dyrektywy Seveso III. Wdrożenie nowej aplikacji do prowadzenia rejestrów poważnych awarii i zakładów niebezpiecznych,
  - stosowanie i egzekwowanie przepisów z obszaru transgranicznego przemieszczania odpadów. Aktualne problemy dot. kontroli gospodarki odpadami w tym recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, ZSEiE oraz nadzoru rynku,
  - uprawnienia kontrolowanego i kontrolującego oraz rodzaje działań pokontrolnych, którymi dysponuje IOS – uwarunkowania ich stosowania.

2) z zakresu działalności monitoringowej i laboratoryjnej:

- ▶ warsztaty nt. wyników projektowania sieci i programów monitoringu wód na lata 2016-2021,
- ▶ planowanie prac związanych z realizacją zadań PMŚ,
- ▶ monitoring elementów biologicznych wód powierzchniowych,
- ▶ porównawcze badania hałasu dla zespołów realizujących monitoring hałasu,
- ▶ zapewnienie jakości badań w monitoringu chemizmu opadów atmosferycznych,
- ▶ trzeci etap sprawdzeń i kalibracji analizatorów gazowych i układów poboru prób na stacjach oraz pierwszy etap porównań pyłowych.

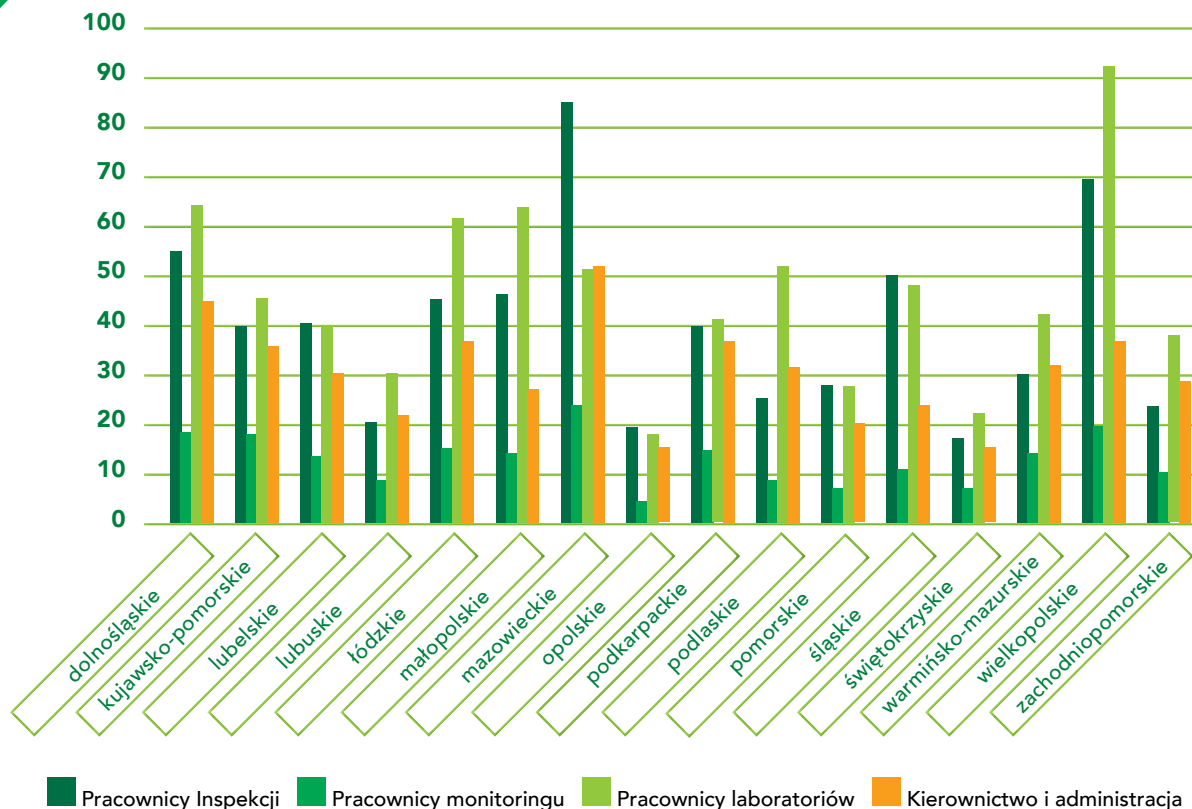
Ponadto 94 członków korpusu służby cywilnej zatrudnionych w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska zostało przeszkolonych, m. in. z zakresu prawa zamówień publicznych, zarządzania ryzykiem, opisów i wartościowania stanowisk pracy, zarządzania zasobami ludzkimi, a także podstaw zarządzania w służbie cywilnej, w ramach „Studium rozwoju i szkolenia” dedykowanego przyszłej kadry kierowniczej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska przeprowadził szkolenia w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom dla przedstawicieli administracji oraz przedstawicieli zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej – przeszkolonych zostało ok. 500 osób. Główny Inspektorat zorganizował również 6 szkoleń dla pracowników służb zaangażowanych w kontrolę transgranicznego przemieszczania odpadów – przeszkolono 435 osób.

8. Zagadnienia kadrowe

W 2014 r. w Inspekcji Ochrony Środowiska zatrudnienie wynosiło 2 275,5 etatu, przy czym w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska 127,4 etatu czyli 5,6% całkowitego zatrudnienia. W stosunku do 2013 r. w całej Inspekcji nastąpił spadek zatrudnienia o 16,9 etatu – najwięcej wśród pracowników administracyjnych o 13,1 etatu, laboratoryjnych o 10,4 etatu. W okresie tym zanotowano natomiast wzrost zatrudnienia wśród pracowników inspekcji o 4,3 etatu i o 2,3 etatu w monitoringu.

Struktura zatrudnienie w wojewódzkich Inspektoratach Ochrony Środowiska

W 2014 r. fluktuacja kadr wyniosła 6,6% obsady osobowej zarówno w wojewódzkich inspektoratach jak i w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska. Wśród pracowników inspekcyjnych fluktuacja wynosiła 8,1%, monitoringowych 5,6%, laboratoryjnych 5,2%, a administracyjnych 7,7%. Najwyższa fluktuacja kadr miała miejsce w następujących wojewódzkich inspektoratach ochrony środowiska:

- w Szczecinie 14,2% najwyższa wśród pracowników inspekcyjnych 25,3% i monitoringowych 18,2%,
- w Gdańsku 10,5% najwyższa wśród pracowników inspekcyjnych 21,4%,
- w Zielonej Górze 9,9% najwyższa wśród pracowników inspekcyjnych 13,6%.

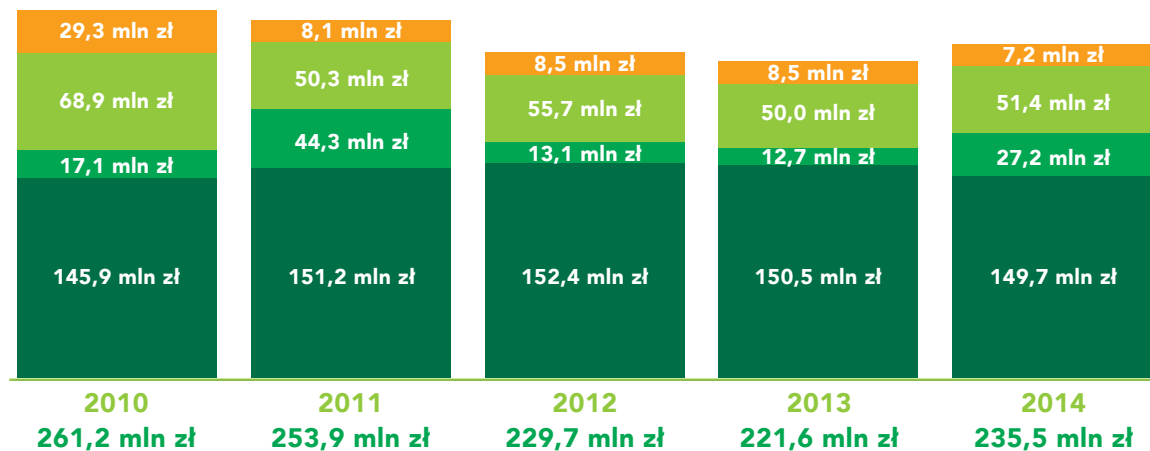
Z informacji wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska wynika, że odejścia wykwalifikowanej kadry spowodowane były brakiem perspektyw finansowych.

9. Zagadnienia ekonomiczno-finansowe

Inspekcja Ochrony Środowiska w 2014 r. dysponowała na działalność łącznie 235,5 mln zł. Na sumę tę składały się:

- środki budżetowe – 176,9 mln zł (w tym na projekty z udziałem środków UE, Norweskiego Mechanizmu Finansowego i POIiŚ 27,2 mln zł), (wzrost o 8,4%),
- środki otrzymane w ramach rezerwy celowej budżetu państwa z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej – 51,4 mln zł (wzrost o 2,8%),
- środki z rezerwy celowej budżetu państwa (wpływy ze świadczonych usług i rachunku pomocniczego) – 7,2 mln zł (spadek o 15,3%).

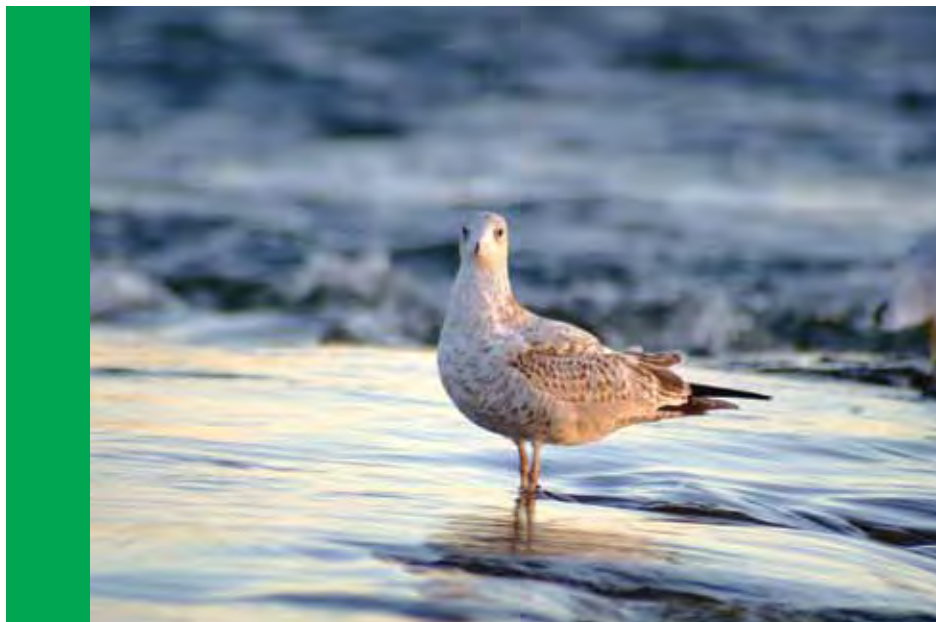
► Budżet ogółem Inspekcji Ochrony Środowiska w latach 2009-2014

- środki budżetowe
- środki budżetowe z UE, NMF, POIiŚ
- rezerwa celowa budżetu państwa – środki z funduszy ochrony środowiska
- rezerwa celowa budżetu państwa – wpływy ze świadczonych usług

W stosunku do 2013 r. całkowita ilość środków finansowych na działalność Inspekcji uległa zwiększeniu o 6,3%. Natomiast fundusz płac uległ zmniejszeniu o 0,6 mln zł i wynosił 121,7 mln zł.

Należy jednak zaznaczyć, że wzrost ten jest niewystarczający, ponieważ skutkiem zmian przepisów prawnych w 2011 r. było zaostrzenie norm jakości środowiska i jednocześnie zaostrzenie wymagań jakości prowadzonych badań i pomiarów co wiązało się ze wzrostem kosztów. Szczególnie dotyczy to monitoringu wód powierzchniowych.

Na realizację zadań Inspekcja w 2014 r. otrzymała z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (w ramach rezerwy celowej budżetu państwa) środki w wysokości 51,4 mln zł (wzrost o 3,1% w stosunku do 2013 r.), w tym na badania stanu środowiska, opracowania raportów i innych publikacji, 39,7 mln zł, pozostałe środki 11,7 mln zł na inwestycje, tj. głównie na zakupy aparatury pomiarowo-badawczej.

Z NFOŚiGW otrzymano środki w wysokości 30,2 mln zł, z których finansowano głównie realizację zadań krajowych Państwowego Monitoringu Środowiska oraz dokonywano zakupów nowoczesnego sprzętu analityczno-pomiarowego dla laboratoriów wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska.

IX. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

IX. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska w 2014 r. przeprowadziły łącznie 36 722 kontrole, w tym 13 553 kontrole z wyjazdem w teren oraz 22 029 kontroli dokumentacyjnych.

Skontrolowano 25 454 zakłady. Stwierdzono ogółem 11 550 przypadków naruszenia przepisów ochrony środowiska. Oznacza to, że w mniej niż 1/3 kontroli (28%) stwierdzono niespełnianie wymogów ochrony środowiska. Większość stwierdzonych naruszeń to naruszenia formalne bez istotnego wpływu na środowisko. Naruszenia związane z zagrożeniem lub zanieczyszczeniem środowiska stanowiły 4% wszystkich stwierdzonych podczas kontroli naruszeń.

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali ogółem 5 532 decyzje wymierzające kary pieniężne za:

- nieprzestrzeganie przepisów ustawy o odpadach (ok. 68% decyzji),
- wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków z naruszeniem pozwoleń wodno-prawnych (ok. 13% decyzji),
- przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu (ok. 7% decyzji),
- nieprzestrzeganie przepisów w zakresie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (ok. 5% decyzji).

Podobnie jak w latach poprzednich głównymi przyczynami stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości były: nieznamość przepisów prawa i mała świadomość ekologiczna, częste zmiany przepisów prawa, brak odpowiedniego nadzoru ze strony kontrolowanych. Również słaba kondycja ekonomiczna przedsiębiorców jest przyczyną niepodejmowania działań proekologicznych i tym samym niespełniania standardów.

W 2014 r. Inspekcja Ochrony Środowiska zrealizowała 2 ogólnopolskie cykle kontrolne nt.:

- realizacji zadań własnych gminy w zakresie wynikającym z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- oceny wykonania zadań Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) przez aglomeracje priorytetowe ≥ 2000 RLM, dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego, które osiągnęły lub mają osiągnąć oczekiwany efekt ekologiczny do dnia 31 grudnia 2015 r. – według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.

Na podstawie kontroli 10% gmin i regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonał oceny funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w skali kraju w porównaniu do 2013 r. Oceniając stopień wdrożenia nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi w gminach stwierdzono poprawę, szczególnie w porównaniu do sytuacji panującej tuż po 1 lipca 2013 r.

Natomiast na podstawie kontroli RIPOK stwierdzono, że istotną kwestią jest dalsze usprawnianie działań i rozwiązań mających na celu uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz funkcjonowanie instalacji zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W ramach oceny wykonania zadań KPOŚK kontrolą objęto 1 313 aglomeracji priorytetowych, ujętych w obwieszczeniu Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (M.P. Nr 62 poz. 589).

W 2014 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska wydał 194 decyzje administracyjne w sprawach międzynarodowego przemieszczania odpadów, z czego 66% dotyczyło przywozu do Polski, 23% wywozu z Polski, a 11% tranzytu przez terytorium Polski. Przedmiotem przemieszczania były przede wszystkim odpady niebezpieczne (85% wszystkich wydanych decyzji). Największa masa odpadów dotyczyła przywozu odpadów stałych z oczyszczania gazów, zmieszanych materiałów z mechanicznej przeróbki odpadów zawierających substancje niebezpieczne oraz olejów przetworzonych do regeneracji.

W 2014 r. masa nielegalnie wwiezionych odpadów spadła aż trzykrotnie w porównaniu z rokiem 2013, mimo, że prawie dwukrotnie wzrosła liczba stwierdzonych przypadków nielegalnego przywozu odpadów. Zdecydowanie zmalała liczba przypadków i masa odpadów wywożonych nielegalnie. Zmalała także liczba nielegalnie przemieszczanych odpadów pojazdów.

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali 5 756 zarządzeń pokontrolnych, którymi zobowiązano kontrolowane podmioty m. in. do uregulowania stanu formalno-prawnego w zakresie gospodarki odpadami w tym prowadzenia gospodarki odpadami w sposób zapewniający ochronę zdrowia ludzi oraz środowiska, wprowadzania ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego do urządzeń kanalizacyjnych, prowadzenia obowiązkowych pomiarów oddziaływania na środowisko (w zakresie emisji hałasu, emisji zanieczyszczeń do powietrza, odprowadzanych ścieków), prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów. Nałożono 1 333 mandaty karne. W 3 551 przypadkach udzielono instruktażu dotyczącego obowiązków w zakresie przestrzegania wymagań ochrony środowiska. Skierowano 4 191 wniosków do organów administracji samorządowej i rządowej oraz 106 wniosków do sądów powszechnych i 89 wniosków do organów ścigania.

W wyniku stwierdzonych naruszeń wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali ogółem 5 532 decyzje wymierzające administracyjne kary pieniężne, w tym: 4 572 decyzje za okres trwania naruszenia, 226 decyzji wymierzających kary biegnące.

W 2014 r. do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska wpłynęło 968 odwołań od decyzji wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska. Najwięcej spraw dotyczyło odwołań z zakresu gospodarki odpadami.

Na wnioszek zakładów wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali w 2014 r. ogółem 5 267 zaświadczeń i opinii. Najwięcej zaświadczeń dotyczyło potwierdzenia o niezaleganiu z płatnościami z tytułu administracyjnych kar pieniężnych za naruszanie warunków ochrony środowiska.

Organy Inspekcji w 2014 r. rozpatrzyły łącznie 8 412 wniosków o podjęcie interwencji. Wśród wniosków o podjęcie interwencji przeważała problematyka dotycząca gospodarki odpadami.

Ponadto w 2014 r. kontynuowano realizację dwóch projektów pn.:

- „Zakupy sprzętu do szybkiej oceny ryzyka w przypadku wystąpienia poważnej awarii, organizacja systemu monitoringu dynamicznego przeciwdziałania poważnym awariom, w tym organizacja systemu i sieci teleinformatycznych” w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Unowocześniono wyposażenie organów Inspekcji Ochrony Środowiska i Państwowej Straży Pożarnej w sprzęt umożliwiający szybką i bezpieczną ocenę zagrożeń w miejscu wystąpienia awarii. Utworzono ogólnopolski system monitoringu w wybranych zakładach przemysłowych, usprawniający przekazywanie do właściwych organów PSP danych o wystąpieniu awarii,
- Monitoring efektów realizacji projektu PL0100 „Wzrost efektywności działalności Inspekcji Ochrony Środowiska na podstawie doświadczeń norweskich” przy wsparciu Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014, w ramach Programu Operacyjnego PL03 „Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych”. Wypracowano projekt dokumentacji Systemu Kontroli i sposobów udostępniania informacji w społeczeństwie, zmodyfikowano Informatyczny System Wspomagania Kontroli.

Inspekcja Ochrony Środowiska realizowała zadania Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) zgodnie z Programem PMŚ na lata 2013-2015, zatwierdzonym przez Ministra Środowiska oraz opracowanymi na jego podstawie wojewódzkimi programami monitoringu środowiska.

W ramach monitoringu jakości powietrza pomiary wykonano na 2 887 stanowiskach, w tym 1 062 stanowiskach pasywnych. Rok 2014 r. był pierwszym rokiem, w którym wyniki pomiarów ze stanowisk automatycznych były przesyłane w trybie ciągłym na serwer Europejskiej Agencji Środowiska. Jednocześnie przeanalizowano wyniki pomiarów uzyskanych w 2013 r. i dokonano oceny jakości powietrza w województwach i w skali kraju. Wyniki tych prac, podobnie jak w latach poprzednich, potwierdzają problem występowania ponadnormatywnych stężeń pyłu PM10 oraz pyłu PM2,5 a także benzo(a)pirenu, głównie na skutek wysokiego poziomu emisji tych zanieczyszczeń i ich prekursorów z procesów spalania zwłaszcza w paleniskach domowych i niskosprawnych ciepłowniach lokalnych.

Realizowano również krajowe programy pomiarowe w zakresie jakości powietrza, w tym wynikające z umów międzynarodowych i konwencji oraz prowadzono prace związane z wykorzystaniem metod modelowania matematycznego w ocenie i prognozach jakości powietrza. Kontynuowano realizację projektu pt. „Wzmocnienie systemu oceny jakości powietrza w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie”.

W ramach monitoringu jakości wód powierzchniowych prowadzono badania w punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na rzekach, jeziorach, zbiornikach zaporowych i wodach przejściowych i przybrzeżnych oraz na stacjach na Morzu Bałtyckim. Analiza wykonania wojewódzkich programów monitoringu środowiska pod kątem zaplanowanych oznaczeń wykazała trudności z wykonaniem oznaczeń niektórych substancji priorytetowych dla potrzeb oceny stanu chemicznego. Dotyczy to zarówno monitoringu rzek jak i jezior, a trudności wynikają przede wszystkim z uwarunkowań finansowych.

Wykonana w 2014 r. ocena stanu wód rzek i zbiorników zaporowych w oparciu o zweryfikowane dane monitoringowe z lat 2011-2013 z zastosowaniem tzw. zasady dziedziczenia (z uwzględnieniem zbiorników zaporowych nie będących jednolitymi częściami wód) wykazała że blisko 31% jednolitych części wód osiągnęła stan lub potencjał ekologiczny co najmniej dobry.

W 2014 r. opracowano ocenę stanu środowiska morskiego polskiej strefy ekonomicznej Bałtyku na podstawie danych monitoringowych z roku 2013, a jej wyniki potwierdzają m.in. utrzymujący się problem eutrofizacji wód morskich.

W ramach realizacji programu monitoringu jakości wód podziemnych został wykonany pełen zakres badań stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych zaplanowanych do realizacji w 2014 roku. Na podstawie danych uzyskanych w 2013 r. opracowano ocenę stanu chemicznego i ilościowego jednolitych części wód podziemnych uznanych za zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu.

Zadania w zakresie monitoringu przyrody obejmowały: monitoring siedlisk przyrodniczych i gatunków, monitoring ptaków, monitoring lasów oraz Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego. W ramach monitoringu ptaków, podobnie jak w latach poprzednich, wyliczono wskaźnik ptaków krajobrazu rolniczego (FBI), który odwzorowuje ogólne zmiany różnorodności biologicznej. W 2014 r. wartość wskaźnika była o 15% niższa niż wartość z roku 2000, który przyjęto jako rok bazowy. W monitoringu siedlisk i gatunków, oprócz obserwacji terenowych i ocen, opracowano również czwarty tom przewodników metodycznych do monitoringu wybranych gatunków zwierząt i typów siedlisk. Wyniki uzyskane w 2014 r. w ramach monitoringu lasów wskazują, że stan zdrowotny lasów Polski, w porównaniu do 2013 r., nie uległ istotnym zmianom.

Realizowano badania hałasu przemysłowego i komunikacyjnego na potrzeby oceny klimatu akustycznego w ramach kolejnego 5-letniego cyklu obejmującego lata 2012-2016. W 2014 r. wykonano 29 834 pomiary w ramach kontroli, natomiast w ramach monitoringu środowiska wykonano 91 540 pomiarów obejmujących parametry akustyczne i poza akustyczne. Z opracowanej w 2014 r. oceny klimatu akustycznego dla Polski dla lat 2012-2013 wynika, że za najbardziej uciążliwy w środowisku miejskim należy uznać hałas komunikacyjny, a zagrożenie hałasem przemysłowym ma charakter lokalny.

W 2014 r. rozpoczęto pomiary pól elektromagnetycznych w trzecim trzyletnim cyklu pomiarowym, obejmującym lata 2014-2016. Zaplanowany na 2014 r. program pomiarowy został w pełni zrealizowany. Jednocześnie opracowano ocenę poziomów pól elektromagnetycznych w Polsce w oparciu o wyniki pomiarów z 2 146 punktów pomiarowych wykonanych w drugim trzyletnim cyklu pomiarowym obejmującym lata 2011-2013. Z oceny tej wynika, że poziom sztucznie wytwarzanych pól elektromagnetycznych w miejscach dostępnych dla ludności jest bardzo niski i stanowi jedynie około 4% wartości dopuszczalnej.

Wyniki pomiarów prowadzonych w ramach monitoringu promieniowania jonizującego powietrza, wód, osadów wodnych i gleb wskazują, że nie wystąpiły nowe uwolnienia izotopów promieniotwórczych do środowiska.

Opublikowano kolejny wieloletni raport o stanie środowiska w Polsce pt. „Stan środowiska w Polsce. Raport 2014”, zawierający ocenę wszystkich komponentów środowiska i oddziaływań objętych wieloletnim programem PMŚ.

Realizując wymagania ustawy o infrastrukturze informacji przestrzennej, transponującej zapisy dyrektywy INSPIRE, Główny Inspektor Ochrony Środowiska, jako organ wiodący dla tematu „urządzenia do monitorowania środowiska” prowadził prace wdrożeniowe w zakresie budowy infrastruktury informacji przestrzennej. W tym celu m.in. wdrożył węzeł infrastruktury informacji przestrzennej dla tematu „urządzenia do monitorowania”, zapewnił interoperacyjność usług sieciowych z infrastrukturą Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii oraz zharmonizował i opublikował zbiory danych przestrzennych w zakresie tematu urządzenia do monitorowania środowiska.

Laboratoria Inspekcji Ochrony Środowiska w 2014 r. realizowały bardzo szeroki zakres badań, w szczególności w zakresie monitoringu wód powierzchniowych. Wszystkie badania i pomiary realizowano w myśl

nowych przepisów prawnych, powstałych w związku z wdrażaniem dyrektyw Unii Europejskiej. W 2014 r. kontynuowano szkolenia, porównania międzylaboratoryjne, badania biegłości i inne działania mające na celu zapewnienie odpowiedniej jakości pomiarów wykonywanych przez laboratoria i automatyczne sieci pomiarowe.

W zakresie działań informacyjno – promocyjnych, organy Inspekcji w 2014 r. udzieliły 8 201 informacji o środowisku na podstawie wniosków, 529 wywiadów w prasie oraz 268 w radio i telewizji. Na bieżąco modernizowały własne strony internetowe oraz strony Biuletynu Informacji Publicznej, wzbogacając je o aktualne dane i informacje o środowisku i jego ochronie oraz z zakresu swojej działalności. Dużą uwagę przywiązywały także do komunikacji bezpośredniej, podczas której eksperci dzielili się wiedzą i doświadczeniami, a także udostępniali publikacje i materiały informacyjne w tej dziedzinie.

W 2014 r. organy Inspekcji wydały w wersji drukowanej lub opublikowały na stronach internetowych 135 publikacji tematycznych, 109 biuletynów i 1 613 komunikatów, jak również 49 artykułów w elektronicznym biuletynie Newsletter (liczba subskrybentów wyniosła 1 317).

Podobnie jak w latach poprzednich zagrożeniem dla realizacji zadań Państwowego Monitoringu Środowiska jest system ich finansowania. Brak jest pełnego zabezpieczenia finansowego z budżetu państwa na realizację ustawowych zadań PMŚ. Poziom finansowania zadań PMŚ jest niewystarczający w stosunku do sukcesywnie zwiększającego się zakresu obowiązków badania i oceny stanu środowiska, mających swoje źródło w prawodawstwie wspólnotowym. Sytuacja ta jest szczególnie trudna w przypadku monitoringu wód powierzchniowych, gdzie z uwagi na brak wystarczających środków finansowych, nie zrealizowano pełnego zakresu pomiarowego, głównie w zakresie substancji priorytetowych. Zagrożenie zwiększa dodatkowo odpływ specjalistycznej kadry do sektora prywatnego lub do innych organów administracji oferujących korzystniejsze finansowo warunki pracy.

Okoliczności te powodują, że zapewnienie ciągłości badań i utrzymanie jakości wyników jest zagrożone, co w rezultacie może spowodować brak kompletności wymaganych danych i informacji niezbędnych do realizacji krajowych i międzynarodowych obowiązków sprawozdawczych.

Opracowano w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska

www.gios.gov.pl